

8

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Αριθ.

11,291

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Αριθμ.

3/558

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ

ΥΠΟ Δ. Γ. ΖΗΣΗ

Δ. Φ.

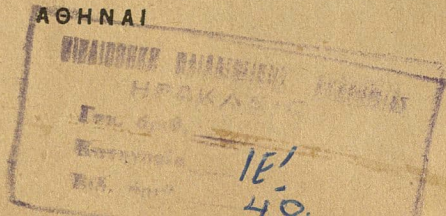
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΝΑΡΟΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 28

ΑΘΗΝΑΙ

Ἡ Συλλογὴ αὕτη, προοριζομένη κυρίως διὰ μαθητάς, εἶναι ἐπιτομὴ μεγάλης Συλλογῆς ἱστορικῶν ἀνεκδότων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξελέγησαν τὰ κατάλληλα διὰ μαθητάς.

Ὅτι τὰ ἀνέκδοτα, ὡς χαρακτηριστικὰ προσώπων, λαῶν, ἔθνῶν καὶ ἐποχῶν καὶ ὡς προκαλοῦντα τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων εὐχαρίστως ἀναγινώσκονται, εἶναι καταλληλοτάτη διδακτικὴ τροφή, ἄριστα συμπληροῦσα τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἱστορίας, εἶναι ἀναμφισβήτητον. Δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ ἀνέκδοτα εἶναι ἡ μόνη ὕλη ἐκ τῆς Ἱστορίας, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς καὶ μονίμως συγκροτεῖται ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μαθητῶν.

Ἡ κατάταξις τῶν ἀνεκδότων εἶναι δυσχερестаίη. Διὰ τοῦτο ἐπροτιμήσαμεν κυρίως τὴν κατὰ πόλεις καὶ γεγονότα τοιαύτην προσπαθήσαντες, ὅσον ἦτο δυνατόν, ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν χρονολογικὴν σειρὰν.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ Β' Μέρους θὰ προστεθῇ ἀλφabetικὸς καὶ χρονολογικὸς πίναξ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ. α) Λυκούργου σελ 1-3.
β) Λακωνῶν σ. 3-6. γ) ἀνέκδοτα ἄλλων Λακεδαιμονίων σ. 6-15.
- II. ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ σ. 15 - 18.
- III. ΑΘΗΝΑΙΩΝ: α) Κόδρου σ. 18 - 19. β) Σόλωνος σελ. 19-23. γ) Ἀλκμαίωνος σ. 23. δ) Μεγακλέους σ. 24.
ε) Πεισιστράτου σ. 25 - 27.
- IV. ΜΗΔΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ σ. 27 - 43.
- V. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ. στ') Θεμιστοκλέους σ. 43 - 49. ζ') Ἀριστείδου σ. 49 - 53. η') Κίμωνος σ. 53 - 56. θ') Περικλέους σ. 56 - 61. ι') Ἀλκιβιάδου σ. 61 - 64. ια') Ἀνέκδοτα ἄλλων Ἀθηναίων (Ἐφιάλτου, Κλέωνος, Νικίου, Λαμάχου, Θρασυβούλου, Θηραμένους, Εὐκλείδου, Καλλίου, Λυσίου, Ἴσοκράτους, Δημάδου, Δημοσθένους κλπ.) σ. 65 - 70. ιβ') Φωκίωνος σ. 70 - 74.
- VI. ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ: α) Φιλίππου σ. 75 - 77. β) Μ Ἀλεξάνδρου σ. 77-85
- VII. ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ. α) Διογένης σ. 85-90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Ἀνέκδοτα Σχολαστικῶν σ. 91-96

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 55 στίχ. 8: ἀντὶ τοὺς φίλους ὅσοι του, γρ. τοὺς φίλους του ὅσοι.

- » 61 στίχ. 15: ἀντὶ λίχνου γρ. λύχνου.
- » 68 ἀντὶ Ἴπποκράτης (δις) ἀνάγν. Ἴσοκράτης.
- » 69 στίχ. 10: ἀντὶ ἀπήγγειλε γρ. ἀπήγγελλε.
- » 94 » 5: ἀντὶ πῖσα γρ. πῖσσα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΠΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἀριθ. σ. 187

Κατῆγ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ

I. ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

α) Λυκούργου

1. *Λυκούργος*, ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης, ἐχώρισε τὴν γῆν εἰς ἴσα μερίδια καὶ τὰ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας. Ὅταν μίαν φορὰν ἐπέστρεφεν ἐν καιρῷ θέρους εἰς τὴν Σπάρτην ἀπὸ ἑνα μακρινὸν ταξίδιον καὶ εἶδεν εἰς τὰ χωράφια τὶς θημωνιὰς τοῦ νεοθερισμένου σίτου μοιρασμέναι εἰς ἴσα μερίδια, ἐχάρη πολὺ καὶ εἶπεν εἰς τοὺς φίλους του· «ἡ χώρα τῶν Λακεδαιμονίων ὁμοιάζει μὲ ἀγρὸν μοιρασμένον εἰς ἴσα τεμάχια μεταξὺ ἀγαπημένων ἀδελφῶν».

2. Μεταξὺ τῶν δυσηρησθημένων πλουσίων διὰ τὴν διανομὴν τῆς γῆς εἰς ἴσα μερίδια ἦτο καὶ ἕνας νέος, ὀνομαζόμενος Ἀλκάνδρος. Οὗτος ἐπετέθη κατὰ τοῦ Λυκούργου, τὸν ἐκτύπησε δυνατὰ καὶ μάλιστα τοῦ ἔβγαλε τὸ ἕνα μάτι. Ἄλλ' ὁ Λυκούργος δὲν ἠγανάκτησε δι' αὐτό, οὔτε προσέβη εἰς καμίαν ἀντεκδί-

κησιν. Οἱ Σπαρτιᾶται ὅμως ἐλυπήθησαν πολύ, συνέλαβον τὸν Ἄλκανδρον καὶ τὸν παρέδωκαν εἰς τὸν Λυκοῦργον νὰ τὸν κάμη ὅ,τι θέλει. Ὁ Λυκοῦργος ὄχι μόνον δὲν τὸν ἐκακοποίησεν, ἀλλὰ οὔτε λόγον ψυχρὸν τοῦ εἶπέ ποτε ἐφρόντισε μόνον νὰ τὸν σωφρονίσῃ μὲ τὸ παράδειγμά του. Ὁ Ἄλκανδρος, βλέπων τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα τοῦ Λυκούργου, τὸν ἐθαύμασε καὶ τὸν ἠγάπησε πολύ. Ὑστερα ἀπ' ὀλίγον καιρὸν εἶχε γίνοι φρονιμώτατος καὶ κοσμιώτατος.

3. Ὁ Λυκοῦργος εἶχεν ἐπιβάλλει εἰς τοὺς Σπαρτιάτας ἢ νὰ σιωποῦν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ὁμιλοῦν μὲ ὄσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερα λόγια (βραχυλογία—λακωνισμός). Ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησε κάποιος, διατὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀγαποῦν τὴν βραχυλογίαν, εἶπε : «διότι αὐτὴ εἶναι πολὺ πλησίον τῆς σιωπῆς».

4. Διὰ νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Σπαρτιάτας ὁ Λυκοῦργος πόσον μεγάλην προσοχὴν πρέπει νὰ δίδουν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν τους, ἔκαμε τὸ ἔξης : Τοὺς παρουσίασε μίαν ἡμέραν δύο δίδυμα σκυλάκια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἓνα τὸ εἶχε συνηθίσει εἰς τὸ κυνήγιον, τὸ δὲ ἄλλο τὸ εἶχε συνηθίσει νὰ εἶναι λαίμαργον καὶ ὀκνηρόν. Ὑστερα ἀφῆκεν εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας ἓνα πιάτο γεμάτο φαγητὸν καὶ ἓνα λαγόν. Τότε τὸ μὲν κυνηγετικὸν σκυλάκι ἔτρεξε νὰ συλλάβῃ τὸν λαγόν, τὸ δὲ λαίμαργον ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ πιάτο διὰ νὰ φάγῃ. «Ἔτσι γίνονται καὶ τὰ παιδιὰ, εἶπεν ὁ Λυκοῦργος ὅπως τὰ ἀναθρέφο-

μεν ἀπὸ μικρά».

5. Ὁ Λυκοῦργος εἶχε διατάξει οἱ πολῖται νὰ τρέφουν μεγάλην κόμην, διότι, ἔλεγεν, ἡ κόμη τοὺς μὲν ὠραίους κάμνει ἀκόμη ὠραιότερους κατὰ τὴν ὄψιν, τοὺς δὲ ἀσχήμους φοβερωτέρους.

6. Ὅταν ἠρώτησαν τὸν Λυκοῦργον διατὶ ὦρισε τόσον ἀπλὴν τὴν λατρείαν, εἶπε : «Διὰ νὰ μὴ παύσουν ποτὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ λατρεύουν τοὺς θεούς».

β) Λακαινῶν.

7. Μία Λάκαινα εἰς ἀπάντησιν πρὸς μίαν γυναῖκα ἀπὸ τὴν Ἰωνίαν, ἣ ὁποία τῆς ἔδειχνε τοὺς θησαυροὺς της, ἐπέδειξε τὰ παιδιὰ της λέγουσα : «Ἴδου τὰ ἰδικά μου κοσμήματα».

8. Μία Λάκαινα, ὅταν ὁ υἱὸς της ἔμεινε χωλὸς ὕστερα ἀπὸ μίαν μάχην καὶ ἦτο πολὺ στενοχωρημένος διὰ τοῦτο, τοῦ εἶπε : «μὴ λυπᾶσαι διότι εἰς κάθε σου βῆμα θὰ ἐνθυμῆσαι τὴν ἀνδρείαν σου».

9. Ἐνῶ μία Λάκαινα ἔθαπτε τὸν υἱὸν της, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη εἰς τὸν πόλεμον, μία ἄλλη γυναῖκα παρουσιασθεῖσα τῆς εἶπε : «Τί συμφορὰ πού ἔπαθες !» Ἡ Λάκαινα τότε ἀπήντησε : «Δὲν ἐπερίμενα νὰ ζῆ αἰώνιος τὸ παιδί μου, ἀλλὰ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὴν Σπάρτην».

10. Ὄταν εἰς μίαν Λάκαιναν ἀνήγγειλαν ὅτι ἐφονεύθη τὸ παιδί της εἰς τὸν πόλεμον, εἶπεν : « Ἄφου ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, ἢ θά ἐφονεύετο αὐτὸς ἢ θά ἐφόνευε τοὺς ἔχθρους. Περισσότερον δὲ εὐχάριστον εἶνε νὰ ἀκούη κανεὶς ὅτι ἀπέθανεν ἐπαξίως τῆς πόλεως καὶ τῶν προγόνων, παρὰ ἂν ἐζοῦσε ἄδοξος καὶ κακὸς εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν ».

11. Μία Λάκαινα ἀκούσασα, ὅτι τὸ παιδί της κατηγορεῖτο διὰ δειλίαν, εἶπεν εἰς αὐτό : « ἢ νὰ διαψεύσης τὴν κατηγορίαν ἢ ν' ἀποθάνης ».

12. Μία Λάκαινα, ὅταν ἔμαθε ὅτι τὸ παιδί της ζῆ ἀνήθικον βίον εἰς τὰ ξένα, τοῦ παρήγγειλεν ἢ νὰ γίνῃ καλὸς ἢ νὰ μὴ πατήσῃ εἰς τὴν Σπάρτην, ὅπου μόνον καλοὶ ἄνθρωποι μένουσιν.

13. Μία Λάκαινα, πληροφορηθεῖσα ὅτι ὁ υἱὸς της ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην, εἶπε : « Θάψατέ τον καὶ βάλτε εἰς τὴν θέσιν του τὸν ἀδελφόν του ».

14. Μία Λάκαινα, πληροφορηθεῖσα, ὅτι ὁ υἱὸς της ἐφονεύθη εἰς τὸν πόλεμον, εἶπεν : « οἱ δειλοὶ ἄς κλαίγωνται, ἐγὼ ὅμως, παιδί μου, θά σὲ θάψω χαρούμενη καὶ χωρὶς δάκρυα σὰν παιδί μου καὶ σὰν Λακεδαιμόνιον ».

15. Ὄταν ἐφονεύθη εἰς τὴν Ἀμφίπολιν ὁ Βρασίδας ἦλθον ἀπεσταλμένοι ἐκ τῶν Ἀμφιπολιτῶν πρὸς τὴν Ἀργιλεωνίδα, τὴν μητέρα του, καὶ ἀνήγγειλαν τὸν θάνατον. Ἡ Ἀργιλεωνὶς τοὺς ἠρώτα

ἂν ὁ υἱὸς της ἐφονεύθη ὅπως ἄξιζεν εἰς Σπαρτιάτην. Οἱ Ἀμφιπολιταὶ ἔλεγον ὅτι ἐδείχθη ἄριστος καὶ ὅτι ἐπέρασεν ὅλους τοὺς Λακεδαιμονίους κατὰ τὴν ἀνδρείααν. Τότε ἡ Ἀργιλεωνὶς εἶπε : « Καλὸς καὶ ἄξιος ἦτο ὁ υἱὸς μου, βλέπω ὅμως εἰς τὴν πατρίδα μας πολλοὺς ἄνδρας καλυτέρους του ».

16. Ὄταν ὁ προδότης Πανσανίας κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν ὧς ἰκέτης διὰ νὰ μὴ συλληφθῆ, οἱ Σπαρτιάται, μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν συλλάβουν, ἐξεσκέπασαν τὸν ναὸν καὶ ἔκτισαν τὰς θύρας του, ἵνα ἀποθάνῃ ἐκεῖ ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης. Τὸν πρῶτον λίθον εἰς τὴν θύραν ἔβαλεν ἡ μητέρα του Θεανώ.

17. Μία Λάκαινα πρὸς τὸν υἱόν της, ὁ ὁποῖος ἀπῆρχετο εἰς τὸν πόλεμον, ἐνῶ τοῦ ἔδιδε τὴν ἀσπίδα, εἶπεν : « Αὐτὴν τὴν ἀσπίδα ὁ πατέρας σου πάντοτε ἔφερεν πάλιν σφάν' καὶ σὺ λοιπὸν ἢ νὰ τὴν φέρῃς σφάν ἢ νὰ μὴ γυρίσῃς ! »

Παρόμοια ἔλεγεν εἰς τὸν υἱόν της ἡ Γοργώ, ἡ σύζυγος τοῦ Λεωνίδα, ὅταν τοῦ παρέδιδε τὴν ἀσπίδα : « ἢ τᾶν ἢ ἐπὶ τᾶς ». (ἢ νὰ φέρῃς αὐτὴν ἢ νὰ σὲ φέρουν ἐπάνω σ' αὐτήν).

18. Μία Λάκαινα, ἡ ὁποία εἶχε στείλει πέντε παιδιά της εἰς τὸν πόλεμον ἐστέκετο ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, διὰ νὰ πληροφορηθῆ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης. Ὄταν δὲ ἀνήγγειλε κάποιος, ὅτι καὶ τὰ πέντε ἐφονεύθησαν, « δὲν ἠρώτησα αὐτό, εἶπεν, ἀλλ' ἐὰν ἐνίκησεν ἡ Σπάρτη ». Ἄμα δὲ τὴν διεβεβαίωσαν, ὅτι οἱ Σπαρ-

τιᾶται ἐνίκησαν εἶπε : «Τώρα λοιπὸν ὑποφέρω ἐλαφρότερα τὸν θάνατον τοῦ παιδιοῦ μου».

19. Νέος τις ἀπερχόμενος εἰς τὸν πόλεμον καὶ λαμβάνων τὸ ξίφος ἀπὸ τὴν μητέρα του, εἶπε : «μὰ αὐτὸ εἶναι πολὺ κοντό», «κάνε ἓνα βῆμα περισσότερον», τοῦ εἶπεν ἡ μητέρα του.

γ) Διάφορα ἀνέκδοτα ἄλλων Λακεδαιμονίων

20. Ὃτε οἱ Σπαρτιᾶται ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Ἀργεῖους περὶ τῆς χώρας Θυρέας καὶ τὰ στρατεύματα ἦσαν ἀντιμέτωπα, συνεφωνήθη νὰ ἐκλέξουν 300 ἀνδρας ἀπὸ κάθε στρατόπεδον, οἱ ὅποιοι νὰ πλεμήσουν ὡς ὑπέρομαχοι, ἡ δὲ Θυρέα νὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων οἱ ὑπέρομαχοι ἤθελον νικήσει.

Τὰ στρατεύματα λοιπὸν ἀπεσύρθησαν καὶ οἱ 600 ἐκλεκτοὶ ἐμάχοντο, ἕως οὗ ἐφονεύθησαν ὅλοι, πλὴν δύο Ἀργεῖων καὶ ἑνὸς Σπαρτιᾶτου. Ἐπειδὴ δὲ ἐνύκτωσεν, οἱ μὲν Ἀργεῖοι ἔσπευσαν εἰς τὴν πατριδα τοὺς φέροντες τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης, ὁ Σπαρτιᾶτης ὅμως.—ὁ ὅποιος ὠνομάζετο Ὀθρυνάδης—ἐγύμνωσε τὰ σώματα τῶν φονευθέντων καὶ μετέφερε τὰ ὅπλα τῶν εἰς τὸ στρατόπεδόν του.

Τὴν ἄλλην πρωΐαν τὰ στρατεύματα ἐπέστρεψαν. Καὶ οἱ μὲν Ἀργεῖοι δισχυρίζοντο, ὅτι εἶναι νικηταί, διότι ἐπέζησαν περισσότεροι ἀπὸ τοὺς στρατιώτας τῶν, οἱ δὲ Σπαρτιᾶται ἐξ ἄλλου ἔλεγαν ὅτι εἶναι νικηταί, διότι ὁ ὑπέρομάχος τῶν ἔμεινεν εἰς τὸ πεδίον

τῆς μάχης καὶ δὲν ἔφυγεν, ὅπως οἱ δύο Ἀργεῖοι. Διὰ τοῦτο ἐπανελήφθη γενικὴ μάχη, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐνίκησαν οἱ Σπαρτιᾶται. Ὁ Ὀθρυνάδης αἰσχυνόμενος, διότι αὐτὸς ἔζησεν, ἐνῶ ὅλοι οἱ συντροφοὶ του ἐφονεύθησαν, ἠτύοκτόνησε μετὰ τὴν μάχην.

21. Μετὰ τὴν ἀνωτέρω μάχην, λέγεται ὅτι οἱ Ἀργεῖοι ἔκοψαν τὴν κόμην τῶν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ μὴν τὴν ἀφήσουν νὰ μεγαλώσῃ, ἀν δὲν ἐπανακτῆσουν τὴν Θυρέαν. Οἱ δὲ Σπαρτιᾶται ἐξ ἄλλου ἄφησαν νὰ μακρύνῃ ἡ κόμη τῶν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ μὴ τὴν κόψουν ποτέ, ἐκτὸς ἀν χάσουν τὴν Θυρέαν.

22. Διονύσιος, ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν, διέταξε τὸν μάγειρόν του νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ τὸν μέλανα ζωμὸν πού ἔτρωγον οἱ Σπαρτιᾶται μὲ τὸσην ὄρεξιν. Ὃταν ὄμως τὸν ἐδοκίμασεν, εὔρεν αὐτὸν πολὺ ἄνοστον καὶ ἀηδῆ καὶ ἠπόρησε πῶς τὸν ἔτρωγαν οἱ Σπαρτιᾶται. «Θὰ τὸν εὔρισκες νοστιμώτατον, τοῦ εἶπαν οἱ Σπαρτιᾶται, ἀν πρὶν φάγῃς ἐγυμνάζεσο καὶ ἐκοπιάζεις καὶ ἐπαιρνες τὸ λουτρό σου εἰς τὸν Εὐρώταν, ὅπως κάμνομεν καὶ ἡμεῖς».

23. Ἦλθον κάποτε πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τὸν Λύγδαμιν, τύραννον τῆς Νάξου. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀνέβαλλε νὰ συζητήσῃ μετ' αὐτῶν, ἐν τέλει δὲ παρήγγειλεν ὅτι εἶνε κουρασμένος, οἱ πρέσβεις εἶπον : «Εἶπε εἰς αὐτὸν, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἤλθομεν νὰ πολεμήσωμεν μαζί του, ἀλλὰ νὰ συνομιλήσωμεν».

24. Ὅτε μίαν φορὰν πρέσβεις τῶν Σαμίων ἔλεγον εἰς τὴν Σπάρτην λόγους μακροὺς, οἱ Σπαρτιᾶται ἀπεκρίθησαν: «Τὴν μὲν ἀρχὴν τῶν λόγων σας ἔχομεν λησμονήσει, τὰ δὲ λοιπὰ δὲν ἐνοήσαμεν, διότι ἐλησμονήσαμεν τὴν ἀρχήν».

25. Ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Ἄρχίδαμος, ὅταν ἔλεγε κάποιος ὅτι εὗρε τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ κάμῃ τὴν ποιότητα τοῦ οἴνου καλυτέραν, εἶπε: «Ναί, ἀλλὰ θὰ κάμῃς χειροτέρους τοὺς πίνοντας, διότι θὰ πίνουν περισσότερον».

26. Ἦλθε κάποτε εἰς τὴν Σπάρτην, ἓνας ἀπὸ τὴν Χίον, γέρον πλέον, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα ἀλαζὼν μὲ βαμμένας τὰς λευκὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, διὰ νὰ μὴ φαίνεται γέρον. Παρουσιασθεὶς δὲ εἰς τοὺς Σπαρτιάτας εἶπεν ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα ἦτο ἀπεσταλμένος. Τότε ὁ Ἄρχίδαμος εἶπε: «Τί σωστὸν ἤμπορεῖ νὰ εἰπῇ αὐτός, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν κρύπτει τὸ ψεῦδος;»

27. Εἰς τὴν Σπάρτην οἱ ἄγαμοι δὲν ἐκρίνοντο ἄξιοι μεγάλου σεβασμοῦ. Μίαν ἡμέραν ὁ στρατηγὸς Δερκυλίδας παρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ. Ἐπέρασεν ἔμπρὸς ἀπὸ ἓνα νέον Λακεδαιμόνιον, οὗτος ὁμοῦ δὲν ἐσηκώθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸν πρεσβύτερόν του, ὅπως ὑπῆρχε συνήθεια. Ὅτε δὲ ὁ Δερκυλίδας τὸν ἐκοίταξε μὲ ἐκπληξιν, ὁ νέος εἶπε: «Δὲν σηκώνομαι, διότι δὲν ἔχεις παιδιὰ, διὰ νὰ μοῦ ἀνταποδώσουν, τὸν σεβασμὸν πὺν θὰ σοῦ δείξω». Κανεὶς δὲν κατηγόρησε τὸν νέον διὰ τοῦτο.

28. Τιμανδρίδας, ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀποδημήσας ἀφῆκε τὸν υἱὸν του ἐπιμελητὴν τῆς οἰκίας του. Ὅταν δὲ μετὰ τινα χρόνον ἐπανῆλθε καὶ εὗρε τὴν περιουσίαν του μεγαλυτέραν ἀπὸ ὅσῃν τὴν ἀφῆκε, ἐπέπληξε τὸν υἱὸν του καὶ εἶπεν: «Ἐπρεπε τὰ περισσεύματα τῆς περιουσίας νὰ τὰ μοιράζῃς εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Διότι δὲν ὑπάρχει αἰσχροτέρον πράγμα, ἐν ὅσῳ μὲν ζῆ κανεὶς νὰ φαίνεται πτωχός, ὅταν δὲ ἀποθάνῃ νὰ ἀποδεικνύεται πλούσιος».

29. Γέρον τις ἔλθων εἰς Ὀλυμπίαν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Στάδιον, ἵνα ἴδῃ τοὺς ἀγῶνας, δὲν εὗρισκε κάθισμα, οὐδεὶς δὲ ἐσηκώοντο νὰ τοῦ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του, ἀλλὰ ἐνεπαίζετο καὶ ὑβρίζετο. Ὅτε δὲ ἦλθε πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐκάθητο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅλοι οἱ νέοι καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐσηκώθησαν νὰ τοῦ παραχωρήσουν τὴν θέσιν των. Διότι εἰς τὴν Σπάρτην ἐτιμῶντο ὑπερβολικὰ οἱ γέροντες, ἡ δὲ περιφρόνησις πρὸς αὐτοὺς ἐθεωρεῖτο πράγμα αἰσχρὸν.

Τότε πάντες οἱ Ἕλληνες ἐχειροκρότησαν τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἐπήνεσαν διὰ τὸ ἠθὸς των. Ὁ δὲ γέροντα δακρύσας εἶπεν: «Ἀλλοίμονον! ὅλοι οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὰ πρέποντα, κάμνουν ὁμοῦ αὐτὰ μόνον οἱ Λακεδαιμόνιοι».

30. Ὅταν κάποτε ἐπληροφορήθησαν οἱ Ἐφοροὶ εἰς τὴν Σπάρτην, ὅτι οἱ καταλαβόντες τὴν Δεκέλειαν στρατιῶταί των ἔκαμναν περίπατον κατὰ τὸ δειλινόν, ἐπέπληξαν αὐτοὺς λέγοντες ὅτι διὰ τῶν περιπάτων

δὲν γυμνάζουν τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ καθιστοῦν τρυφή-
λὸν καὶ ὅτι μόνον μὲ τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια ἀ-
ποκτᾶται ἡ ὑγεία.

31. Οἱ Σπαρτιάτι ἐμέθυον τοὺς δούλους καὶ ἔ-
πειτα τοὺς παρουσιάζαν διὰ νὰ βλέπουν οἱ νέοι τὰς ἀ-
σχημίας πού ἔκαμνον οἱ μεθυσμένοι, οὕτω δὲ νὰ πα-
ραδειγματίζονται καὶ νὰ μὴ πίνουν οἶνον καὶ με-
θύουν.

32. Ὄταν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκυρίευσαν τὰς Ἀθή-
νας, ἐσκέφθησαν νὰ καταστρέφουν αὐτὰς τελείως.
Ἐρωτήσαντες δὲ περὶ τούτου τὸ μαντεῖον, ἔλαβον
τὴν ἀπάντησιν: νὰ μὴ πειράξουν τὴν κοινὴν ἐστίαν
ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

33. Νεαρός τις Λακεδαιμόνιος, Ἰσάδας ὀνόματι,
προσῆλθε νὰ καταταχθῆ εἰς τὸν στρατόν, πρὶν κλη-
θῆ ἀκόμη ἢ ἡλικίᾳ του. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν ἐστε-
φάνωσαν μὲν, διότι ἠρίστευσεν εἰς τὰ γυμνάσια, τὸν
ἐτιμώρησαν ὅμως, διότι προσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον
πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης ἡλικίας.

34. *Λύσανδρος*, ὁ Λακεδαιμόνιος, πρὶν ἀποθάνῃ
εἶχε μνηστεύσει τὴν θυγατέρα του μὲ ἓνα Σπαρτιά-
την, ὁ ὁποῖος ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Λύσανδρος εἶχε μεγά-
λον πλοῦτον καὶ ὅτι θὰ τὸν κληρονομήσῃ. Ὄταν
ὅμως ἀπέθανεν ὁ Λύσανδρος καὶ ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο
πτωχός, ὁ μνηστήρ ἐγκατέλειπε τὴν μνηστήν του.
Τότε οἱ Ἐφοροὶ τὸν ἐτιμώρησαν, διότι οὔτε σύμ-
φωνα μὲ τὰ λακωνικὰ ἔθιμα ἔπραξε, δειχθεὶς ἀγνώ-

μων πρὸς φίλον ἀποθανόντα, οὔτε πρὸς τὰ Ἑλληνι-
κά, προτιμῶν τὸν πλοῦτον ἀπὸ τὰς συμφωνίας.

35. Ὁ Λύσανδρος κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πό-
λεμον ἐπεσκέφθη τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Περ-
σίας Κῦρον, ἵνα ζητήσῃ χρήματα διὰ τὴν συντήρη-
σιν τοῦ στρατοῦ. Ὁ Κῦρος ὅμως τοῦ ἀπήντησεν ὅτι
συμφώνως πρὸς μίαν συνθήκην δὲν ὑπερθεῖτο νὰ
δώσῃ ἄλλα χρήματα. Ὁ Λύσανδρος ἐσιώπησε. Ὅτε
ὅμως μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Κῦρος ἔπιεν εἰς ὑγείαν του
καὶ κατὰ τὴν περσικὴν συνήθειαν τὸν ἠρώτησεν τί
δῶρον θέλει νὰ τοῦ χαρίσῃ, ὁ Λύσανδρος τὸν παρε-
κάλεσε νὰ προσθήσῃ ὀλίγον τι εἰς τὸν μισθὸν τῶν
ναυτῶν. Ὁ Κῦρος ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Λυσάν-
δρου, προσέτι δὲ διέταξε νὰ πληρωθοῦν ὅλα τὰ
καθυστερούμενα καὶ νὰ προκαταβληθῆ εἰς τοὺς ναύ-
τας ἓν μηνιαῖον.

36. Ὁ διάδοχος τοῦ Λυσάνδρου, *Καλλικρατίδας*,
ἀληθινὸς Σπαρτιάτης καὶ μὲ γνήσια Ἑλληνικὰ φρο-
νήματα, ἐπεσκέφθη τὸν Κῦρον, ἵνα ζητήσῃ χρήματα.
Ὄταν δὲ ὁ Κῦρος τὸν ἠνάγκασε νὰ περιμένῃ δύο
ἡμέρας, ἐθύμωσε καὶ ἀνεχώρησε λέγων ὅτι μόλις ἐπι-
στρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρῶτόν του ἔργον θὰ εἶναι
νὰ συμφιλιώσῃ τοὺς Ἀθηναίους μὲ τοὺς Λακεδαιμο-
νίους καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς Ἑλληνας ἀπὸ τὸ
αἶσχος τοῦ νὰ κολακεύουν τοὺς βαρβάρους χάριν ζη-
μάτων.

37. Ὅτε μετ' ὀλίγον ὁ Καλλικρατίδας ἐκυρίευσεν
τὴν πόλιν Μήθυμναν τῆς Λέσβου, τοῦ ἐπρότειναν

μερικοί νὰ πωλήσῃ τοὺς κατοίκους ὡς δούλους. Ὁ Καλλικρατίδας μὲ θυμὸν ἀπήντησεν, ὅτι ἐν ὄσῳ αὐτὸς ἔχη τὴν ἀρχηγίαν οὐδεὶς Ἑλλην θὰ αἰχμαλωτισθῆ.

38. Πρὸ τῆς ναυμαχίας παρὰ τὰς Ἀργινούσας, ὅταν συνεβούλευσαν τὸν Καλλικρατίδαν ν' ἀποφύγῃ τὴν ναυμαχίαν, διότι ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων ἦτο πολὺ ὑπέρτερος, ὁ Καλλικρατίδας εἶπεν ὅτι πλοῖα δύνανται νὰ κατασκευασθοῦν καὶ ἄλλα, ἡ ἰδικὴ του δῦμος ἐντροπή, ἂν φύγῃ, δὲν ἐπανορθώνεται. Εἰς τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἐπνίγη πεσῶν ἐκ τοῦ πλοίου του.

39. Ὁ Ἀγησίλαος, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ὅταν ἔμαθε μετὰ τὴν ἐν Κορίνθῳ μάχην, ὅτι ἀπὸ μὲν τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους ἐφονεύθησαν δέκα χιλιάδες, ἀπὸ δὲ τοὺς Σπαρτιάτας μόνον ὀκτώ, δὲν ἔχαρη διόλου, ἀλλὰ στενάξας εἶπεν : « Ἀλλοίμονον! πόσους ἄνδρας ἔχασεν ἡ Ἑλλάς! ».

40. Ὁ Ἀγησίλαος ὅταν ἠρωτήθη, πῶς ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ εὐδοκιμῆ ἄριστα μετὰ τῶν ἀνθρώπων, εἶπεν : « Ἄν λέγῃ τὰ ἄριστα καὶ πράττῃ τὰ κάλλιστα ».

41. Ὁ Ἀγησίλαος, ἀφοῦ ἐπολέμησε πολλάκις πρὸς τοὺς Θηβαίους, ἐπὶ τέλους ἐπληρώθη ὑπ' αὐτῶν. Ὅταν δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ Ἀνταλκίδας πληγωμένον, τοῦ εἶπε : « Καλὸν μισθὸν ἔλαβες ἀπὸ τοὺς Θηβαίους, διότι τοὺς ἐδίδαξες νὰ πολεμοῦν, ἐνῶ δὲν

ἔξεραν· δὲν εἶχες ὑπ' ὄψει σου ὅτι ὁ Λυκοῦργος διατάσσει νὰ μὴ ἐκστρατεύωμεν πολλάκις ἐναντίον τῶν αὐτῶν ἐχθρῶν, διὰ νὰ μὴ διδαχθοῦν τὴν πολεμικὴν τέχνην ; »

42. Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν παρήγγειλε κάποτε εἰς τὸν Ἀγησίλαον ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν ἔχη φίλον. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος τοῦ ἀπήντησεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι εἰς αὐτὸν φίλος, παρὰ μόνον ἐὰν πρώτα γίνῃ καὶ μὲ ὄλους τοὺς Λακεδαιμονίους τοιοῦτος. Διότι καὶ αὐτὸς περιλαμβάνεται μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων.

43. Ὁ Ἀγησίλαος, ὅταν ἠρωτήθη τί πρέπει νὰ ἔχη ὁ στρατηγός, εἶπε : « πρὸς μὲν τοὺς ἐχθροὺς τόλμην, πρὸς δὲ τοὺς ὑπηγόους εὐνοίαν, πρὸς δὲ τοὺς κακοὺς λογισμὸν ».

44. Ὅταν οἱ Θάσιοι ἠθέλησαν νὰ στεφανώσουν τὸν Ἀγησίλαον μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ νὰ τὸν ἀποθεώσουν, ὁ Ἀγησίλαος μαθὼν τοῦτο, ἠρώτησε τοὺς ἀπεσταλμένους ἂν ἡ πατρίς των ἠμπορεῖ νὰ ἀποθεώσῃ ἀνθρώπους. Ὅταν δὲ οὗτοι ἀπεκρίθησαν, ὅτι οἱ Θάσιοι τοὺς ἀπελευθερωτάς των καὶ τοὺς εὐεργέτας των ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἀποθεώσουν, ἀπήντησεν : « Ἀποθεώσατε λοιπὸν πρώτα τὸν ἑαυτὸν σας, ὃ Θάσιοι, καὶ ἂν κατορθώσετε τοῦτο, θὰ σᾶς ἐπιτρέψω καὶ ἐγὼ νὰ μὲ ἀποθεώσετε ».

45. Ὁ Ἀγησίλαος, ἐνῶ ἦτο πλέον γέρον, ἐπεριριπᾶται πολλάκις ἀνυπόδητος καὶ χωρὶς χιτῶνα καὶ

μάλιστα πολὺν προῦν κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας. Ὁ-
ταν δὲ κάποιος τὸν κατηγοροῦσε ὅτι κάμνει πράγματα
νεανικώτερα τῆς ἡλικίας του, εἶπεν: «οἱ νέοι πολί-
ται πρέπει νὰ παίρνουν παράδειγμα ἀπὸ ἔμένα διὰ
νὰ τελειοποιῦνται».

46. Ὁ Ὁ Ἀγησίλαος, ὅταν ἠρωτήθη ποία εἶνε καλυ-
τέρα ἢ ἀνδρεία ἢ ἡ δικαιοσύνη, εἶπε: «δὲν θὰ εἴ-
χομεν ἀνάγκην ἀνδρείας, ἂν ἐγίνοντο ὅλοι δίκαιοι».

47. Ὁ Ἀγίς, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἔλεγεν,
ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἐρωτοῦν πόσοι εἶναι, ἀλλὰ
ποῦ εἶναι οἱ ἐχθροί. Ὁταν δὲ τὸν ἠρώτησαν πόσοι
εἶναι οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἶπε: «Εἶναι ἀρκετοί, ὅταν κατα-
διώκουν τοὺς ἐχθροὺς, φαίνονται δὲ πολλοὶ, ὅταν
τοὺς βλέπη κανεὶς νὰ πολεμοῦν».

48. Ὁ Ἀγίς ἐρωτηθεὶς πῶς ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ
εἶνε ἐλεύθερος, εἶπεν: «ἐὰν καταφρονῇ τὸν θάνατον».

49. Ὁταν ὁ Δημάδης, ὁ Ἀθηναῖος, κατηγοροῦσε
τὰ μικρότατα ξίφη τῶν Λακεδαιμονίων, ὁ Ἀγίς ἀ-
πήντησεν: «ναί, ἀλλὰ μὲ αὐτὰ τὰ μικρότατα ξίφη
φονεύομεν τοὺς ἐχθρούς».

50. Κάποτε ἕνας ἀπεσταλμένος τῶν Ἀβδηριτῶν
ἐλθὼν εἰς τὴν Σπάρτην ἀπήγγειλεν ἕνα πολὺ μακρὸν λό-
γον. Εἰς τὸ τέλος ἠρώτησε τὸν βασιλέα Ἀγίς: «Τί θέ-
λετε νὰ ἀναγγείλω εἰς τοὺς συμπολίτας μου;». Ὁ Ἀ-
γίς ἀπεκρίθη: «ὅτι σὲ ἀφήσαμε νὰ μᾶς εἰπῆς ὅλα
ὅσα ἤθελες νὰ εἰπῆς».

51. Ὁταν οἱ Ἑλεᾶται ἐκαυχῶντο ὅτι ἐτήρουν αὐ-
στηρότατα τοὺς νόμους τῶν ἀγῶνων, ὁ βασιλεὺς
Ἀγίς τοὺς εἶπε: «Τί σπουδαῖον εἶναι αὐτό, ἐὰν μίαν
ἡμέραν κάθε πέντε χρόνια εἴσθε δίκαιοι;»

52. Ὁταν ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ νίκην
ἔγραψεν ἀλαζονικὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν Σπάρτην, ὁ
βασιλεὺς αὐτῆς Ἀρχίδαμος ἀπήντησε: «Μέτρησε
τὴν σκιάν σου καὶ θὰ ἴδῃς, ὅτι δὲν εἶναι μεγαλυτέρα,
ἀπ' ὅσον ἦτο πρὸ τῆς νίκης σου».

53. Ὁταν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ λατρεύ-
εται ὡς Θεός, Δάμις, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων,
εἶπεν: «Ἀφοῦ ὁ Ἀλέξανδρος θέλει νὰ εἶναι θεός, ἄς
εἶναι θεός».

II. ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

54. Κατὰ τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον, οἱ
Μεσσήνιοι ἔστειλαν ἄνθρωπον εἰς τὸ μαντεῖον, διὰ
νὰ συμβουλευθοῦν τί νὰ κάμουν. Ἐνῶ δὲ ὁ ἀπεσταλ-
μένος ἐπέστρεφεν εἰς Μεσσηνίαν, ἐνεδρεύθη ὑπὸ
Σπαρτιατῶν καὶ μὴ θελήσας νὰ ἀντισταθῇ ἐπληγώ-
θη βαρέως καὶ θὰ ἐφονεύετο, ἂν οἱ Σπαρτιαῖται δὲν
ἤκουον μίαν φωνὴν (ἄγνωστον ἀπὸ ποῦ) ποὺ ἐφώνα-
ξε: «ἀφήσατε τὸν χρησιμοδότην!». Ὁταν ἔφθασεν ὁ
Μεσσήνιος εἰς τὴν Ἰθώμην καὶ ἀνήγγειλε τὸν χρη-
σμόν εἰς τὸν βασιλέα, ἐξέπνευσεν.

55. Ὁ περιφημὸς ἦρως τῶν Μεσσηνίων Ἀριστο-
μένης εἶχε λάβει συμβουλὴν ἀπὸ ἕνα μάντιν νὰ μὴ

προχωρήσει κατὰ τὴν μάχην πέραν μᾶς ἀχλαδιᾶς. Εἰς αὐτὴν ἐλέγετο ὅτι ἐκάθητο οἱ δύο ἦρωες, δίδυμοι ἀδελφοί, Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης. Ἄλλ' εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς καταδιώξεως τῶν ἐχθρῶν ὁ Ἀριστομένης ἐλησμόνησε τὴν συμβουλὴν τοῦ μάντεως καὶ ἐπέρασε πέραν τῆς ἀχλαδιᾶς. Ἐκεῖ ὁμως ἔχασε τὴν ἀσπίδα του (τὴν ἀφῆρασαν ἀόρατοι οἱ Δίδυμοι) καὶ ἐνῶ ἐξήτει αὐτήν, οἱ ἐχθροὶ ἔλαβαν καιρὸν καὶ ἐσώθησαν διὰ τῆς φυγῆς.

56. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ Ἀριστομένης ἐνεδρεύσας ἦρπασε τὰς παρθένους τῶν Σπαρτιατῶν, αἱ ὁποῖαι ἐχόρευαν παρὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς.

Ὅτε δὲ οἱ στρατιῶται του ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὰς αἰχμαλώτους, ἐφόνευσε μερικοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ ἔπειτα παρέδωκεν τὰς παρθένους εἰς τοὺς γονεῖς των ἀντὶ λύτρων.

57. Παρομοίαν ἐπιχείρησιν ἔκαμεν εἰς μίαν ἄλλην ἑορτὴν, ἀλλ' αἱ γυναῖκες ὑπερασπίσθησαν μὲ μαχαίρας καὶ ὀβελούς καὶ μὲ τὴν ἀνδρείαν των ὄχι μόνον ἀπέκρουσαν τοὺς Μεσσηνίους, ἀλλὰ καὶ ἠχμαλώτισαν πολλοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸν τὸν Ἀριστομένην.

Ἡ ἰερεία ὁμως τῆς θεᾶς, ἐπειδὴ ἐθαύμασε τὸν ἡρωισμόν τοῦ Ἀριστομένου, τὸν ἀπληθεύρωσε, δικαιολογηθεῖσα εἰς τοὺς Σπαρτιάτας ὅτι οὗτος ἔφυγε κατορθώσας νὰ καύσῃ τὰ δεσμὰ του.

58. Ὁ Ἀριστομένης τόσον θάρρος εἶχεν, ὥστε ἔκα-

μυεν ἐπιδρομὰς μέχρι αὐτῆς τῆς Σπάρτης. Ἀλλὰ εἰς μίαν τέτοιαν ἐπιδρομὴν συνήνησεν ἰσχυρὸν σῶμα Σπαρτιατῶν καὶ ἠχμαλωτίσθη ὑπ' αὐτῶν μαζὶ μὲ 50 ἐκ τῶν στρατιωτῶν του. Ὁδηγηθέντες εἰς τὴν Σπάρτην ἐορίφθησαν ὄλοι εἰς ἕνα βαθὺ βάραθρον. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται του ἐφρονεύθησαν ὄλοι, ὁ Ἀριστομένης ὁμως δὲν ἔπαθε τίποτε, ὅτι ἔπεσεν ἐπὶ τῶν πτωμάτων (κατ' ἄλλους ἕνας ἀετὸς ἔφερεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν πτερυγῶν του μέχρι τοῦ πυθμένους τοῦ βάραθρου). Ἐκεῖ τυλιχθεὶς μὲ τὸν μαγδύαν του ἀνενεκαστικῶς νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πείναν. Ἀλλὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἀκούσας κρότον ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπόν του καὶ εἶδε μίαν ἀλεπούν, ἡ ὁποία ἐτρωγε πτώματα. Ὅταν δ' αὐτὴ ἐπλησίασεν ὁ Ἀριστομένης τὴν ἔπιασεν ἀπὸ τὴν οὐρὰν, ἠκολούθησεν αὐτὴν τρέχουσαν καὶ ἔφαθεν εἰς μίαν τρύπαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἰσῆρχετο ἡ ἀλώπηξ εἰς τὸ βάραθρον. Ἐπλάτυνε τότε τὴν τρύπαν ἀνοκτὰ καὶ κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ δι' αὐτῆς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ Σπαρτιατῆται μὲ ἐκπληξιν ἔμαθαν, ὅτι ὁ Ἀριστομένης εὐρίσκετο σῶος μεταξὺ τοῦ στρατοῦ τῶν Μεσσηνίων.

59. Μετὰ τινα χρόνον ἐγένετο ἀνακαχὴ μεταξύ Σπαρτιατῶν καὶ Μεσσηνίων. Ὁ Ἀριστομένης πεισθεὺς εἰς αὐτὴν ἐξῆλθεν ἀπὸ το φρούριον τῆς Εἰρας ἄοπλος, ἀλλὰ ἐπτα Κοῖτες τοξόται, μισθοφόροι τῶν Σπαρτιατῶν, ἐνεδρεύσαντες τὸν συνέλαβον. Τότε τὸν ἔδεσαν μὲ τὰς χορδὰς τῶν τόξων των καὶ δύο μὲν ἐξ αὐτῶν ἐτρεξάν εἰς τὴν Σπάρτην φέροντες τὴν ἀγγελίαν, οἱ δὲ λοιποὶ θύαν ἐβραδύνασε κα-

τέλυσαν εἰς μίαν καλύβην ὅπου κατῴκει μία γυναίκα μετὰ τῆς κόρης της.

Τὴν προηγουμένην νύκτα ἡ κόρη εἶχεν ἰδῆ ὄνειρον, ὅτι λύκοι ἐνεφανίσθησαν ἐκεῖ φέροντες λέοντα δεμένον καὶ ἄνευ ὀνύχων καὶ ὅτι αὐτὴ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὄνυχας μὲ τοὺς ὁποίους κατεσπάραξε τοὺς λύκους. Βλέπουσα ὅτι τὸ ὄνειρόν της ἐξεπληρώθη κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀπεφάσισε νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὸ ὑπόλοιπον. Ἐμέθυσε λοιπὸν τοὺς Κρηῖτας καὶ ἔκοψε τὰ δεσμὰ τοῦ αἰχμαλώτου μὲ μίαν μάχαιραν αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ὕστερα παρέδωκεν εἰς τὸν Ἀριστομένην. Οὗτος ἐφόνησε τοὺς Κρηῖτας μὲ τὴν μάχαιραν καὶ ἔτσι ἐσώθη. Θέλων δὲ ν' ἀνταμείψῃ τὴν κόρην ὑπάνδρευσε αὐτὴν μὲ τὸν υἱὸν του.

III. ΑΘΗΝΑΙΩΝ

α) Κόδρου

60. Οἱ Δωριεῖς, ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὴν Πελοπόννησον, ἠθέλησαν νὰ κυριεύσουν καὶ τὰς Ἀθήνας. Διέβησαν λοιπὸν τὸν Ἴσθμὸν καὶ ἐλθόντες ἔστησαν τὸ στρατόπεδόν των εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισοῦ. Τὸ μαντεῖον εἶχε χρησιμοδοτήσει εἰς αὐτούς, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν, ἂν δὲν βλάψουν τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Οἱ ἀρχηγοὶ λοιπὸν τῶν Δωριέων ἔδωκαν αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴν ἐγγίξουν οἱ στρατιῶται τὸν βασιλέα. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων, **Κόδρος**, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἐνεδύθη ὡς χωρικὸς καὶ πλησιάσας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Δω-

ριέων, ἐπροσποιεῖτο ὅτι συλλέγει φρύγανα. Προκαλέσας δὲ φιλονεικίαν μὲ ἓνα στρατιώτην Δωριέα ἐφρονεύθη ὑπ' αὐτοῦ. Τὴν ἄλλην ἡμέραν οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν εἰς τοὺς Δωριεῖς κήρυκα ζητοῦντες τὸν νεκρὸν τοῦ βασιλέως των διὰ νὰ τὸν θάψουν. Οἱ Δωριεῖς ἐξεπλάγησαν καὶ ἀπελπισθέντες πλέον διὰ τὴν νίκην ἀπεχώρησαν.

Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τιμὴν τοῦ φιλοπάτριδος Κόδρου ἐψήφισαν τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας εἰς τὰς Ἀθήνας.

+ β) Σόλωνος

61. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς εἶχον διαρκῶς πόλεμον μετὰξὺ των διὰ τὴν νῆσον Σαλαμῖνα. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπελπισθέντες ἀπὸ τοὺς πολέμους, ἄφησαν τὴν νῆσον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μεγαρέων καὶ ἐκήρυξαν διὰ νόμου, ὅτι θὰ καταδικάζεται εἰς θάνατον ὁποῖος παρακινήσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ πολεμήσουν καὶ πάλιν διὰ τὴν Σαλαμῖνα.

Ὁ φιλόπατρις ὅμως **Σόλων**, ὁ Ἀθηναῖος, ἀπόγονος τοῦ Κόδρου, μὴ ἀνεχόμενος τὴν ὑποχώρησιν αὐτὴν, ἐπροσποιεῖτο τὸν παράφρονα καὶ μ' ἓνα του ποίημα, τὸ ὁποῖον ἀπηγγείλειν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνώπιον τῶν Ἀθηναίων, τόσον πολὺ τοὺς συνεκίνησε καὶ τοὺς ἐφιλοτίμησεν, ὥστε ἀμέσως κατήργησαν τὸν νόμον καὶ λαβόντες τὰ δπλα ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Μεγαρέων καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Σαλαμῖνα. Ἀπὸ τότε ἔμεινεν ἰδική των.

62. Ὃτε ὁ Σόλων ἦλθεν εἰς Λυδίαν, ὁ πλουσιώτατος δλων τῶν βασιλέων **Κροῖσος**, ἀπό τοῦ εἶδεε τούς ἀπειρους θησαυρούς του, τὸν ἐρώτησε, ποῖος ἦτο ὁ εὐδαιμονέστατος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἀπὸ ὧσους εἶδεν εἰς τὴν ζωὴν του. Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη: **Τέλλος** ὁ Ἀθηναῖος, διότι εἶδε τὴν πατρίδα του νὰ εὐτυχεῖ, ἐγέννησε καλὰ παιδιά, τὰ εἶδεν εὐτυχισμένα καὶ τέλος ἔπεσε μαχόμενος διὰ τὴν πατρίδα του καὶ ἐτάφη με δημοσία ἔξοδα εἰς τὸν τόπον οὗ ἐπέσεν.

Ὁ Κροῖσος ἠρώτησεν αὐτὸν ἔπειτα, ποῖον ἄλλον εὐδαιμονέστατον ἐγνώρισε μετὰ τὸν Τέλλον. «**Τὸν Κλέσβιν καὶ τὸν Βίτωναν**», ἀπεκρίθη ὁ Σόλων, «διότι οὗτοι, ὅταν κάποτε οἱ βροεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ σύρουν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἥρας (εἰς τὸ Ἄργος) τὴν ἄμαξαν τῆς μητέρας των ἐν καιρῷ μεγάλης ἐσορτῆς, ἐβραύδυναν γὰ φθάσων ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, ἐζεύχθησαν αἱ ἴδιοι εἰς αὐτὴν καὶ ἔφερον τὴν μητέρα των μέχρι τοῦ ναοῦ, εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Ὁλος δὲ ὁ λαὸς τοὺς ἐπευφήμησεν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐμακάριζαν τὴν μητέρα ποὺ ἐγέννησε τέτοια τέκνα. Ἡ μητέρα τους γεμάτη ἀπὸ χαρὰν ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς Ἥρας καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ χαρίσῃ εἰς τὰ παιδιά της ὅτι ὑπῆρχε κάλλιστον εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν ἡ ἐσορτή, οἱ δύο νεοὶ ἐπῆγαν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὸν ναὸν καὶ δὲν ἐξύπνησαν πλέον.»

Ὁ Κροῖσος τότε ἐθύμωσε, διότι ὁ Σόλων δὲν τὸν ἐθεώρησεν εὐδαιμόνα, καὶ τὸν ἠρώτησε διατὶ δὲν τὸν θεωρεῖ τέτοιον. Ὁ Σόλων ἀπήντησε: «**μηδένα ποτὸ τοῦ τέλους μακάριζε**», δηλ. δὲν πρέπει νὰ λέγομεν

διὰ κανένα ὅτι εἶναι εὐτυχής, ἀν δὲν ἴδωμεν τὸ τέλος του διότι τὰ ἀνθρώπινα μεταβάλλονται διαρκῶς.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Κροῖσος συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Κύρου καὶ ἐτέθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς γὰ καὶ. Εὐλοσκομενος δὲ ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐφώνησε τοῖς φορᾶς: «Σόλων». Ὁ Κύρος ἀκούσας τοῦτο ἠρώτησε νὰ μάθῃ ποῖος ἦτο ὁ Σόλων. Ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν συνέντευξίν του με τὸν Σόωνα καὶ ὁ Κύρος, σκεφθεὶς ὅτι καὶ αὐτὸς ἤμπορεῖ νὰ δυστυχήσῃ εἰς τὸν βίον του, τοῦ ἐγάρισε τὴν ζωὴν.

63. Ὁ Σόλων, ὅταν ἠρώτηθῃ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ γίνωνται ἀδικησιμὰ εἰς τὴν πόλιν, εἶπεν: ἂν οἱ ἀδικούμενοι ἀγανακτοῦν ὅσον καὶ οἱ ἀδικούντες.

64. Ὁ Σόλων, ὅταν ἀπέθανεν ἕνα παιδί του, ἔκλαιε πολὺ. Κάποιος τότε τοῦ παρετήρησεν, ὅτι μετὰ κλάματα δὲν θὰ ἐπαναφέρῃ τὸ παιδί σου εἰς τὴν ζωὴν. «**Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς κλαίω**», ἀπήντησεν ὁ Σόλων, «ὅτι οὐκ εἶμιλλὰ, εὐδοκίῃ νύσσουσι ἀνὲ νύσσειν νοσηρὰ καὶ νόσητοι ἀπὸ νοσηρῶν νοσοῦντο ἴσοι.»

65. Ὃταν ὁ Σόλων εἶδε μεγάλην ἀντίστασιν εἰς τὸν Πεισίστρατον, ἐπειδὴ οὗτος ἔγινε τύραννος τὸν ἠρώτησαν, ποῦ στηρίζεται καὶ ἔχει τέτοιον θάρρος νὰ τὰ βάλῃ μετ' ὅντος Πεισίστρατον. «**Εἰς τὸν Ἥρα**» εἶπεν ὁ Σόλων.

66. Ὁ Σόλων συγκαταλέγεται εἰς τοὺς 7 σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος. Ὃταν κάποτε ἐγένετο συζητήσις μεταξὺ τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ποῖα εἶναι ἡ τελειότερα πολιτεία, οἱ σοφοὶ εἶπον τὰ ἑξῆς: ὁ **Βίας**: «ἐκείνη,

ὅπου οἱ νόμοι δὲν ἔχουν ἄλλον ἀνώτερον». Ὁ **Θαλῆς**: «ἐκείνη, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι δὲν εἶναι οὔτε πολὺ πλούσιοι οὔτε πολὺ πτωχοί». Ὁ **Περίανδρος**: «ἐκείνη, ὅπου ἡ ἀρετὴ τιμᾶται καὶ ἡ κακία μισεῖται». Ὁ **Πιττακός**: «ἐκείνη, ὅπου τὰ ἀξιώματα δίδονται πάντοτε εἰς τοὺς ἐναρέτους καὶ οὐδέποτε εἰς τοὺς κακοὺς». Ὁ **Κλεόβουλος**: «ἐκείνη, ὅπου οἱ πολῖται φοβοῦνται περισσότερο τὴν κατηγορίαν παρὰ τὴν τιμωρίαν». Ὁ **Χίλων**: «ἐκείνη, ὅπου οἱ νόμοι τιμῶνται περισσότερο ἀπὸ τοὺς ρήτορας». Καὶ ὁ **Σόλων**: ἐκείνη, ὅπου τὸ ἀδίκημα καὶ πρὸς τὸν ἐλάχιστον πολίτην θεωρεῖται ἀδίκημα πρὸς ὅλην τὴν πολιτείαν». Ἡ γνώμη τοῦ Σόλωνος ἐθεωρήθη ὡς ἡ ὀρθότερα.

+ Ὁ χρυσοῦς τρίπους

67. Ἡ Ἑλένη τοῦ Μενελάου, ὅταν διέπλεε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, λέγεται ὅτι εἶχε ρίψει εἰς τὴν θάλασσαν ἓνα χρυσοῦν τρίποδα. Ἄλιεις ἀπὸ τὴν νῆσον Κῶ, οἱ ὁποῖοι ἐπάρεον διὰ λογαριασμὸν Μιλησίων ἐμπόρων, μαζί με τὰ ψάρια εὔραν εἰς τὰ δίκτυά των καὶ τὸν χρυσοῦν τρίποδα. Τότε ἠγέρθη φιλονεικία εἰς ποίους ἀνήκεν ὁ χρυσοῦς τρίπους, εἰς τοὺς ἀλιεῖς ἢ εἰς τοὺς Μιλησίους. Ἐπειδὴ δὲ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ συμβιβασθοῦν, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον εἰς ποῖον νὰ δοθῇ ὁ τρίπους. Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν νὰ τὸν δώσωσιν εἰς τὸν σοφώτατον πάντων. Προσεφέρθη λοιπὸν ὁ τρίπους εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἐπτὰ σοφῶν, ἀλλ' οὗτος δὲν τὸν ἐδέχθη καὶ τὸν ἀπέστειλεν εἰς ἄλλον

σοφόν, οὗτος εἰς τρίτον καὶ οὕτω καθεξῆς. Κανεῖς ἐκ τῶν ἐπτὰ σοφῶν δὲν ἤθελε νὰ τὸν δεχθῆ, διότι ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς ἠρνεῖτο ὅτι εἶναι σοφώτερος. Τέλος ὁ τρίπους προσεφέρθη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν θεὸν τοῦ φωτὸς καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν Μουσῶν, ὡς τὸν σοφώτατον πάντων.

+ γ) Ἀλκμαίωνος

68. Ὁ Ἀλκμαίων, υἱὸς τοῦ Μεγακλέους, Ἀθηναῖος, ἐλθὼν εἰς Σάρδεις πρὸς τὸν βασιλεῖα Κροῖσον, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ μεγάλην δωρεάν. Ὁ Κροῖσος δηλαδὴ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν θησαυρῶν του καὶ τοῦ εἶλε νὰ πάρῃ τόσον χρυσόν, ὅσον ἠμπορεῖ νὰ μεταφέρει. Ὁ Ἀλκμαίων τότε ἐμηχανεύθη τὰ ἐξῆς: Ἀφοῦ ἐφόρσε χιτῶνα μέγαν καὶ πλατύτατον καὶ ἐσχημάτισε μέγαν κόλπον μετ' αὐτὸν καὶ ἀφοῦ ἐφόρσε πλατύτατα ὑψηλά ὑποδήματα (κοθόρνους) εἰσῆλθεν εἰς τὸν θησαυρὸν. Καὶ πρῶτον μὲν ἔχωσεν εἰς τὰ κενὰ διαστήματα τῶν υποδημάτων ὅσον χρυσὸν ἔχωροῦσαν, ὥστερα ἐγέμισε μετ' αὐτῶν τοὺς κόλπους του καὶ μετ' αὐτῶν χυσοῦ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του· ἐγέμισε δὲ καὶ τὸ στόμα του ἀκόμη. Ἐξῆλθε τότε ἀπὸ τῶν θησαυρῶν μόλις δυνάμενος νὰ περιπατήσῃ ἀπὸ τὸ βάρος καὶ παραμορφωμένος καὶ ἐξωγκωμένος μετ' αὐτῶν τὸ στόμα. Ὁ Κροῖσος ἰδὼν αὐτὸν ἐγάλασε πολὺ καὶ τοῦ ἐχάρισεν ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμη καὶ ἔτσι ἔγινε πλουσιώτατος.

δ) Μεγακλέους

69. Ὁ τύραννος τῆς Σικυῶνος **Κλεισθένης**, ἔχων μονογενῆ θυγατέρα περικαλλεστάτην, ὀνόματι Ἀγαρίστην, ὅτε ἐνίκησεν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας διὰ τεθρίππου, πλημμυροσμένος ἀπὸ χαρᾶν, ἐκήρυξεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων νομιζοῦν πῶς εἶναι ἄξιοι νὰ λάβουν ὡς γυναῖκα τὴν θυγατέρα του, νὰ προσέλθουν εἰς Σικυῶνα ἐντὸς 60 ἡμερῶν. Δώδεκα νέοι ἀπὸ διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος, σεμνυόμενοι διὰ τὴν εὐγένειαν τῆς καταγωγῆς ἢ τὸν πλοῦτον ἢ τὴν ἀνδρείαν, προσῆλθον εἰς τὴν Σικυῶνα ἐντὸς τῆς προθεσμίας. Ἐκεῖ ἐπὶ ἑν ἔτος ἐξενίζοντο ὑπὸ τοῦ τυράννου, προσπαθοῦντος νὰ ἐξακριβώσῃ ἐν τῷ μεταξὺ τὰ προτερήματα ἑκάστου ἐκ τῶν κληστήρων. Ἐκ τούτων ἤρσαν εἰς ἀρχὴν πρὸ πάντων δύο εὐγενεῖς Ἀθηναῖοι, ὁ Ἰπποκλείδης υἱὸς τοῦ Τεισάνδρου, καὶ ὁ Μεγακλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλκμαίωνος, ἰδίως δὲ ὁ πρῶτος.

Τῆν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἀφοῦ ἔκαμε μεγαλοπρεπῆς εὐθείας εἰς τοὺς θεοὺς, παρέθεσε μεγαλοπρεπῆς γευσιμίας τοὺς μνηστῆρας, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ποτὸν ἐκλέγει γαμβρόν του. Ἀίφνης ὁμοῦ ὁ Ἰπποκλείδης ἤρχισε νὰ χορεύῃ δεξιότατα ποικιλῶς χορούς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δυσῆρεστήσε τὸν Κλεισθένην, ὡς ἄσεμνον. Ὅτε δὲ ὁ Ἰπποκλείδης, ζητήσας ἐν τραπέzion καὶ στηρίξας ἐπ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν του, ἤρχισε νὰ κινή τὸς πόδας ἄσεμνως ἐκ τῶν ἄερα, τότε πλέον ὁ Κλεισθένης δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν δυσφορίαν του καὶ εἶπε: «Υἱὲ τοῦ

Τεισάνδρου, με τὸν χορόν σου αὐτὸν ἔχασες τὴν νύμφην».

«Ὁ φροντὶς Ἰπποκλείδῃ» (δὲν με μελλεῖ ἀπὴν-
τήσεν ἐκεῖνος με ἀταραξίαν. Τοιοῦτοῦ γαμβροῦ
τοῦ Κλεισθένοῦ ἐγένεν ὁ **Μεγακλῆς** ὁ Ἀθηναῖος
τοῦ ὁποῖου πάλιν ὁ υἱὸς ὀνομάσθη **Κλεισθένης**.

δ) Πεισίστρατος.

70. Ὁ **Πεισίστρατος** κληρονομήσας μέγαλον πλοῦτον ἐμοίρασεν ἀφειδῶς χρήματα εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀφῆκε τὴν οἰκίαν του ἀνοικτὴν καὶ τοὺς κήπους ἐλευθέρους, ἵνα λαμβάνῃ ὁ καθένας ὅ, τι ἤθελε.

Πειροχόμενος δὲ τὴν πόλιν οἰονόηποτε συνήντα τὸν ἐρωτοῦσεν, ἂν ἔχει ἀνάγκη καὶ τοῦ ἔδιδε χρήματα νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ μὴ μὲνῃ ἄεργος.

71. Τῷ 570 π. Χ. οἱ Μεγάρεις βαρῶς φέροντες τὴν ἀπώλειαν τῆς Σαλαμίνος (ἐπὶ Σόλωνος) παρεσκευάζαν αἰφνιδίαν ἐπίθεσιν, διὰ ν' ἀπαγάγουν τὰς Ἀθηναίας γυναῖκας ἐκ τοῦ Π. Φαλήρου κατὰ τὴν ἐκεῖ τελουμένην εορτὴν τῆς Δήμητρος. Τοῦτο μαθὼν ὁ Πεισίστρατος, ἔστησε τὴν νύκτα ἐνέδραν παρὰ τὸν ναὸν, μεταμφιεσὰς τινὰς τῶν στρατιωτῶν εἰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι δῆθεν ἦλθον διὰ τὴν εορτὴν. Οἱ Μεγάρεις μόλις ἀπεβίβασθησαν ὡμίησαν νὰ τὰς συλλάβουν, ἀλλ' ἐπέπεσαν εἰς τὴν ἐνέδραν καὶ συνέληφθησαν. Ὁ δὲ Πεισίστρατος με τοὺς ὁπαδοὺς του ἐπλευσεν ἐν καιρῷ νυκτός ἐπὶ τῶν Μεγαρικῶν πλοίων εἰς Μεγάρα, ὡς μετὰφρων δῆθεν τὰς γυναῖκας τῶν

Ἀθηναίων. Οἱ Μεγαρεῖς ἐνθουσιασθέντες ἐξῆλθον πρὸς ὑποδοχὴν τῆς λείας, ὃ δὲ Πεισίστρατος ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν πόλιν των. Κατέλαβεν ὁμως τὸ ἐπίνειον τῶν Μεγάρων, τὴν Νίσαιαν, τὴν ὁποίαν οἱ Ἀθηναῖοι κατόπιν ἀπέδωκαν.

72. Ὁ Πεισίστρατος μετὰ τὴν πρώτην ἐξορίαν του συνεννοηθεὶς μὲ τὸν Μεγακλέα ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ὡς ἐξῆς: «Διέδωκεν ἐπιτηδείως, ὅτι θὰ τὸν ἐπαφέρῃ ἢ ἰδία ἢ Ἀθηναῖα εἰς τὴν πόλιν. Ἐπειτα εὗρων μίαν γυναῖκα μεγαλόσωμον (εἶχε σχεδὸν 4 πήχεων ἀνάστημα) καὶ ὠραίαν, Φύην ὀνομαζομένην, ἐνέδυσεν αὐτὴν ὡς Ἀθηναῖαν καὶ ἀναβάς ἐπὶ ἄρματος εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἔχων παρακαθημένην καὶ τὴν δῆθεν Ἀθηναῖαν. Οἱ πολῖται ἐδέχοντο τὸν ἐπανερχόμενον μὲ πολλὴν ἔκπληξιν!

73. Μετὰ τὴν β' ἐξορίαν του, ἐπανελθὼν πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀφώπλισε τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἐξῆς: Παρέταξε πρῶτα τὸν στρατὸν καὶ τὸν ἐπεθεώρησε παρὰ τὸ Θησεῖον. Μετὰ ταῦτα συνεκέντρωσεν αὐτὸν πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἤρχισε νὰ ἀγορεύῃ ἀπὸ τὴν κλίμακα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὀπλίται διεμαρτύροντο, ὅτι δὲν ἀκούουν τί λέγει, τοὺς εἶπε νὰ ἀφήσουν τὰ ὄπλα καὶ ν' ἀναβοῦν εἰς τὸ πρόπυλον διὰ νὰ ἀκούσουν. Οἱ ὀπλίται κατέθεσαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν κλίμακα. Τότε οἱ ἔμπιστοι τοῦ Πεισίστρατου ἐμάζευσαν ὅλα τὰ ὄπλα καὶ τὰ ἔκλεισαν εἰς τὸ Θησεῖον. Ὁ Πεισίστρατος, ἅμα ἐτελείωσε τὴν ἀγόρευσίν του, τοὺς εἶπε νὰ μὴν ἀπορήσουν

διὰ τὰ ὄπλα καὶ νὰ ἀπέλθουν μὲ ἡσυχίαν εἰς τὰς ἐργασίας των, διὰ δὲ τὰ δημόσια πράγματα θὰ φροντίσῃ αὐτός.

74. Ὁ Πεισίστρατος ὥρισεν νὰ πληρῶνουν οἱ γεωργοὶ φόρον δεκάτης. Ὅτε δὲ ἐξελθὼν κάποτε εἰς περὶ-πατον συνήντησε παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ χωρικὸν τινα σκάπτοντα πετρῶδες ἔδαφος μὲ κόπους καὶ ἰδρώτα καὶ τὸν ἠρώτησε τί παράγει αὐτὸς ὁ τόπος, ὃ χωρικός (μὴ γνωρίζων τὸν Πεισίστρατον) εἶπεν: «ἀγκάθια, βάσανα καὶ δυστυχίες καὶ ἀπ' αὐτὰ ἄς ἔλθῃ ὁ Πεισίστρατος νὰ πάρῃ τὴν δεκάτην». Ὁ Πεισίστρατος εὐχαριστήθη διὰ τὴν παρησίαν τοῦ χωρικοῦ καὶ τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ κάθε φόρον. Ἀπὸ τότε ὁ τόπος ἐκεῖνος ὠνομάσθη «ἀγρὸς ἀφορολόγητος» (χωρεῖον ἀτελές).

IV. Μηδικῶν πολέμων.

75. Ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Δαρείου Ἰστιαῖος θέλων νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐν Μιλήτῳ γαμβρόν του Ἀρισταγόραν νὰ κινήσῃ εἰς ἐπανάστασιν τὰς ἐλληνικὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας καὶ φοβούμενος μήπως ἢ ἐπιστολὴ τοῦ ἀνακαλυφθῆ, ἐπειδὴ ἐφυλάττοντο ὅλοι οἱ δρόμοι, ἔκαμε τὸ ἐξῆς: Ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν τοῦ πιστοτάτου δούλου του καὶ γράψας ἐπ' αὐτῆς μὲ πυρακτωμένην βελόνην «ἀπόστασις», ἐπερίμενε νὰ ἀναφυτρώσουν αἱ τρίχες. Ὅταν δὲ ἐφύτρωσαν πάλιν, ἔστειλε τὸν δούλόν του ἀπὸ τὰ Σοῦσα εἰς τὴν Μίλητον μὲ τὴν παραγγελίαν νὰ εἴπῃ

εἰς τὸν Ἀρισταγόραν νὰ τοῦ ξυρίσῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ διαβάσῃ τι γράφει. Ὁ σκοπὸς τοῦ ἐξεπληρώθη με ἐπιτυχίαν.

76. Ὁ Ἀρισταγόρας ἦλθεν εἰς Σπάρτην, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν διὰ τὴν ἐπανάστασιν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐφερῆ μαζί του ἀφθονὰ χεῖματα καὶ χάριτην τινὰ τοῦ κόσμου χαράγμενον εἰς χαλκίνην πλάκα (εἶναι ὁ πρῶτος χάριτης, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἡ ἱστορία). Εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, Κλεομένην, ἔδειξεν ὁ Ἀρισταγόρας διαφορά ἔθνη τῆς γῆς, περιέγραψε τὴν ἑκαστὴν καὶ δυνάμιν τῶν καὶ τὸν διεβεβαίωσεν, ὅτι ἡ κατάκτησις τοῦ Περσικοῦ βασιλείου δὲν ἦτο δύσκολος. Ὁ Κλεομένης ἠρώτησεν αὐτὸν μετὰ τρεῖς ἡμέρας, πόσον ἀπέχουν τὰ Σούσα (ἡ πρωτεύουσα τοῦ Περσ. κράτους) ἀπὸ τὴν παραλίαν. Ὅτε δὲ ὁ Ἀρισταγόρας ἀπήντησεν, ὅτι εἶναι δρόμος τριῶν μηνῶν, τὸν ἀπεπεμφεν εἰπὼν εἰς αὐτὸν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Σπάρτην πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Ὁ Ἀρισταγόρας ὁμοῦ λαβὼν κλάδον ἔλαιας εἰς τὴν χεῖρα, κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν ἱκετῶν, ἠκολούθησε τὸν Κλεομένην μέχρι τῆς οἰκίας του. Ἐκεῖ δὲ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον μετὰ τὴν μικρὰν κόρην τοῦ Φοργῶ, 8—9 ἐτῶν ἡλικίας, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὴν στείλῃ ἔξω διὰ νὰ ὁμιλήσουν. Ὁ Κλεομένης ὁμοῦ τοῦ εἶπε νὰ μὴ φροντίσῃ δι' αὐτὸ καὶ νὰ εἰπῇ ὅτι θέλει νὰ εἰπῇ. Ὁ Ἀρισταγόρας ὑπεσχέθη τότε εἰς τὸν βασιλέα δέκα τάλαντα, εἰαν κατορθῶσεν νὰ τὸν βοηθήσουν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Ὁ Κλεομένης ἠρώτηθη

μὲ θυμόν. Ὁ Ἀρισταγόρας ἤσχεσε νὰ αὐξάνῃ τὴν προσφοράν μέχρι 50 τάλαντων, ὅτε ἡ μικρὰ κόρη ἐφώνησε: «Πατέρα, ὁ ξένος θὰ σὲ διαφθείρῃ, ἂν δὲν φύγῃς». Ὁ Κλεομένης ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον καὶ ὁ Ἀρισταγόρας ὑπεσχέθη νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Σπάρτην αὐθημερόν.

77. Ὁ Δαρεῖος, μετὰ τὴν πωρόλησιν τῶν Σαρδεσῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ πρῶτον ἐζήτησε πληροφορίας, ποιοὶ ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν δὲ ἐπληροφόρηθη περὶ αὐτῶν, ἐζήτησε τὸ τόξον του καὶ λαβὼν αὐτὸ ἔβαλεν ἓν βέλος, τὸ ἔρριπεν ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε: «ὦ Ζεῦ, ἀξίωσέ με νὰ ἐδικηθῶ τοὺς Ἀθηναίους». Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ, διέταξε ἕνα δοῦλον του, νὰ τοῦ λέγῃ, ὅταν κἀθηται εἰς τὴν τράπεζάν δια νὰ φάγῃ: «Δέσποτα, ἐνθυμοῦ τοὺς Ἀθηναίους».

78. Ὁ Δαρεῖος πρὸς ἐδικήσιν τῶν ἐλλήνων διέταξε τελείαν καταστροφὴν τῆς πόλεως, σφάγην καὶ ἔξανδραποδισμόν τῶν κατοίκων τῆς θρακίας ἑλληνικῆς πόλεως Μιλήτου. Ὑστερα ἀπ' ὀλίγα ἔτη ὁ ποιητὴς Φορνήχος ἐδίδαξεν εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν τὸ συγκλητικὸν δράμα τοῦ «Μιλήτου ἄλωσις», εἰς ὁποῖον παρίστανοντο αἱ συμφοραὶ τῆς Μιλήτου. Οἱ Ἀθηναῖοι τόσον συνενικήθησαν ἀπὸ τὸ δράμα αὐτό, ὥστε κατεδικασάν τὸν Φορνήχον εἰς πρόστιμον 1000 (ἀρχαίων) δραχμῶν καὶ ἀπηγόρευσαν τὴν παραστάσιν τοῦ δραμάτος εἰς τὸ μέλλον, διότι τοὺς ὑπενθύμιζε παλαιὰς συμφοράς.

79. Ὅτε ὁ Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης ἀπεβιβάσθησαν εἰς Μαραθῶνα, οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν ἐπειγόντως εἰς τὴν Σπάρτην τὸν ἡμεροδρομὸν **Φειδιππίδην**, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν. Οὗτος, λέγεται, ὅτι συνήντησε περὶ τὸ Παρθένιον ὄρος τῆς Ἀρκαδίας τὸν θεὸν τῶν δασῶν Πάνα. Ὁ Πάν φωνάξας μὲ τὸ ὄνομά του τὸν Φειδιππίδην, τὸν ἐπρόσταξε νὰ εἰπῇ εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἔχει παράπονα, διότι ἔχουν παραμελήσει τὴν λατρείαν του, ἐνῶ αὐτὸς τοὺς ἐπροστάτευσε εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ τώρα ἀκόμη θὰ τοὺς βοηθήσῃ. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην Ἰδρυσαν ἱερὸν τοῦ Πανὸς κάτωθεν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἀπὸ τότε προσέφερον εἰς αὐτὸν κατ' ἔτος θυσίας.

80. Λέγεται ὅτι ὁ Ἰππίας, δταν ἀπεβιβάσθη εἰς τὸν Μαραθῶνα, κατελήφθη ἀπὸ δυνατὸν βῆχα. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πλέον γέρον καὶ τὰ περισσότερα δόντια του ἐκινουῦντο, ἀπὸ τὴν σφοδρότητα τοῦ βήχα ἐλετάχθη ἓνα δόντι ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν ἄμμον. Ἠρξύνθη ἐπὶ πολλὴν ὥραν νὰ τὸ εὑρῇ, ἀλλ' εἰς μάτην. Τότε ἀνεστéναξε καὶ εἶπεν: «Ἄλλοίμονον! ἡ γῆ αὕτη δὲν εἶναι ἰδική μας, οὔτε θὰ ἠμπορέσωμε νὰ τὴν ὑποτάξωμεν ὅσον μέρος ἐγὼ ὠρίζω ἀπὸ αὐτῆν, τὸ κρατεῖ τὸ δόντι μου!».

81. Μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην, ἔσπευσεν εἰς Ἀθήνας ὁ ὀπλίτης **Θέρσιππος**, διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν νίκην. Φθάσας δὲ ἐκεῖ μὲ μεγάλην ταχύτητα, μόλις ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους «**νευικήκαμεν**», ἔπεσε νεκρός.

82. Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος λέγεται, ὅτι συνέβη καὶ τὸ ἐξῆς θαῦμα: Ἕνας Ἀθηναῖος, **Ἐπίζηλος** ὀνόματι, ὁ ὁποῖος ἐπολέμησε γενναϊότατα, ἔχασε τὴν ὄρασίν του, χωρὶς νὰ τὸν τοξεύσῃ κανεὶς ἢ νὰ τὸν κτυπήσῃ πουθενά. Ἐκτοτε ἔμεινε τυφλός. Ὁ ἴδιος δὲ ἔλεγεν, ὅτι κατὰ τὴν μάχην τοῦ ἐφάνη πῶς ἦλθεν ἐναντίον του ἓνας πολὺ μεγαλόσωμος ὀπλίτης, τοῦ ὁποῖου τὰ γένηα ἐσκέπαζαν ὄλην τὴν ἀσπίδα του καὶ ὅτι τὸ φάντασμα αὐτό δὲν ἐπειράξε μὲν αὐτόν, ἀλλὰ ἐσκότωσε τὸν συμπολεμιστὴν του.

83. Ὅταν ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἐζήτησε νὰ τὸν στεφανώσῃ μὲ στέφανον ἱερῶς ἐλαίας, ὁ Σωχάρης ὁ Δεκελεύς, σηκωθείς ἀπὸ τὸ μέσον τῆς συνελεύσεως ἀντέστη εἰπὼν: «Ὅταν, ὦ Μιλτιάδη, ἀγωνισθῆς μόνος καὶ νικήσῃς τοὺς βαρβάρους, τότε νὰ ζητήσῃς καὶ μόνος νὰ τιμηθῆς».

84. Ὅταν ἡ μεγάλη τρικυμία διέλυσεν τὴν γέφυραν ποῦ εἶχε κατασκευάσει ὁ Ξέρξης εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, τόσον πολὺ ἐθύμωσε κατὰ τῆς θαλάσσης, ὥστε διέταξε νὰ τὴν μαστιγώσῃ μὲ 300 ῥαβδισμούς, νὰ ῥίψουν εἰς αὐτὴν ἓνα ζεύγος χειροπέδας καὶ νὰ τὴν ῥαπίσουν καὶ ὑβρίσουν μὲ πικρὰ λόγια, προσέτι δὲ διέταξε νὰ θανατώσῃ τοὺς μηχανικούς ποῦ τὴν κατεσκεύασαν.

85. Ὅταν ἐπὶ τέλους ὁ Ξέρξης ἐπέρασε τὸν Ἑλλήσποντον, ἓνας Ἑλλησπόντιος ἰδὼν τὸ ἄπειρον

στράτευμα, τὸ ὁποῖον διέβαινε τὴν γέφυραν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, εἶπεν: «ὦ Ζεῦ, διὰτι ἔλαβες τὴν μορφήν ἀνθρώπου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Εἰρέου καὶ ἤλθες ἐν ἀναστατῶσιν τὴν Ἑλλάδα θέτων εἰς κίνησιν ὅλον τὸν κόσμον; Καὶ χωρίς αὐτὰ μωροῦσες νὰ ἐκτελέσῃς τὸν σκοπὸν σου».

86. Ὅσοι ἀπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπεδέχοντο τὰ στρατεύματα τοῦ Εἰρέου καὶ προσέφερον δαίπνον εἰς αὐτόν, τῶσιν ἐφοβῶντο διὰ τὰ πολλά ἔξοδα, ὥστε ἄφηναν τὰς οἰκίας των καὶ ἔφευγον. Οἱ Θάσιοι μόνον δι' ἓνα δαίπνον τοῦ Εἰρέου ἐπλήρωσαν 400 τάλαντα ἀργυροῦ!

Ὁ δὲ **Μεγακρέων**, ὁ Ἀβδηρῆτης, ἀνεβούλευσε τοὺς συμπολίτας του νὰ σηκωθοῦν Ἰσπανδημῆς αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκές των καὶ νὰ ὑπάγουν εἰς τοὺς ναοὺς νὰ καθίσουν ὡς ἐκείνη των θεῶν καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσων εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐμποδίσουν ἀπ' αὐτοὺς τὴν ἐπιβίβασιν τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ μέλλοντα κακά. Νὰ εὐχαριστήσων δὲ τοὺς θεοὺς, διότι ὁ βασιλεὺς Ἐσρέης δὲν εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ τρώῃ γὰρ δύο φορὰς τὴν νύκτα. Διότι, ἂν τοὺς παρήγγελλε νὰ τοῦ ἔτοιμάσων καὶ γεῦμα ὅπως καὶ τὸ δαίπνον, θὰ ἐκατεστρέφοντο τελείως!

87. Οἱ Σπαρτιάται εἶχαν ὄψιν εἰς ἓνα πηγάδι τοὺς κήρυκας τοῦ Δαρείου, οἱ ὅποιοι ἐξήτησαν γῆν καὶ ὕδωρ (ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἔρριψαν εἰς ἓνα βάραθρον). Μετανοήσαντες ὁμοῦ διὰ τὴν ἀγορίαν αὐτὴν ποῦν, μὲ τὴν ὁποίαν δυσχερέστησαν τοὺς θε-

οὺς, ἐπροκῆρυσαν, ἂν ἤθελε κανεὶς Σπαρτιάτης νὰ ἀποθάνῃ ἔκουσίως ὑπὲρ τῆς Σπάρτης.

Παρουσιάσθησαν τότε δύο πολῖται, ὁ **Σπερθίας** καὶ ὁ **Βοῦλις**, ἐκ τῶν ἀρίστων οἰκογενειῶν τῆς Σπάρτης καὶ πλουσιώτατοι, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας διὰ νὰ θανατωθοῦν ὑπ' αὐτοῦ ἀντὶ τῶν δύο κηρύκων, τοὺς ὁποίους οἱ Σπαρτιάται ἀσεβέστατα ἐθανάτωσαν. Μετέβησαν λοιπὸν εἰς Σοῦσα καὶ ἐξήτησαν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὸν βασιλέα. Ὅταν δὲ οἱ σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως τοὺς ἐξηνάγκαζον νὰ προσκυνήσων τὸν βασιλέα, αὐτοὶ εἶπον: «Οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν τέτοια συνήθειαν νὰ προσκυνῶν ἀνθρώπους». Ὅταν τέλος εἶδον τὸν βασιλέα, ἀνεκοίνωσαν τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς των. Ὁ βασιλεὺς ὁμοῦ εἶπεν, ὅτι αὐτὸς δὲν θὰ κάμῃ ποτὲ ἐκεῖνο τὸ ἀνοσιούργημα, διὰ τὸ ὁποῖον κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους. Θαυμάσας δὲ τὴν φιλοπατρίαν των τοὺς ἐπρότεινε νὰ μείνουν ἐκεῖ καὶ θὰ τοὺς ἔδιδε κτήματα πολλά. Αὐτοὶ ὁμοῦ ἀπήντησαν: «Εἶναι δυνατόν νὰ ζήσωμεν μακρὰν μίαν τέτοιας πατρίδος, διὰ τὴν ὁποίαν προσφέρομεν τόσους κόπους καὶ τὴν ζωὴν μας;»

88. Ἐνῶ οἱ Πέρσαι μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι ἦταν ἔσπευδον νὰ ἐπιβιβασθοῦν εἰς τὰ πλοῖα των, ὁ Ἀθηναῖος **Κυνέγειρος**, ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ **Αἰσχύλου**, ἐκράτησεν ἐν πλοῖον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, οἱ δὲ Πέρσαι ἀπέκοψαν αὐτὴν μὲ πέλεκυν. Ἐπειτα ἔπιασε τὸ πλοῖον μὲ τὴν ἀριστεράν, ἀλλὰ τοῦ ἀπέκοψαν καὶ αὐτὴν.

89. Λέγεται ὅτι κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἐνεφανίσθη ἕνας πολεμιστὴς μὲ σχῆμα χωρικοῦ, ὃ ὁποῖος μὲ ἐν ἄροτρον ποῦ εἶχεν εἰς τὰς χεῖρας του, ἐπέφερε μεγάλην καταστροφὴν εἰς τοὺς Πέρσας καὶ μετὰ τὴν μάχην ἐφάνη τλέον. Τὸ μαντεῖον, ὅταν ἠρωτήθη, ἔδωκεν ἀπάντησιν ὅτι ὁ πολεμιστὴς αὐτὸς ἦτον ἕνας ἐκ τῶν ἠρώων καὶ παρήγγειλε νὰ λατρεύεται εἰς τὸ ἕξις.

90. Εἰς τὸ Ἄρτεμισιον οἱ Πέρσαι ἐκυρίευσαν καὶ ἐν πλοῖον αἰγινητικόν, μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν του. Ἐντὸς αὐτοῦ ἦτον ὁ ἥρωας *Πυθέας*, ὁ Αἰγινήτης, ὃ ὁποῖος ἐπολέμησεν ὡς λέων μέχρις ὅτου κατεκρεουργήθη. Ἐπειδὴ δὲ πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἀνέπνεεν ἀκόμη, οἱ Πέρσαι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὰ πλοῖα, θαυμάσαντες τὴν ἀνδρείαν του τὸν ἀνέσυραν καὶ ἰάτρουσαν τὰς πληγὰς του μὲ διάφορα βότανα. Ὅτε δὲ ἤλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, τὸν ἐπεδεικνυον εἰς ὄλον τὸ στρατεύμα.

Κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν τὸ πλοῖον τοῦτο ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἦτο ὁ Πυθέας ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ γενναίου Ἀμεινίου καλοῦτος ὁ Πυθέας ἠλευθερώθη.

91. Πρὸ τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ὁ Ξέρξης ἐστειλεν ἕνα ἰππέα κατάσκοπον διὰ νὰ ἴδῃ τί κάμνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ στενά. Ὁ ἰππεὺς ἐπανελθὼν εἶπεν, ὅτι ἄλλοι μὲν γυμνάζονται, ἄλλοι δὲ κτενίζονται. Τότε ὁ Ξέρξης καλέσας τὸν Δημάρατον τὸν ἠρώτησε τί σημαίνουν αὐτά, ὃ δὲ Δημάρατος εἶπεν: «Βασιλεῦ, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅταν πρόκειται νὰ κινδυνεύουν, στολίζουν τὰς κεφαλὰς των διὰ ν' ἀποθάνουν στολισμένοι. Μάθε δὲ ὅτι, ἂν καταστρέψῃς

αὐτοὺς καὶ ἐκείνους ποῦ ἔμειναν εἰς τὴν Σπάρτην, δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον θὰ τολμήσῃ νὰ σηκώσῃ χεῖρα ἐναντίον σου· διότι τώρα βαδίζεις ἐναντίον τῆς λαμπροτάτης πόλεως τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τῶν γενναιοτέρων ἀνθρώπων».

92. Ὅταν ὁ Ξέρξης ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν βασιλέα Λεωνίδα νὰ τοῦ παραδώσῃ τὰ ὄπλα, ὁ *Λεωνίδας* ἀπήνησε λακωνικώτατα: «*μολὼν λαβὲ*» (ἔλα παρ' τα).

93. Ὅταν εἶπεν εἰς τὸν Λεωνίδα κάποιος: «οἱ Πέρσαι εἶναι πλησίον μας». «Λέγε καλύτερα, εἶπεν ὁ Λεωνίδας, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα πλησίον τους».

94. Ὅλιγον πρὸ τῆς μάχης ὁ Λεωνίδας εἶπεν εἰς τοὺς στρατιώτας του: «γευματίστε τώρα, διότι τὸ βράδυ θὰ δειπνήσωμεν εἰς τὸν Ἄδην».

95. Ὅταν ἔλεγε κάποιος ἰδὼν τὴν στρατιὰν τῶν Περσῶν, ὅτι εἶνε τόσον πολλοί, ὥστε τὰ βέλη τους θὰ καλύπτουν τὸν ἥλιον, ὁ Σπυρτιάτης *Διηνέκης* εἶπε: «Καλύτερα, θὰ πολεμήσωμεν ὑπὸ σιάν».

96. Πρὸ τῆς ἀποφασιστικῆς μάχης ὁ Λεωνίδας παρεκίνησε τὸν μάντιν *Μεγιστίαν*, τὸν Ἀκαρῶνα, ὃ ὁποῖος ἀπὸ τὰ σφάγια προεἶπε τὴν μέλλουσαν καταστροφὴν, νὰ φύγῃ διὰ νὰ μὴ χαθῇ μαζί του. Οὗτος ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Λεωνίδα, ἀπέπεμψε μόνον τὸν μονογενῆ υἱὸν του, αὐτὸς δὲ

γενναίως μαχόμενος ἐφρονεύθη μαζί με τὸν Λεωνίδα. Πρὸς τιμὴν του κατοπιν ἑγράφη ιδιαίτερον ἐπίγραμμα ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου.

97. Ἐκ τῶν 300 Σπαρτιατῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπесαν εἰς τὰς Θερμοπύλας, μόνον δύο διεσώθησαν, ὁ **Εὐρυτος** καὶ ὁ **Ἀριστόδημος**, ἐπειδὴ ἔλειπαν ἀπὸ τῆν μάχην, πάσχοντες ἀπὸ ὀφθαλμῖαν. Καὶ ὁ μὲν Εὐρυτος μόλις ἔμαθεν, ὅτι οἱ Πέρσαι περιεκύκλωσαν τοὺς Σπαρτιάτας, ἐξήτησε τὰ ὄπλα του καὶ ἀφοῦ τὰ ἐφόρεσε, εἶπεν εἰς τὸν εἰλωτα πού τὸν συνώδευε νὰ τὸν ὀδηγήσῃ (διότι δὲν ἔβλεπε καλὰ) εἰς τὸ μέσον τῆς μάχης. Ἀφοῦ δὲ ὀδηγήθη ἐκεῖ, ὁ μὲν εἰλωτος ἔφυγεν, αὐτὸς δὲ ἔπесε μέσα εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἐφρονεύθη.

Ὁ δὲ Ἀριστόδημος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σπάρτην. Ἐκεῖ ὁμοῦς εὗρεν ὄνειδος καὶ ἀτιμίαν: Οὔτε φωτιά τοῦ ἔδιδε κανεὶς Σπαρτιάτης ν' ἀνάψῃ, οὔτε τοῦ ὠμιλοῦσε. Ὅλοι τὸν ἔλεγαν: «ὁ δειλὸς Ἀριστόδημος!». Ἀλλ' αὐτὸς ἔσπευσεν ἀργότερα εἰς τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν καὶ ἀγωνισθεὶς γενναϊότατα ἔπесεν ὡς ἦρος.

98. Λέγουσιν ὅτι ὁ ἐξόριστος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, **Δημάρατος**, εὗρισκόμενος εἰς Σοῦσα ἠθέλησε νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς Σπαρτιάτας περὶ τῆς ἐκστρατείας, τὴν ὁποίαν προπαρεσκευάζεν ὁ Ξέρξης. Ἐπειδὴ ὁμοῦς κατ' ἄλλον τρόπον δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τοῦτο, ἐμηχανεύθη τὸ ἐξῆς: Λαβὼν διπλωτὴν πινακίδα (ἐπὶ τῆς ὁποίας συνήθως ἔγραφον) ἔξεσε τὸ κηρίον καὶ

ἔγραψεν ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμε τοῦτο, ἄλειψε με κηρίον τὴν σανίδα πού εἶχε τὰ γράμματα ὥστε νὰ φαίνεται ἄγραφος καὶ νὰ μὴ δίδῃ καμμίαν ὑποψίαν εἰς τοὺς ὀδοφύλακας. Ὅτε δὲ ἐλήφθη ἡ πινακὶς εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ Σπαρτιάται δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐννοήσουν τίποτε. Τότε ὁμοῦς ἡ **Γοργώ**, ἡ κόρη τοῦ Κλεομένου (ἴδε ἀνεκδ. 76) καὶ γυναῖκα τοῦ Λεωνίδου, ἐσκέφθη καὶ ἐσυμβούλευσε νὰ ξέσουν τὸ κηρίον λέγουσα ὅτι θὰ εὗρουν γράμματα ἐπὶ τοῦ ξύλου. Πράγματι οἱ Σπαρτιάται ἔξεσαν τὸ κηρίον καὶ ἐδιάβασαν τὰ γράμματα. Τὴν εἰδησιν ἐκοινοποίησαν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας.

99. Ἐνῶ ὁ Περσικὸς στόλος εὗρισκετο εἰς τὸν ὄρμον τῶν Ἀφειτῶν ἕνας Ἑλληνα, ὀνόματι **Σκυλῖνος**, ὁ καλύτερος βουτηχτῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὗρισκόμενος εἰς τὸν Περσικὸν στόλον (ἐπεστρατευμένος βιαίως) ἠτύτομολῆσε πρὸς τοὺς Ἑλληνας ὡς ἐξῆς: Βουτήσας εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὰς Ἀφέτας ἔφθασε εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ὅπου ἦτο ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, διανύσας περὶ τὰ 80 ἀρχαῖα στάδια κολυμβῶν. Εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀνήγγειλε τὸ περὶ τὸ Πήλεον ναυάγιον τοῦ περσικοῦ στόλου καὶ ἄλλας εἰδήσεις.

100. Ὁ Ξέρξης μετὰ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην ἔκαμε τὸ ἐξῆς: Ὅσοι νεκροὶ ἦσαν εἰς τὰς Θερμοπύλας ἀπὸ τὸ ἰδικόν του στράτευμα (20000), ἀφοῦ ἄφησεν ἀτάφους περὶ τοὺς χιλίους, διέταξε νὰ ταφοῦν ἐντὸς μεγάλων λάκκων διὰ νὰ μὴ φαίνωνται. Ἐπειτα δὲ

ἔρριψαν ἐπὶ τοῦ χόματος φύλλα ξηρά διὰ νὰ μὴ διακρίνεται τὸ μέρος ἐκεῖνο. Παρήγγειλε τότε εἰς τοὺς ναύτας, οἱ ὅποιοι ἦσαν εἰς τὸν στόλον του παρὰ τὴν Ἰστιαίαν τῆς Εὐβοίας, τὰ ἐπόμενα: «Ἄνδρες σύμμαχοι, ὁ βασιλεὺς δίδει τὴν ἄδειαν, ὅποιος ἀπὸ σᾶς θέλει νὰ ἀφήσῃ τὸ πλοῖόν του ἅς ἔλθῃ εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης διὰ νὰ ἴδῃ πῶς οἱ Πέρσαι ἐπολέμησαν μὲ τοὺς ἀνοήτους αὐτοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐνόμισαν ὅτι ἠμποροῦν νὰ μετρηθοῦν μὲ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως».

Τρόντι ἔσπευσαν πλεῖστοι διὰ νὰ ἰδοῦν. Καὶ ἔτσι ἔβλεπαν, ὅτι οἱ περισσότεροι νεκροὶ ἦσαν Λακεδαιμόνιοι καὶ ἄλλοι Ἕλληνες καὶ μόνον χίλιοι ἦσαν βάρβαροι! Καὶ τὰ μὲν πτώματα τῶν Ἑλλήνων (4000) ἦσαν συσσωρευμένα διὰ νὰ φαίνωνται πολλὰ, τὰ δὲ τῶν βαρβάρων διεσπαρμένα. Οἱ ναῦται ὁμοῦς ἐνόησαν τὴν ἀπάτην.

101. Ὅτε ὁ Ξέρξης ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐπυρπόλησε τὴν πόλιν μὲ δλους τοὺς ναοὺς τῆς, ἔκαυσε δὲ καὶ τὴν παρὰ τὸ Ἐρέχθειον *ιερὰν ἐλαίαν*, τὴν ὁποίαν ἐλέγετο ὅτι ἔκαμενὰ βλαστήσῃ ἢ θεὰ Ἀθηναῖαν. Αὐτὴ λοιπὸν ἢ ἐλαία, ἢ ὁποία ἐκῆ, δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα, δευτέρως ἀνέβησαν οἱ ὀρισθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀθηναῖοι διὰ νὰ κάμουν θυσίαν, εὐρέθη μὲ βλαστάρια ἐνὸς πήχεως τὰ ὁποῖα ἐβλάστησαν ἀπὸ τὸ στέλεχος τῆς ποῦ εἶχεν ἀποτεφρωθῆ!

102. Κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας τὸ πλοῖον τῆς βασιλείσσης τῆς Καρίας, *Ἀρτεμισίας*, κατεδίω-

κετο ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ *Ἀμεινίου*. Αὕτη βλέπουσα ὅτι ἐκινδύνευε, ἐκτύπησε ἓνα φιλικὸν πλοῖον τῶν Καλυνδῶν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Καλυνδῶν Δαμασίθυμος, καὶ τὸ ἐβύθισε. Ὁ Ἀμεινίας, νομίσας ὅτι τὸ πλοῖον τῆς Ἀρτεμισίας, τὸ ὁποῖον κατεδίωκεν, ἦτο ἑλληνικὸν (ἀφοῦ ἐβύθισε αὕτη ἓνα Περσικὸν), ἔπαυσε τὴν καταδίωξιν καὶ ἔτσι ἐσώθη ἢ Ἀρτεμισία. Ὁ Ξέρξης ὁμοῦς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ Αἰγάλεων παρηκολούθει τὴν σκηνὴν αὐτὴν, ἐνόμισεν ὅτι τὸ πλοῖον ποῦ ἐβύθισεν ἢ Ἀρτεμισία ἦτο ἑλληνικὸν καὶ θαυμάσας τὴν ἀνδρείαν τῆς εἶπεν: «Οἱ μὲν ἄνδρες μου ἐγιναν γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες!».

103. Ἐνῶ ὁ Ξέρξης ἦτο ἀκόμη εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐστάλη χρησμός ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ζητήσουν ἐκδίκησιν ἀπὸ τὸν Ξέρξην διὰ τὸν θάνατον τοῦ Λεωνίδου καὶ νὰ δεχθοῦν ὅ,τι τοὺς δώσῃ ἐκεῖνος. Ἔστειλαν λοιπὸν οἱ Σπαρτιαῖται κήρυκα ἐπειγόντως πρὸς τὸν Ξέρξην. Ὁ κῆρυξ προφθάσας αὐτὸν τοῦ εἶπε: «Βασιλεῦ, οἱ Λακεδαιμόνιοι ζητοῦν ἐκδίκησιν, διότι ἐφόνευσες τὸν βασιλέα των, ὁ ὁποῖος ἐπολεμοῦσε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.» Ὁ Ξέρξης ἐγέλασε καὶ μετὰ πολλὴν ὥραν δεῖξας τὸν Μαρδόνιον, ὁ ὁποῖος ἦτο πλησίον του, εἶπε: «Λοιπὸν, ὁ Μαρδόνιος αὐτὸς θὰ δώσῃ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν ἐκδίκησιν ποῦ τοὺς πρέπει!»

Ὅταν κατὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἐφονεύθη ὁ Μαρδόνιος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐξήγησαν οὗτο

τοῦτο ὡς ἐκπλήρωσιν τοῦ χρησμοῦ.

104. Ὁ Μαρδόνιος εἰσελθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας ἔστειλεν εἰς τὴν Σαλαμίνα, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Ἀθηναῖοι, τὸν Ἑλλησπόντιον Μουριχίδην μὲ προτάσεις συμβιβασμοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι ὄμως ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις χωρὶς συζήτησιν. Ὅτε δὲ ἓνας ἐκ τῶν βουλευτῶν, ὁ **Λυκίδης**, ἐτόλμησε νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ δεχθῶν τὰς προτάσεις, οὗτοι ὀργισθέντες τὸν ἐλιθοβόλησαν ἀμέσως καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔγινε θόρυβος, ἐ πληροφορορήθησαν τὸ γεγονός καὶ αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, αἱ ὁποῖαι παρακινήθεισαι ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ συγκεντρωθεῖσαι ὄλαι ἔτρεξαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λυκίδου καὶ ἐφόνευσαν διὰ λιθοβολισμοῦ τὴν γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του.

105. Ὁ Σπαρτιάτης **Καλλικράτης**, ὡραϊότατος ἦρως, πρὶν προφθάσῃ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν τοξευθεὶς εἰς τὰ πλευρὰ ἐφονεύθη, ἐνῶ παρίστατο εἰς τὰς θυσίας τοῦ Πausανίου, δοκιμάσας πικρὸν θάνατον. Ἐνῶ δὲ ἐξέπνεεν εἶπεν εἰς τὸν Ἀρίμνηστον τὸν ἐκ Πλαταιῶν, ὅτι δὲν τὸν ἔμελλε πὸν ἀπέθνησκεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ διότι δὲν μετεχειρίσθη τὸ χεῖρι του οὔτε ἔκαμε τίποτε ἀντάξιον τῆς πατρίδος του, ἐνῶ εἶχε μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ κάμῃ.

106. Λέγουσιν ὅτι ὁ Εἰρέξης τὸν νεκρὸν τοῦ Λεωνίδου, ἀφοῦ τὸν ἀπεκεφάλισε, τὸν ἐσταύρωσε. Μετὰ

τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην ἐπαρουσιάσθη ὁ ἐξ Αἰγίνης **Δάμπων** εἰς τὸν Πausανίαν καὶ τοῦ συνέστησε νὰ κάμῃ τὰ ἴδια καὶ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Μαρδονίου πρὸς ἀντεκδίκησιν. Ὁ Πausανίας ὅμως ἐθύμωσε πολὺ διὰ τὴν πρότασιν αὐτὴν καὶ εἶπεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαπράξουν τοιαύτας ἀσχημίας εἰς νεκροὺς καὶ ὅτι ὁ Λεωνίδας εἶναι καλὰ ἐκδικημένος διὰ τοῦ φόνου τόσων χιλιάδων βαρβάρων.

107. Ὁ Εἰρέξης φεύγων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα εἶχεν ἀφήσει εἰς τὸν Μαρδόνιον ὄλην του τὴν πολυτελῆ κατασκευὴν. Ὅταν μετὰ τὴν μάχην ὁ Πausανίας εὗρεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Μαρδονίου ἄπειρα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πράγματα καὶ παραπετάσματα διαφόρων χρωμάτων, λέγουσιν ὅτι διέταξε τοὺς ἀκολούθους τοῦ Μαρδονίου νὰ τοῦ ἐτοιμάσουν ἓνα δεῖπνον, καθὼς ἔκαμναν αὐτὸ καὶ διὰ τὸν Μαρδόνιον. Οἱ προσταχθέντες ἔκαμαν τοῦτο καὶ ὁ Πausανίας ἰδὼν τραπέζας χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς πολυτελῶς στρωμένας μὲ μυθικήν μεγαλοπρέπειαν καὶ γελάσας διέταξε τοὺς ἰδικούς του δούλους νὰ τοῦ ἐτοιμάσουν δεῖπνον Λακωνικόν. Ὅτε δὲ ἐτοιμάσθη τὸ φαγητόν, ἐπειδὴ ἢ μεταξὺ των διαφορὰ ἦτον ἀσύγκριτη, ὁ Πausανίας γελάσας προσεκάλεσε τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ δείχνων εἰς αὐτοὺς τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου δείπνου εἶπεν: «Ἕλληνες, σᾶς ἐκάλεσα, ἐπειδὴ θέλω νὰ σᾶς δεῖξω τὴν ἀνοησίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μήδων, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ ἀπῆλαυε τόσον πολυτελεῖ ζωὴν, ἦλθε νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ἡμᾶς αὐτὴν τὴν εὐτελεῖ τροφήν!».

108. Ὁ Μαρδόνιος ἐφρονεύθη ὑπὸ τινος Σπαρτιάτου ὀνόματι **Ἀριμνήστου**, ὁ ὁποῖος ἐκτύπησεν αὐτὸν μὲ λίθον εἰς τὴν κεφαλὴν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐξεληρώθη ὁ χρησμὸς ποῦ ἐδόθη ἀπὸ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀμφιαράου. Ὁ Μαρδόνιος δηλ. εἶχε στείλει ἐκεῖ ἕνα Λυδὸν διὰ νὰ λάβῃ χρησμὸν. Ὁ Λυδὸς κοιμηθεὶς εἰς τὸν ναόν, εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἕνας ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ναοῦ τὸν διέταξε νὰ φύγῃ καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσε, ἔρριψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του ἕναν μέγαν λίθον ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἐνόμισεν ὅτι ἐπληγώθη καὶ ἀπέθανεν.

109. Μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν διέταξε νὰ ἰδρῦσουν κοινὸν βωμὸν τῶν Δελφῶν καὶ νὰ μὴν κάμουν θυσίας πρὶν σβήσουν καθ' ὅλο κληρίαν τὸ πῦρ ποῦ ὑπῆρχεν εἰς τὴν χώραν, διότι ἐμιάνθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ν' ἀνάψουν πῦρ καθαρὸν ἐκ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν.

Οἱ ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων διέταξαν νὰ σβήσουν ὅλα τὰ πυρὰ τῆς χώρας. Προσεφέρθη τότε ὁ **Εὐχίδας**, ἀπὸ τὰς Πλαταιάς, νὰ τρέξῃ εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ νὰ φέρῃ ἀπ' ἐκεῖ τὸ ἱερὸν πῦρ. Ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ, ἐλούσθη καθαρὰ, ἐστεφανώθη μὲ δάφνην καὶ λαβὼν πῦρ ἐκ τοῦ βωμοῦ ἔτρεξεν ὅσον ἡμποροῦσε πρὸς τὰς Πλαταιάς, ὅπου ἐπανῆλθε πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ διέτρεξεν ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας χίλια στάδια (ἀρχαῖα). Ἀφοῦ δ' ἐχαιρέτισε τοὺς πολίτας καὶ παρέδωκε τὸ πῦρ, ἔπεσε κάτω καὶ ἐξέπνευσε. Οἱ Πλαταιεῖς τὸν ἔθαψαν μὲ τιμὰς εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Εὐκλείας Ἀρτέμιδος, γράψαντες ἐπὶ τοῦ τάφου του

κατάλληλον ἐπίγραμμα.

V. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

στ') Θεμιστοκλέους. †

110. Ὁ **Θεμιστοκλῆς**, ὁ υἱὸς τοῦ Νεοκλέους, ἦτο ἐκ μητρὸς νόθος, ἐπειδὴ ἡ μητέρα του δὲν ἦτο γνησία Ἑλληνίς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν Θράκην. Διὰ τοῦτο ἦτον ὑποχρεωμένος νὰ γυμνάζεται εἰς χωριστὸν γυμναστήριον, προωρισμένον διὰ τοὺς νόθους. Ἄλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς μὲ πανουργίαν ἔπειθε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς γνησίους Ἀθηναίους νὰ ἔρχωνται καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ γυμναστήριον τῶν νόθων νὰ γυμνάζωνται (εἰς τὸ λεγόμενον Κυνόσαργες). Τοιοῦτοτρόπως ἀνεμείχθησαν νόθοι καὶ γνήσιοι Ἀθηναῖοι καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον καμμία διάκρισις.

111. Ὁ Θεμιστοκλῆς κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀργίας δὲν ἔπαιζεν οὔτε διεσκέδαζεν, ὅπως οἱ ἄλλοι συμμαθηταὶ του, ἀλλ' ἔγραφε λόγους ὑπερασπίσεως καὶ κατηγορίας καὶ τοὺς ἀπήγγελλε μόνος του, ὅπως ἔκαμνον καὶ οἱ ἐνήλικοι εἰς τὰ δικαστήρια. Διὰ τοῦτο τοῦ ἔλεγεν ὁ διδάσκαλός του : «Σὺ, παιδί μου, δὲν θὰ γίνῃς μικρὸν τι, ἀλλὰ ἢ μέγα ἀγαθὸν ἢ μέγα κακόν».

112. Ἐπειδὴ ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἶχε κλίσιν νὰ γίνῃ πολιτικός, ὁ πατέρας του τὸν ἀπέτρεπεν ἀπὸ τὸ τοιοῦτον στάδιον. Διὰ νὰ τὸν πείσῃ δέ, τὸν ὠδηγοῦσεν εἰς τὴν παραλίαν καὶ τοῦ ἔδειχνε τὰ παλαιὰ σάπια πλοῖα ποῦ ἦσαν πεταγμένα καὶ περιφρονη-

μένα εἰς τὴν ξηρὰν λέγων, ὅτι ὄπως αὐτὰ τὰ πλοῖα, ἔτσι καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, ὅταν νομίζονται πλέον ἄχρηστοι, παραμελοῦνται καὶ περιφρονοῦνται.

113. Ὁ Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος ἐφαίνετο πολὺ σκεπτικὸς καὶ ἐπεροῦσε τὰς νύκτας τοῦ ἀγρυπνῶν. Ὅταν δὲ ἠρωτήθη διατι κάμνει τοῦτο, ἀπήντησε: «Δὲν μὲ ἀφήνει νὰ κοιμηθῶ τὸ κατόρθωμα τοῦ Μιλτιάδου».

114. Ὅταν ὁ ποιητὴς καὶ μουσικὸς *Σιμωνίδης* ὁ Κεῖος, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Θεμιστοκλῆν, ἐπὶ τῆς στρατηγίας του, νὰ τοῦ κάμῃ κάποιαν χάριν, ὅχι νόμιμον, ὁ Θεμιστοκλῆς τοῦ εἶπεν: «Καθὼς καὶ σὺ δὲν θὰ εἶσαι καλὸς μουσικὸς, ἐὰν τραγουδῆς μὲ παραφωνίᾳ, ἔτσι καὶ ἐγὼ δὲν θὰ εἶμαι καλὸς στρατηγός, ἐὰν κάμνω παρανομίας».

115. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπρότεινε εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ θανατώσουν τὸν διερμηνέα τῶν Περσῶν, ὁ ὁποῖος ἐτόλμησε μεταχειρισθεὶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν νὰ ζητήσῃ νὰ δώσουν οἱ Ἀθηναῖοι «γῆν καὶ ὕδωρ» εἰς τοὺς Πέρσας.

Ἐπίσης ἐπρότεινε νὰ γράβουν εἰς τὸν πίνακα τῶν ἀτίμων τὸν Ἄρθμιον, ὁ ὁποῖος ἐκόμισε χρυσὸν ἐκ τῶν Μήδων, ἵνα δωροδοκῆσῃ τοὺς Ἕλληνας.

116. Ὁ Θεμιστοκλῆς, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰ πλοῖα, διέδωκεν ἐπιτηδεῖως, ὅτι ὁ ἐν τῇ Ἀ-

κροπόλει ἱερὸς ὄφις τῆς Ἀθηνᾶς ἐγκατέλειψε τὴν πόλιν. Τὸν δὲ χρησμὸν τοῦ μαντείου, ὅτι ὀφείλουν νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰ ξύλινα τεῖχη, ἐξήγησε λέγων ὅτι *ξύλινα τεῖχη*, εἶναι τὰ πλοῖα.

117. Ἐπίσης τὸν χρησμὸν: «ὦ θεῖα Σαλαμίς, σὺ θὰ καταστρέψῃς τὰ παιδιὰ κλπ.» ἐξήγησεν λέγων, ὅτι παιδιὰ ἐννοεῖ τὰ παιδιὰ τῶν Περσῶν καὶ ὄχι τῶν Ἑλλήνων, διότι ἂν ἐννοοῦσε τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων, θὰ ὠνόμαζε τὴν Σαλαμίνα ὄχι «θεῖαν» ἀλλὰ ἀθλίαν. Καὶ ἔτσι ἐνεθάρρυνε τοὺς Ἀθηναίους.

118. Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλειψαν τὰς Ἀρῆνας καὶ κατήρχοντο μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιὰ των καὶ τὰ ζῷα των εἰς τὸν Πειραιᾶ διὰ νὰ περάσουν εἰς τὰς νήσους, ὁ Θεμιστοκλῆς, ἔχων ἀνάγκην χρημάτων διὰ τὸν πόλεμον, ἐπενόησε τὸ ἐξῆς τέχνησμα: Διέδωκεν ἐπιτηδεῖως ὅτι ἐχάθη τὸ *Γοργόνειον* (ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργόνης ποῦ ἦτο ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς). Ἴνα δὲ δῆθεν εὔρη αὐτό, διέταξε γενικὴν ἔρευναν τῶν ἀποσκευῶν τῶν Ἀθηναίων. Ὅταν ἔγινεν ἡ ἔρευνα, εὐρέθησαν ἄπειρα χρήματα κρυμμένα, τὰ ὁποῖα κατεσχέθησαν διὰ τὸν πόλεμον.

119. Λέγουσιν ὅτι, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι διεπεραιονοῦντο ἐκ Πειραιῶς εἰς Σαλαμίνα, ὁ σκύλος τοῦ Ξανθίπου (πατρὸς τοῦ μεγάλου Περικλέους) δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπον νὰ ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸν κύριόν του. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἐγκατελείφθη εἰς τὴν

παραλίαν τοῦ Πειραιῶς, ἔπλεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἠκολούθησε κολυμβῶν τὴν λέμβον τοῦ κυρίου του. Ἄλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς Σαλαμίνα, ἔξέπνευσεν ἀπὸ τὸν κόπον. Ἐτάφη λοιπὸν ἐκεῖ καὶ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἰδρύθη τάφος του, ὠνομάσθη δὲ τὸ ἀκρωτήριον ἐκεῖνο *Κυνὸς σῆμα* (Κυνόσουρα).

120. Ὅτε κατὰ τὸ συμβούλιον τῶν ναυάρχων εἰς τὴν Σαλαμίνα ὁ Εὐρυβιάδης εἶπεν εἰς τὸν Θεμιστοκλέα: «ὄσοι ξεκινοῦν εἰς τοὺς ἀγῶνας πρὸ τῆς ὥρας ραπίζονται», ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπήντησε: «Ναί, ἀλλὰ καὶ οἱ μένοντες ὀπίσω δὲν στεφανώνονται». Ὅταν δὲ πάλιν ὁ Εὐρυβιάδης ἐσήκωσε τὴν ράβδον, καθὼς λέγουν, νὰ τὸν κτυπήσῃ, ὁ Θεμιστοκλῆς εἶπεν: «Κτύπησε, ἀλλ' ἄκουσε» (*πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ*).

121. Ὁ Θεμιστοκλῆς βλέπων, ὅτι οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἤθελον νὰ ἀποπλεύσουν ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα καὶ νὰ μεταβοῦν εἰς τὸν Ἴσθμόν, διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ μείνουν καὶ νὰ ναυμαχήσουν ἐκεῖ, ἵδου ἐθεώρει ἀσφαλῆ τὴν νίκην, ἔστειλεν ἓν καιρῷ νυκτὸς τὸν Πέροσιν Σίκιννον πρὸς τὸν Εἰζέξην, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ εἴπῃ εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐνδιαφερόμενος διὰ τὸν βασιλέα τὸν συμβουλεύει νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς Ἕλληνας ἐντὸς τοῦ στενοῦ, ἵνα μὴ διαφύγουν καὶ σωθοῦν. Τοῦτο δὲ καὶ ἔγινε.

122 Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον παρήγγειλεν εἰς τὸν Εἰζέξην νὰ φύγῃ τάχιστα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, διότι δῆθεν οἱ Ἕλληνες σκέπτονται νὰ καταστρέψουν τὴν γέφυραν τοῦ Ἑλλησπόντου, διὰ νὰ τὸν ἀποκλείσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Εἰζέξης ἐπ-

στευσε τοῦτο καὶ ἐπειτάχυνε τὴν ἀναχώρησίν του.

123. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας ἡ δόξα καὶ ἡ φήμη τοῦ Θεμιστοκλέους ἦτο πανελλήνιος. Ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Σπάρτην, ἐτιμήθη μὲ ἀριστεῖον, στέφανον κλάδου ελαιίας. Ὅταν δὲ ἀνεχώρησε, τοῦ ἐχάρισαν τὸ καλύτερον ἄρμα καὶ συνώδευσαν αὐτὸν 300 νέοι τῆς Σπάρτης μέχρι τῶν συνόρων.

124. Ὅτε ὁ Θεμιστοκλῆς ἦλθεν εἰς Ὀλυμπίαν, ἵνα παραστῆ εἰς τοὺς ἀγῶνας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον, ὄλον τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν παρημέλησε τοὺς ἀγῶνας, ἔστρεψε τὰ βλέμματα πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἐπεδείκνυε εἰς τοὺς ξένους μὲ ἐπευφημίας καὶ χειροκροτήματα. Τόσον δὲ εὐχαριστήθη, ὥστε εἶπεν ὅτι ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν ἀπελάμβανε τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του δι' ὅσα ἔπραξεν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

125. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι τὸν τιμοῦν καὶ τὸν θαυμάζουν τόσον, ὅσον καὶ τὴν πλάτανον εἰς τὴν ὁποίαν, ὅταν μὲν εἶναι κακοκαιρία τρέχουν ὑπὸκάτω, ὅταν δὲ δὲν ἔχουν τὴν ἀνάγκην τῆς τὴν μαδοῦν καὶ τὴν κόπτουν.

126. Ὅταν ἓνας Σερίφιος ἔλεγεν εἰς αὐτὸν ὅτι δὲν ἐδοξάσθη διὰ τὴν ἀξίαν του, ἀλλὰ διότι ἀνῆκεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ Θεμιστοκλῆς τοῦ ἀπήντησεν: «Οὔτε ἐγὼ ἀν ἤμουν Σερίφιος θὰ ἐδοξαζόμουν, οὔτε ἐσὺ ἀν ἦσουν Ἀθηναῖος».

127. Ὄταν ἕνας ἄλλος στρατηγὸς ἐκανχᾶτο ὅτι εὐεργέτησε τὴν πόλιν καὶ μὲ ἀναίδειαν παρέβαλε τὰς πράξεις τοῦ Θεμιστοκλέους πρὸς τὰς ἰδικάς του, ὁ Θεμιστοκλῆς τοῦ εἶπε : « λέγουν ὅτι ἡ Ἔορτῆ ἐφιλονίκησε κάποτε μὲ τὴν Ὑστεραίαν (τὴν ἐπομένην δηλ. ἡμέραν), ἡ ὁποία ἐκανχᾶτο ὅτι κατ' αὐτὴν ὄλοι ἀπολαύουν ἀπὸ τὰς ἐτοιμασίας τῆς Ἔορτῆς χωρὶς νὰ κουράζωνται, ἐν ᾧ ἡ Ἔορτῆ εἶναι γεμάτη ἀπὸ κόπου καὶ ἀσχολίας. Τότε ἡ Ἔορτῆ ἀπήντησεν : « Ἀλήθεια λέγεις, ἀλλ' ἂν δὲν ὑπῆρχα ἐγώ, σὺ δὲν θὰ ὑπῆρχες ». « Καὶ ἂν δὲν ἤμουν ἐγώ, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς τὸν στρατηγόν, ποῦ τώρα θὰ ἦσθε σεῖς ; »

128. Ὁ Θεμιστοκλῆς βλέπων ὅτι ἡ σύζυγός του τόσον πολὺ ἐχαρίζετο εἰς τὸν υἱὸν της, ὥστε δὲν τοῦ ἠρνεῖτό ποτε τίποτε, ἔλεγεν ὅτι ὁ υἱὸς του διοικεῖ τοὺς Ἕλληνας· διότι ὅ,τι θέλει αὐτὸς τὸ ζητεῖ ἀπὸ τὴν μητέρα του· ἡ μητέρα του τὸ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεμιστοκλῆν· ὁ Θεμιστοκλῆς τὸ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας! Ἔτσι λοιπὸν ὅ,τι θέλει ὁ υἱὸς του τὸ κάμνουν οἱ Ἕλληνες.

129. Θέλων κάποτε νὰ πωλήσῃ ἕνα ἀγρόν του, εἶπεν εἰς τὸν κήρυκα νὰ διακηρύξῃ ὅτι « ἔχει καὶ κἀλὸν γείτονα ».

130. Ὄταν ἐζήτησαν τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον ἕνας πλούσιος, ἀλλ' ἀνάξιος, καὶ ἕνας πτωχὸς, ἀλλὰ δραστήριος, ἐπροτίμησε τὸν δεύτερον εἰπὼν ὅτι ζῆ

τεῖ μᾶλλον γαμβρὸν ποῦ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην χρημάτων, παρὰ χορήματα ποῦ νὰ ἔχουν ἀνάγκην ἀνδρός.

131. Ὄτε κάποτε ἦλθε μετὰ τοῦ στόλου εἰς Ἄνδρον, διὰ νὰ εἰσπράξῃ χορήματα, εἶπεν εἰς τοὺς Ἄνδριους ὅτι ἔρχεται φέρων δύο θεὰς τὴν Πειθῶ καὶ τὴν Βίαν· ἐκεῖνοι δὲ τοῦ ἀπήντησαν, ὅτι ἔχουν καὶ αὐτοὶ δύο θεὰς τὴν Πενίαν καὶ Ἀμυχανίαν, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐμποδίζουν νὰ δώσουν χορήματα.

132. Ὄτε ὁ Σιμωνίδης ἐπρότεινεν εἰς τὸν Θεμιστοκλῆν νὰ τὸν διδάξῃ τὴν μνημονικὴν τέχνην, ἵνα ἐνθυμῆται ὅλα, ὁ Θεμιστοκλῆς τοῦ εἶπεν : Δὲν εἶναι καλύτερον νὰ μὲ διδάξῃς τὴν τέχνην νὰ λησμονῶ; διότι ἐνθυμοῦμαι ἐκεῖνα ποῦ δὲν θέλω νὰ ἐνθυμοῦμαι.

133. Ὁ Θεμιστοκλῆς κατηγορηθεὶς καὶ φυγὼν ἐκ τῆς πατρίδος του κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξην, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπένευμε μεγάλας τιμάς. Ὄταν ὁμως τοῦ προέτεινεν ὁ βασιλεὺς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς πατρίδος του, ὁ Θεμιστοκλῆς ἠτόκτονῆσε πιδὼν αἷμα ταύρου, ὡς λέγεται.

ζ) Ἀριστείδου

134. Ἀριστείδης, ὁ υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, πολὺ σπυνηρητικός, ἦτο πάντοτε ἀντίπαλος τοῦ Θεμιστο-

κλέους, ὁ ὁποῖος ἦτο ριζοσπαστικός. Μίαν ἡμέραν ὕστερα ἀπὸ σφοδροτάτην συζήτησιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῦ Θεμιστοκλέους, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπερίσχυσεν ὁ Ἀριστείδης, ἀπερχόμενος οὗτος δὲν ἐκρατήθη, ἀλλ' εἶπεν: «Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθῶν τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων, ἂν δὲν ρίψουν εἰς τὸ βάραθρον καὶ τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ ἐμέ».

135. Κάποτε ὁ Ἀριστείδης ἐπρότεινε μίαν γνώμην του εἰς τὸν δῆμον. Ἀφοῦ συνεζητήθη ἡ πρότασις καὶ ὁ πρόεδρος ἐπρόκειτο νὰ ἐρωτήσῃ τὸν δῆμον ἂν τὴν δέχεται ἢ ὄχι, ὁ Ἀριστείδης πεισθεὶς ἐκ τῆς συζητήσεως ὅτι ἡ πρότασις του δὲν ἦτο ὠφέλιμος, ἀπέσυρεν αὐτήν.

136. Τόσον δίκαιος ἦτο πρὸς ἄλλους ὁ Ἀριστείδης, ὥστε τοῦ ἀπεδόθη ἡ προσωνομία *Δίκαιος*. Ὅταν δὲ ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ θεάτρῳ ἐδιδάσκετο μία τραγωδία καὶ ἀπηγγέλησαν οἱ στίχοι: «δὲν θέλει νὰ νομίζεται μόνον δίκαιος, ἀλλὰ θέλει νὰ εἶναι πρᾶγματι τοιοῦτος» (διὰ τὸν Ἀμφιάραον), ὄλοι οἱ θεαταὶ ἔστρεψαν τὰ βλέμματα καὶ ἐκοίταξαν τὸν Ἀριστείδην, σκεπτόμενοι ὅτι τὰ λόγια αὐτὰ εἰς αὐτὸν ἤρμοζον.

137. Μίαν φορὰν κατηγοροῦσε κάποιον εἰς τὸ δικαστήριον. Οἱ δικασταὶ τόσον ἐπίεσθησαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἀριστείδου, ὥστε δὲν ἤθελαν καθόλου ν' ἀκούσουν τὸν κατηγορούμενον, ἀλλ' ἔσπευδον νὰ καταδικάσουν αὐτὸν ἀναπολόγητον. Τότε ὁ Ἀρι-

στείδης ἀναπηδήσας ἐπλησίασε τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς παρεκάλει μαζὶ μὲ τὸν κατηγορούμενον νὰ ἀκούσουν τὴν ἀπολογίαν του.

138. Ὅταν κάποτε ἐδίκαιε δύο ἰδιώτας καὶ ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ἵνα τὸν διαθέσῃ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, εἶπεν εἰς τὸν Ἀριστείδην ὅτι ὁ ἀντιδικός του εἶναι ἐχθρὸς καὶ ἔχει πολὺ βλάβει τὸν Ἀριστείδην, οὗτος εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν: «Καλέ μου ἄνθρωπε, λέγε μᾶλλον τί κακὸν ἔκαμε σὲ σένα διότι γιὰ σένα δικάζω καὶ ὄχι γιὰ μένα».

139. Ἡ γυνὴ τοῦ Ἀριστείδου, ἐπειδὴ οὗτος εἶχε τελείως ἀφοσιωθῆ εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς πατρίδος του, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν: «τὶ ὥραϊα θὰ ἦτο, ἂν τὰ οἰκιακά σου ἐθεωροῦσες δημόσια, καὶ τὰ δημόσια οἰκιακά».

140. Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, ὅτε ὄλος ὁ στρατὸς ἔσπευδεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἵνα προλάβῃ τὴν κατάληψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν, εἰς τὸν Ἀριστείδην ἀνετέθη ἡ φύλαξις τῶν λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος. Ἐνῶ δὲ εἶχε ἐνώπιόν του ἄφθονον ἄργυρον καὶ χρυσὸν καὶ ἐνδύματα καὶ παντὸς εἶδους πολύτιμα σκευὴ ἀμυθήτου ἀξίας, οὔτε αὐτὸς ἔθιξε τίποτε οὔτε εἰς ἄλλον ἐπέστρεψε νὰ θίξῃ.

141. Καθ' ἣν ὥραν ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία περὶ ἐξοστρακισμοῦ καὶ κάθε πολίτης ἔγραφεν εἰς ἓνα ὄ-

στρακον τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ ἤθελε νὰ ἐξοστρακισθῆ καὶ τὸ ἔρριπτεν εἰς ἓνα ὄρισμένον μέρος, παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἀριστείδην ἓνας ἀγοράματος χωρικός καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ γράσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ὄστρακον τὸ ὄνομα « Ἀριστείδης ». Ὁ Ἀριστείδης τὸν ἠρώτησε: « τί κακὸν σοῦ ἔκαμε ὁ Ἀριστείδης καὶ θέλεις νὰ ἐξοστρακισθῆ; » — « Κανένα κακὸν δὲν μοῦ ἔκαμε, εἶπεν ὁ χωρικός, οὔτε κὰν γνωρίζω τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ στενοχωροῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν λένε ὄλοι Δίκαιοι ». Ὁ Ἀριστείδης δὲν τοῦ εἶπε τίποτε, ἔγραψε εἰς τὸ ὄστρακον τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἔδωκεν.

142. Ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐπειδὴ ἐφθονοῦσε πολὺ τὴν Ἀριστείδην, ἔλεγεν ὅτι ἡ μεγίστη ἀρίστη τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς δὲν εἶναι νὰ φυλάττῃ σὰν σακκούλα τὸν χρυσόν, ἀλλὰ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ προαισθάνεται τὰς σκέψεις τῶν ἐχθρῶν.

Εἰς αὐτὰ ὁ Ἀριστείδης ἀπήντησεν: « αὐτὸ βεβαίως εἶναι ἀναγκαῖον, ὃ Θεμιστοκλῆ, καλὸν ὅμως εἶναι νὰ ἔχῃ κανεὶς καὶ τίμια χέρια ».

143. Ἐπειδὴ ὁ Ἀριστείδης ἦτο πολὺ πτωχὸς καὶ ἐδεινοπαθοῦσε οἰκονομικῶς, οἱ ἐχθροὶ τοῦ πλουσιωτάτου ἐξαδέλφου του *Καλλίου*, κατηγόρησαν τοῦτον εἰς τὸ δικαστήριον, διὰ τὸ ὅτι, ἐνῶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Ἀριστείδου, τὸν ἄφηγε νὰ πεινᾷ, νὰ τουρτουρίζῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος, νὰ ὑποφέρῃ μὲ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιὰ του ἀπὸ τὴν πτωχείαν καὶ νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ δημόσιον μὲ ἐλεεινὰ ἐνδύματα.

Ὁ Καλλίας ὑπερασπιζόμενος ἐκάλεσεν εἰς

τὸ δικαστήριον αὐτὸν τὸν Ἀριστείδην διὰ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι, ἂν καὶ πολλάκις προσεφέρθη, μὲ παρακλήσεις μάλιστα, νὰ τὸν βοηθήσῃ, δὲν ἐδέχθη λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι πρέπει αὐτὸς περισσότερον νὰ εἶναι ὑπερήφανος διὰ τὴν πτωχείαν του παρὰ ὁ Καλλίας διὰ τὰ πλούτη· διότι τὸ νὰ ἰδῆ κανεὶς πολλοὺς νὰ μεταχειρίζονται καλὰ τὸν πλοῦτόν τους εἶναι εὐκόλον, δὲν εἶναι ὅμως εὐκόλον νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἀνθρώπους ὑποφέροντας γενναίως τὴν πτωχείαν τους». Τοῦτο ὁμολόγησεν ὁ Ἀριστείδης εἰς τὸ δικαστήριον. Οἱ δὲ ἀκροαταὶ φεύγοντες ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἠύχοντο νὰ εἶναι μᾶλλον πτωχοὶ ὅπως ὁ Ἀριστείδης, παρὰ πλούσιοι ὅπως ὁ Καλλίας.

144. Ὃταν ἀπέθανεν ὁ Ἀριστείδης, τὰς θυγατέρας του ὑπάνδρευε τὸ Πρωτανεῖον μὲ δαπάνας τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἐπροίκισεν ἐκάστην μὲ 3000 δραχμάς. Εἰς δὲ τὸν υἱόν του *Λυσίμαχον* ἔδωκεν ὁ δῆμος ἑκατὸν μνᾶς ἀργυρᾶς καὶ ἰσάριθμα πλέθρα γῆς. Ἐχορήγησε δὲ προσέτι εἰς αὐτὸν τέσσαρας δραχμὰς τὴν ἡμέραν. Καὶ εἰς τὴν θυγατέρα δὲ τοῦ Λυσιμάχου, *Πολυκρίτην* ὁ δῆμος ἐχορήγησε σιτηρέσιον ἴσον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐχορηγεῖτο εἰς τοὺς Ὀλυμπίνικας.

η') Κίμωνος

145. Κίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου, ὅταν ἐξήρχετο εἰς τὴν πόλιν, παρηκολουθεῖτο ὑπὸ νεανίσκων εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένων. Ὅσάκις οὗτοι συνήντων κα-

νένα πολίτην φέροντα πτωχικὴν ἐνδυμασίαν, ἄλλαν τὴν ἐνδυμασίαν τοὺς μὲ αὐτόν. Οἱ ἴδιοι νεανίσκοι ἔφερον μαζί τοὺς ἄφθονα χρήματα καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν ἔθετον αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐντίμων, ἀλλὰ πτωχῶν πολιτῶν.

146. Ἐνας Πέρσης, *Ροισάκης* ὀνομαζόμενος, διὰ τὴν δωροδοκίαν τὸν Κίμωνα, ἔθεσε πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ δύο δοχεῖα γεμάτα ἀπὸ χρυσῆ καὶ ἀργυρῆ νομίσματα. Ἰδὼν αὐτὰ ὁ Κίμων ἐγέλασε καὶ ἠρώτησε τὸν Πέρσην, ἂν προτιμᾷ νὰ ἔχη αὐτὸν μισθωτὸν ἢ φίλον. Ὅτε δὲ ἐκεῖνος ἀπήντησε «φίλον», ὁ Κίμων εἶπεν «λάβε αὐτὰ καὶ φύγε, διότι ἀφοῦ εἶμαι φίλος σου, θὰ τὰ μεταχειρισθῶ ὅταν λάβω ἀνάγκην».

147. Ὅτε οἱ Ἕλληνες σύμμαχοι ἠχημαλώτισαν πολλοὺς βαρβάρους, τοὺς παρέδωκαν εἰς τὸν Κίμωνα διὰ νὰ τοὺς μοιράσῃ. Αὐτὸς δὲ ἀπογυμνώσας αὐτοὺς τοὺς ἐτοποθέτησε εἰς ἕνα μέρος καὶ εἰς ἄλλο μέρος τὰς στολὰς τῶν καὶ, εἶπεν εἰς τοὺς συμμάχους νὰ ἐκλέξουν ὅποια μερίδα θέλουν καὶ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θὰ λάβουν τὴν μερίδα ποῦ θὰ μείνῃ. Ἐλαβον λοιπὸν οἱ σύμμαχοι τὰς στολὰς καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς αἰχημαλώτους. Καὶ τότε μὲν ἀνεχώρησεν ὁ Κίμων φανείς γελοῖος διανομείς, διότι οἱ μὲν σύμμαχοι ἔλαβον ψέλλια χρυσῆ καὶ βραχιόλια καὶ περιδέραια, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γυμνὰ σώματα καὶ ἀσυνήθιστα εἰς ἐργασίαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ φίλοι καὶ οἱ οἰκτεῖοι τῶν αἰχημαλώτων βαρβάρων ἔφεραν πολλὰ χρήματα ὡς λύτρα δι' ἕκαστον αἰχημαλώτον. Οὕτω ὁ Κίμων ἐπρομήθευσε μὲ τὰ χρήμα-

ματα αὐτὰ τεσσάρων μηνῶν τροφήν διὰ τὰ πλοῖα καὶ προσέτι ἐπερίσσευσαν ὄχι ὀλίγα χρήματα διὰ τὸ ταμεῖον τῆς πόλεως.

148. Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐκρόκειτο νὰ πολεμήσουν ἐν Τανάγρα κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπηγόρευσαν εἰς τὸν ἐξόριστον Κίμωνα νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην, διότι ἐθεωρεῖτο *φιλολάκων*. Τότε ἐκεῖνος ἀνεχώρησεν, ἀφοῦ παρεκάλεσε τοὺς φίλους ὅσοι του, κατηγοροῦντο ὡς λακωνίζοντες νὰ πολεμήσουν γενναίως κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ν' ἀποδείξουν ἐμπράκτως ὅτι ἦσαν συκοφαντημένοι. Τῷ ὄντι οἱ φίλοι τοῦ λαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ Κίμωνος, τὴν ἔβαλαν εἰς τὸ μέσον τοῦ λόχου καὶ μαχόμενοι γενναίως ἐφονεύθησαν ὅλοι, ἕκατὸν τὸν ἀριθμὸν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλυπήθησαν πολὺ καὶ μετενόησαν, διότι τοὺς εἶχον κατηγορήσει ἀδίκως, τὸν δὲ Κίμωνα ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας.

149. Ὁ Κίμων, εὐρισκόμενος μὲ τὸν στόλον τοῦ παρὰ τὴν Κύπρον, ἔστειλεν εἰς τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερὸν τοῦ *Ἀμμωνος* ἄνδρα τινὰς, διὰ νὰ λάβουν κάποιαν μυστικὴν μαντείαν. Ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ, ὁ θεὸς δὲν τοὺς ἔδωκεν κανένα χρησμόν, ἀλλὰ τοὺς εἶπε νὰ ἐπιστρέψουν, διότι ἔχει πλέον τὸν Κίμωνα μαζί του. Ἐπιστρέψαντες οἱ ἀπεσταλμένοι ἔμαθον ὅτι ὁ Κίμων εἶχεν ἀποθάνει. Ὑπολογίσαντες δὲ τὴν ἡμέραν ποῦ ἔλαβον τὴν μαντείαν, εὗρον ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ θεοῦ ἐσήμαινε τὸν θάνατον τοῦ Κίμωνος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο πλέον πλησίον τῶν θεῶν.

150. Ὁ Κίμων ἀπέθανεν ἐνῶς ἐπολιόρκει τὸ Κίτιον (Κύπρου). Ὅτε δὲ ἐξεψυχοῦσε, διέταξε τοὺς περιαυτὸν νὰ ἀποπλεύσουν ἀμέσως καὶ ν' ἀποκρύψουν τὸν θάνατόν του. Συνέβη δὲ τότε τοῦτο τὸ περίεργον, ὅτι, χωρὶς οὔτε οἱ ἐχθροὶ οὔτε οἱ σύμμαχοι νὰ τὸ ἐνοήσουν, ἐπανήλθον ἀσφαλῶς εἰς τὴν χώραν των οἱ ἐστρατεύσαντες ἔχοντες δῆθεν στρατηγὸν τὸν Κίμωνα, ἃν καὶ εἶχεν ἀποθάνει οὗτος πρὸ 30 ἡμερῶν. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ κανένα κατόρθωμα δὲν ἔγινε πλέον κατὰ τῶν βαρβάρων μὲ στρατηγὸν ὀδηγοῦντα Ἕλληνας.

θ. Ὁ Περικλῆς

151. Ὁ Περικλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, κατήγετο ἀπὸ τὸ ἀριστοκρατικὸν γένος τῶν Ἀλκμαϊωνιδῶν (ἴδε Ἀλκμαϊῶν). Ἡ σύζυγος τοῦ Ξανθίππου, Ἀγαρίστη, εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον τῆς ὅτι ἐγέννησε λέοντα. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐγέννησε τὸν Περικλέα.

152. Ὁ Περικλῆς πρὸ τοῦ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα διὰ νὰ ἀγορεύσῃ εἰς τὸν λαόν, προσηύχετο εἰς τοὺς θεοὺς νὰ τὸν προφυλάξουν μήπως ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα του κανένας λόγος, ὃ ὁποῖος νὰ βλάβῃ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ὁμιλοῦσε.

153. Ἐνας ἐκ τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων Θουκυδίδης ὁ Μελισίου δταν ἠρωτήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιδάμου τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων, ἃν αὐτὸς ἢ ὁ Περικλῆς παλαιὴ καλύτερα εἶπεν: «Ἐνῶς τὸν ἔχω καταβάλλει καὶ τὸν κρατῶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, φω-

νάξει ὅτι δὲν ἐνικήθη καὶ πείθει περὶ αὐτοῦ τοὺς θεατάς!».

154. Μίαν ἡμέραν ἕνας ἐκ τῶν ἐχθρῶν του, ἀνθρωπος χυδαῖος, συναντήσας αὐτὸν εἰς τὴν ἀγοράν, ἤρχισε νὰ τὸν ὑβρίζῃ ἀπροεπῶς. Ὁ Περικλῆς δὲν ἀπήντησεν εἰς τὰς ὑβρεῖς. Ὁ ὑβριστὴς ὁμως ἐξηκολούθει νὰ ὑβρίζῃ αὐτὸν καὶ τὸν ἠκολούθησε ὑβρίζων μέχρι τῆς οἰκίας του. Ὁ Περικλῆς οὔτε κἄν ἐγύρισε νὰ τὸν κοιτάξῃ, ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐπειδὴ ἦτο νύκτα, διέταξε ἕνα δούλόν του νὰ πάρῃ ἕνα φῶς καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ὑβριστὴν, διὰ νὰ μὴ σκοπτάψῃ πουθενὰ εἰς τὸ σκοτάδι.

155. Ὅταν ὁ Περικλῆς ἐξώδευσεν πολλὰ διὰ νὰ διακοσμήσῃ τὰς Ἀθήνας μὲ τὰ μεγαλειώδη οἰκοδομήματα καὶ μνημεῖα, οἱ ἐχθροὶ του κατηγοροῦσαν αὐτὸν διὰ σπατάλην τοῦ δημοσίου χρημάτων, διὰ δίδοντες ὅτι μετεχειρίζετο τὸ χρῆμα, διὰ νὰ χρυσώσῃ καὶ καλλωπίσῃ τὴν πόλιν, σὰν γυναῖκα ἀνήθικον, τὴν ὁποίαν στολιζοῦν μὲ πολυτίμους λίθους: ὅτι ἀνεγείρει μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυδάπανα ἀγάλματα: ὅτι σπαταλᾷ εἰς κατασκευὴν ναῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἕνας μόνον ἐστοίχισε 1000 τάλαντα. Τότε ὁ Περικλῆς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐρίσκετε ὅτι ἔκαμα ὑπερβολικὰς δαπάνας;» — «Μάλιστα», ἀπεκρίθησαν οἱ ἐχθροὶ του. — «Αἴ λοιπόν», εἶπεν ὁ Περικλῆς, «ἀναλαμβάνω ἐγὼ νὰ καταβάλω ὅλας αὐτάς τὰς δαπάνας. Ἐν τοιαύτῃ ὁμως περιπτώσει εἶναι δίκαιον νὰ χαραχθῇ εἰς ὅλα τὰ μνημεῖα τὸ

ἰδικόν μου ὄνομα». Τότε ὅμως δλόκληρος ὁ λαὸς ὁμοφώνως εἶπεν ὅτι καλὰ ἔκαμε καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ καλλωπίξῃ τὴν πόλιν μὲ δαπάνας τοῦ δήμου.

156. Ὅτε ὁ Περικλῆς ἔκειτο βαρέως ἀσθενῆς καὶ ἐπλησίαζε νὰ ἐκπνεύσῃ, οἱ φίλοι του καὶ οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως ἐκάθηντο παρὰ τὴν κλίνην του καὶ ἔλεγον τὰς ἀρετάς του, τὰ φυσικά του προτερήματα καὶ τὰ ἐννέα τρόπαια, τὰ ὅποια εἶχε στήσει διὰ τὰς ἰσαριθμούς νίκας του. Συνωμιλοῦσαν οὗτοι νομίζοντες ὅτι ὁ Περικλῆς δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ τοὺς ἀκούσῃ καὶ νὰ τοὺς ἐννοήσῃ, ἐπειδὴ ἦτον ἐτοιμοθάνατος. Ἄλλ' ὁ ἐπιθανάτιος, καταβάλλον τελευταίαν προσπάθειαν νὰ ὁμιλήσῃ, τοὺς εἶπε: «ἀπορῶ διότι μὲ ἐπαινεῖτ διὰ πράγματα τὰ ὅποια εἶναι ἔργα τῆς τύχης ἐν μέρει καὶ τόσο ἄλλοι κατώρθωσαν καὶ λησμογεῖτε ὅτι οὐδέποτε ἔγινα αἰτία νὰ πενήθῃ κανεὶς συμπολίτης μου».

157. Ὅταν κάποτε ἔγινεν ἔκλειψις ἡλίου καὶ οἱ στρατιῶται ἐφοβήθησαν, ὁ Περικλῆς θέσας πρὸ τοῦ ἡλίου τὸ ἱμάτιόν του τοὺς ἠρώτησε διατὶ δὲν φανταί ὁ ἥλιος ὅταν δὲ οὗτοι εἶπον ὅτι ἐμποδίζει τὸ ἱμάτιον, τοὺς ἐξήγησεν ὅτι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ δταν ἐκλείπῃ ὁ ἥλιος. Κάποιο σῶμα παρεντίθενται καὶ τοῦτο εἶναι ἡ σελήνη. Οἱ στρατιῶται πιστεύσαντες ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται.

158. Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Ἀρχί-

δαμος ἔξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἀττικῆς, ἔστειλεν εἰς Ἀθήνας ἐκ Μεγαρίδος τὸν Σπαρτιάτην **Μελήσιππον**, μὲ τὰς τελευταίας προτάσεις, ἐλπίζων νὰ συνδιαλαχθοῦν μεταξύ των καὶ νὰ ἀποσοβηθῇ ὁ φοβερός Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως, κατ' ἐπίμονον γνώμην τοῦ Περικλέους, οὐδὲ κἂν ἐδέχθησαν τὸν Μελήσιππον εἰς τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸν διέταξαν νὰ φύγῃ αὐθημερόν, ἀποστειλαντες καὶ ἐπιτετραμμένους νὰ τὸν συνοδεύσουν καὶ νὰ ἐμποδίσουν κάθε ἐπικοινωνίαν μὲ Ἀθηναίους. Οὗτος δὲ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὰ σύνορα καὶ ἐπρόκειτο νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν, ἐστράφη πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν: «*Αὐτὴ ἡ ἡμέρα θὰ γίνῃ αἰτία μεγάλων κακῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας*».

159. Κατὰ τὸν φοβερὸν λοιμὸν τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὰς Ἀθήνας, ὁ Περικλῆς ἔχασε τοὺς ἀρίστους τῶν φίλων του, πολλοὺς συγγενεῖς, αὐτὴν τὴν ἀδελφὴν του καὶ αὐτοὺς τοὺς δύο υἱοὺς του, **Ξάνθιππον** καὶ **Πάραλον**. Αὐτὸς δέ, ὁ ὁποῖος ἔδειξε τόσην ὑπομονὴν καὶ ψυχραιμίαν εἰς τὰς ἀλεπαλλήλους συμφοράς, ὅτε εἶδεν ἐπὶ τέλους νεκρὸν καὶ τὸν ἀγαπητόν του Πάραλον καὶ ἐπλησίασε νὰ ἐπιθέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν του τὸν νεκρικὸν στέφανον, δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατηθῇ καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τῆς λύπης ἔκλαυσε ^{πικρὰ}!

160. Ὅτε ὁ Ἀρχίδαμος ἐπρόκειτο νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὁ Περικλῆς ἐδήλωσεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὅτι, ἂν τυχὸν ὁ Ἀρχίδαμος χαριζόμενος εἰς

τὴν φιλίαν του ἢ ὑπακούων εἰς ὑποδείξεις τῶν ἐχθρῶν του δὲν λεηλατήσῃ τὰ ἰδικά του κτήματα, δηλώνει ὅτι ἀφήνει τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς του εἰς τὸ δημόσιον.

161. Ὁ Περικλῆς εἶχε πολλοὺς ἐχθρούς, οἱ ὁποῖοι ὅλα τὰ μέσα μετεχειρίσθησαν ἐναντίον του καὶ ἰδίως τὸ τῆς συκοφαντίας. Ἐπειδὴ εἰς πολλὰς δημοσίας ὑπηρεσίας εἶχε θέσει τὸν ἐμπιστευμένον φίλον του **Μητίοχον**, ῥήτορα καὶ ἀρχιτέκτονα, εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν ἔψαλλον ἕνα ἄσμα σκαπτικόν, ἐν ᾧ ἐλέγετο : «Μητίοχος στρατηγεῖ, ὁ Μητίοχος ἐμποτεύει τὰς ὁδοὺς, ὁ Μητίοχος τοὺς ἄρτους, ὁ Μητίοχος τὰ ἄλευρα, ὁ Μητίοχος εἶνε εἰς ὅλα, ὁ Μητίοχος **θὰ τὰ πληρώσῃ**».

162. Διὰ νὰ τὸν λυπήσουν περισσότερον οἱ ἐχθροὶ του, κατηγορήσαν ἀκόμη καὶ τὸν **Φειδίαν**, ὅτι δῆθεν ἔκλεψε μέρος τοῦ χρυσοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχον δώσει διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ χρυσελεφαντίνου ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς. Ὁ Φειδίας κατηγορηθεὶς ἐπρότεινε νὰ ζυγισθῇ τὸ φόρεμα τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ ὁποῖον ἐπίτηδες εἶχε κατασκευάσει τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀφαιρεθῇ ἀφαιρεθὲν λοιπὸν τοῦτο καὶ ζυγισθὲν, εὐρέθη ὅτι εἶχε τὸ ἐξ ἀρχῆς ὀρισθὲν βάρος καὶ ἔτσι οἱ κατηγοροὶ ἀπεστομώθησαν.

163. Μετὰ ταῦτα κατηγορήσαν πάλιν τὸν Φειδίαν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς εἶχεν εἰκονίσει δύο μορφάς, αἱ ὁποῖαι παρίστανον αὐτὸν καὶ τὸν Περικλέα. Ὄθεν ὁ Φειδίας ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ἐπὶ

ἀσεβείᾳ ὡς κακοῦργος καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ὑπὸ γήρατος καὶ λύπης, πρὶν τελειώσῃ ἡ ἀνάκρισις. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Περικλέους τότε δὲν ἠσχύνθησαν νὰ διαδώσουν ὅτι οὗτος ἐθανάτωσε τὸν Φειδίαν, ἵνα μὴ κατὰ τὴν δίκην ἀποκαλύψῃ σκάνδαλα φοβερά!

164. Λέγουσιν ὅτι ὁ μέγας **Ἀναξαγόρας** (ὁ Νοῦς), ὁ τοσοῦτον θαυμαζόμενος ὑπὸ τοῦ Περικλέους, ἐκεῖτο ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἐγκαταλελειμμένος καὶ ἐπερίμενε ν' ἀποθάνῃ ἐξ ἀσιτίας. Τοῦτο μαθὼν τυχαίως ὁ Περικλῆς ἔσπευσε πρὸς αὐτόν, ἵνα τὸν βοηθήσῃ, λέγων ὅτι ἂν ἀποθάνῃ, δὲν θρηνεῖ ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὴν πολιτείαν, ἡ ὁποία θὰ χάσῃ τοιοῦτον σύμβουλον. Ὁ Ἀναξαγόρας τότε ξεσκεπάσας τὴν κεφαλὴν εἶπεν εἰς τὸν Περικλέα : «Ὁ Περικλῆ, ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ἀνάγκην τοῦ λίχνου τοῦ ῥίπτουν καὶ λάδι.»

165. Λέγουσιν ὅτι, ἐνῶ οἰκοδομοῦντο τὰ Προπύλαια, ὁ καλύτερος ἐκ τῶν τεχνιτῶν πεσὼν ἐκ τοῦ ὕψους αὐτῶν ἐκεῖτο ἡμιθανὴς καὶ ἀποφασισμένος ὑπὸ τῶν ἰατρῶν. Ἐνῶ δὲ ὁ Περικλῆς εἶχε στενοχωρηθῆ πολὺ διὰ τοῦτο, ἐπεφάνῃ εἰς τὸν ὕπνον του ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ ὑπέδειξε τὴν θεραπείαν τοῦ πεσόντος καὶ ἔτσι ἐσώθη ὁ ἄνθρωπος. Διὸ καὶ ἔστησαν χαλκοῦν ἄγαλμα πρὸς τιμὴν τῆς **Ἀθηνᾶς Ὑγίας** εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

ι') Ἀλκιβιάδου

166. **Ἀλκιβιάδης**, ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου, παλαίωον ποτὲ ἐν τῇ παλαιστρᾷ καὶ στενοχωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ

ἀντιπάλου του, ἐπεχείρησε, διὰ νὰ μὴ πέση, νὰ δαγκάσῃ τὰς χεῖρας τοῦ ἀντιπάλου του. Οὗτος ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰπών: «Δαγκάνεις, Ἀλκιβιάδη, ὅπως αἱ γυναῖκες». — «Ὁχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, ἀλλ' ὅπως οἱ λέοντες».

167. Κάποτε ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπαιζεν εἰς τὸν δρόμον μὲ τὰ ἄλλα παιδιὰ ἀστραγάλους (κότσια). Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρά του νὰ ρίψῃ, ἐπεροῦσε μία φορηγὸς ἄμαξα. Ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν εἰς τὸν ἄμαξηλάτην νὰ σταματήσῃ, διότι ἐπρόκειτο νὰ ρίψῃ τοὺς ἀστραγάλους εἰς τὸν δρόμον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄμαξηλάτης δὲν ὑπήκουσε καὶ ἐπροχωροῦσεν, ὁ Ἀλκιβιάδης ἔπεσε πρὸ τῆς ἁμάξης πρηγῆς καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἄμαξηλάτην, ἂν θέλῃ ἄς περάσῃ. Ὁ ἄμαξηλάτης φοβηθεὶς ἐκράτησε τὰ ἄλογα.

168. Θέλων νὰ συναντήσῃ κάποτε τὸν θεῖόν του Περικλέα ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅπου τοῦ εἶπαν ὅτι ὁ Περικλῆς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῆ, διότι ἐτοιμάζεται νὰ δώσῃ λογοδοσίαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἀπῆλθεν εἰπών: «καὶ δὲν εἶναι καλύερον νὰ σκέπτεται πῶς νὰ μὴ δώσῃ λογοδοσίαν;»

169. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκτύπησε μὲ τὴ γροθιά του τὸν Ἰππόνικον, πατέρα τοῦ Καλλίου, διὰ νὰ γελάσῃ, ἐπειδὴ εἶχε στοιχηματίσει νὰ κάμῃ τοῦτο. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αὐθάδεια του αὐτῆ ἔγινε περιβόητος εἰς τὴν πόλιν εἰς βάρος του καὶ ὅλοι ἠγανάκτησαν ἐναντίον του, ἅμα ἐξημέρωσεν, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ

Ἰππονίκου, ἔκρουσε τὴν θύραν καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτόν, ἐζήτησε συγγνώμην καὶ παρεκάλεσε τὸν Ἰππόνικον νὰ τὸν μαστιγώσῃ πρὸς ἀνταπόδοσιν. Τότε ἐκεῖνος τὸν ἐσυγχώρησε καὶ κατεπραῦνθη. Ἀργότερα τοῦ ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν κόρην του Ἰππαρέτην.

170. Ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχεν ἓνα σκύλον θαυμαστὸν διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος του, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀγοράσει 70 μνᾶς (7000 ἀρχ. δραχμάς). Τοῦ σκύλου τοῦτου ἔκοψε τὴν ὠραίαν οὐράν. Οἱ φίλοι του τὸν ἐπέπληξαν διὰ τοῦτο λέγοντες, ὅτι ὄλος ὁ κόσμος ὀμιλεῖ διὰ τὸν σκύλον του καὶ τὸν κακολογεῖ πού τοῦ ἔκοψε τὴν οὐράν. «Γίνεται λοιπὸν ὅ,τι ἤθελα», εἶπεν ὁ Ἀλκιβιάδης. «Διότι εἶναι καλύτερον νὰ ὀμιλοῦν δι' αὐτὸ οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ νὰ μὲ κακολογοῦν δι' ἄλλα χειρότερα».

171. Ὅταν ἔπειθε τοὺς Πατρεῖς νὰ συνδέσουν μὲ τεῖχην τὸν λιμένα μετὰ τῆς πόλεως, εἶπε κάποιος: «Οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸν τρόπον τοῦτον θὰ μᾶς καταπιοῦν». «Ἴσως, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλκιβιάδης, ἀλλὰ θὰ σᾶς καταπιοῦν ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀπὸ τὰ πόδια, ἐνῶ οἱ Λακεδαιμόνιοι θὰ σᾶς καταπιοῦν διὰ μιᾶς καὶ ἀπὸ τὸ κεφάλι».

172. Ὁ Ἀλκιβιάδης παρεκάλεσε τὸν ζωγράφον Ἀγάθαρχον νὰ ζωγραφίσῃ τὴν οἰκίαν του. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἠρνεῖτο, ὁ Ἀλκιβιάδης τὸν προσεκάλεσε μίαν ἡμέραν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ δι' ἀπάτης τὸν

ἔκλεισε μέσα καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐξέλθῃ πρὶν κάμῃ ὄλας τὰς τοιχογραφίας ποὺ ἤθελε. Μετὰ ταῦτα τοῦ ἔδωκε πλοῦσια δῶρα.

173. Ἀπαντήσας ποτὲ αὐτὸν *Τίμων* ὁ μισάνθρωπος, ὕστερα ἀπὸ μίαν θριαμβευτικὴν ἐπιτυχίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου, τοῦ εἶπε: «Καλὰ κάνεις, Ἀλκιβιάδῃ, καὶ αὐξάνεις τὴν δύναμίν σου ἔτσι, διότι αὐξάνεις ἓνα μεγάλο κακὸ δι' ὄλους αὐτοὺς ποὺ σὲ ἐπευφημοῦν σήμερον».

174. Βλέπων ὁ *Σωκράτης* τὸν Ἀλκιβιάδην νὰ υπερηφανεύεται διὰ τὰ κτήματά του καὶ τὸν πλοῦτόν του, ἔφερεν αὐτὸν εἰς ἓνα τόπον ὅπου ἔκειτο χάρτης τῆς γῆς καὶ τοῦ εἶπε νὰ τοῦ δείξῃ εἰς τὸν χάρτην τὴν Ἀττικὴν. Ὅταν δὲ εὔρεν αὐτήν, τοῦ εἶπε νὰ εὔρῃ καὶ τοὺς ἀγρούς του: «πουθενὰ δὲν εἶνε σημειωμένοι, λέγει ὁ Ἀλκιβιάδης». «Ὑπερηφανεύεσαι λοιπόν, τοῦ εἶπεν ὁ Σωκράτης, διὰ πράγματα ποὺ δὲν ἀποτελοῦν κανένα μέρος τῆς γῆς;».

175. Ἐνῶ ὁ Ἀλκιβιάδης εὐρίσκειτο ὡς στρατηγὸς ἐν Σικελίᾳ, ἔφθασεν ἐκεῖ ἡ τριήρης Πάραλος, ἵνα τὸν παραλάβῃ καὶ τὸν μεταφέρῃ εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ δικασθῇ ὡς ἀποκόψας τὰς κεφαλὰς τῶν Ἑρμῶν. Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπροσποιήθη ὅτι ὑπακούει καὶ ἠκολούθησε. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας ἐδραπέτευσεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς Σπάρτην καὶ μαθὼν ὅτι κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς θάνατον, εἶπε: *Ἐγὼ θὰ τοὺς δείξω ὅτι ζῶ ἀκόμη!* ἀπὸ τότε ἔγινεν ὀλέθριος ἐχθρὸς τῆς πατρίδος του!!

Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα Ἀθηναίων

176. Ὁ *Ἐφιάλης*, ὁ Ἀθηναῖος, ἦτο πτωχότατος. Ὅτε δὲ οἱ φίλοι του προσέφεραν εἰς αὐτὸν δέκα τάλαντα πρὸς ἀνακούφισιν, ἠρνήθη τὴν προσφορὰν εἰπὼν: Αὐτὰ τὰ χρήματα θὰ μὲ ἀναγκάσουν νὰ θυσιάσω πρὸς χάριν σας τὴν ἀκεραιότητα καὶ δικαιοσύνην μου ἀπὸ ἐντροπὴν, ἐὰν δὲ πάλιν δὲν χαρισθῶ εἰς σᾶς, θὰ φανῶ ἀχάριστος.

Ὅτε δὲ πάλιν τὸν ἐπείραζε κάποιος διὰ τὴν πενίαν του, εἶπεν: «ἀλλὰ διατὶ δὲν λέγεις τὸ ἄλλο, ὅτι δηλ. εἶμαι *δίκαιος*;».

177. Ὁ *Κλέων*, ὁ υἱὸς τοῦ Κλεαινέτου, βυρσοδέψης, ἦτο ἀπαίδευτος δημαγωγός. Οὗτος πλουτήσας ἐκ τῶν συκοφαντιῶν κατὰ τῶν ἀντιπάλων του καὶ ὑποθάλπων τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας ἐφρονέθη φεύγων αἰσχροῦς ἔξωθεν τῆς Ἀμφιπόλεως τῷ 422 π. Χ, μαχόμενος πρὸς τὸν γενναῖον Σπαρτιάτην *Βρασίδαν*.

Ὁ Κλέων, ὅταν ἐδημηγόρει, ἐχειρονομοῦσε ζωνερά, ἀπέρριπτε τὸ ἱμάτιον, ἐκτύπα τὸν μηρὸν του καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τοῦ βήματος. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθη *κεκράκτης* ἢ *κεκραξιδάμας* (φωνακλᾶς).

178. *Νικίας*, ὁ Ἀθηναῖος, εἶχεν ἀποσταλῆ ὡς στρατηγὸς εἰς Σικελίαν. Οἱ Συρακούσιοι ἀκούσαντες ὅτι μέγα στράτευμα Ἀθηναίων ἔφθασεν εἰς Σικελίαν ὑπὸ τὸν ἑνδοξον Νικίαν ἐφοβήθησαν, διότι ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἐπιτεθῇ ἀμέσως κατὰ τῆς πόλεώς των.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Νικίας ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐχρονотριβοῦσε μένων ἄπρακτος, τόσον θάρρος ἔλαβον καὶ τόσον κατεφρόνησαν αὐτόν, ὥστε ἰππεῖς τῶν Συρακουσίων πλησιάσαντες εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν στρατόπεδον, ἠρώτησαν περιπαίζοντες, ἂν ἔχει ἔλθει διὰ νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν Σικελίαν.

179. Ὁ **Δάμαχος**, συστράτηγος τοῦ Νικίου ἐν Σικελίᾳ, ἐπέπληξε κάποτε ἕνα λοχαγὸν δι' ἐν σφάλμα κατὰ τὸν πόλεμον. Ὅτε δὲ οὗτος εἶπεν ὅτι δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ, τοῦ ἀπήντησεν: εἰς τὸν πόλεμον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάμῃ κανεὶς δύο φορὰς τὸ αὐτὸ λάθος (τὸ δις ἐξαμαρτεῖν)

180. Ὁ **Θρασύβουλος**, ὁ ἐκδιώξας τοὺς 30 τυράννους τῶν Ἀθηναίων, κατηγορήθη ὅτι παρανόμως ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτου καὶ προσήχθη εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ δικασθῇ. Ὅτε δὲ οἱ δικασταὶ τὸν ἠρώτησαν: «Ποίας ποινῆς νομίζεις ἄξιον τὸν ἑαυτὸν σου;» εἶπε μετὰ θάρρους: «τοῦ θανάτου, διότι εὐηργέτησα τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀχάριστοι». Οἱ δικασταὶ αἰσχυρθέντες τοῦ ἐπέβαλον πρόστιμον μιᾶς δραχμῆς μόνον.

181. Ὁ **Θηραμένης**, καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν 30 τυράννων κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἀπανθρώπου **Κριτίου**, ὑπεχρεώθη νὰ πῆναι τὸ κώνειον. Ὅταν ἄδειασε τὸ ποτήριον, ἔχυσε τὸ ὑπολειφθὲν εἰς τὸν πυθμὲνα καὶ εἶπεν: «Προσίνω τοῦτο ὑπὲρ τοῦ ὄραίου Κριτίου» Μὲ τοῦτο ἐνοοῦσεν, ὅτι τέτοιον

θάνατον εὐχεται καὶ εἰς τὸν Κριτίαν. Τῷ ὄντι κατὰ τὴν ἐκδιώξιν τῶν τυράννων ὁ Κριτίας ἐφρονεύθη.

182. Ὁ **Θηραμένης** εἶχε μεταβῆ ποτε πρὸς ἐπίσκεψιν εἰς μίαν οἰκίαν. Μόλις δὲ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἡ οἰκία ἐχρημίσθη. Τότε οἱ Ἀθηναῖοι συνέχαιραν αὐτὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Αὐτὸς ὅμως, ὡς νὰ προησθάνετο τὸν θάνατόν του, εἶπεν: ὦ Ζεῦ, διὰ ποῖον ἄλλον θάνατον μὲ προορίζεις; Μετ' ὀλίγον χρόνον ἔπιε ὁ κώνειον.

183. Ἐνας φιλόσοφος Ἀθηναῖος, ὁ ὁποῖος εἶχε δύο μαθητὰς, τὸν μὲν ἕναν ἀνόητον, ἀλλὰ φιλόπονον, τὸν δὲ ἕτερον ἐξυπνον, ἀλλ' ὀκνηρόν, εἶπεν εἰς αὐτούς: «Καὶ οἱ δύο θὰ καταστραφῆτε· σὺ μὲν, διότι ἐνῶ θέλεις δὲν δύνασαι, σὺ δὲ, διότι ἐνῶ δύνασαι δὲν θέλεις».

184. Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ λαμβάνουν μεγάλους μισθοὺς, ἀπὸ μὲν τοὺς εὐφυεῖς, διότι πολλὰ μανθάνουν, ἀπὸ δὲ τοὺς κουτούς, διότι παρέχουν πολὺν κόπον.

185. Ὁ **Εὐκλείδης**, ὁ Σοκρατικός, ὅταν ὁ ἀδελφός του τῷ εἶπε θυμωμένος: «Νὰ μὴ ζήσω, ἂν δὲν σὲ ἐκδικηθῶ!» ἀπήντησεν: «Καὶ ἐγὼ νὰ μὴ ζήσω, ἂν δὲν σὲ πείσω νὰ εἴμεθα ἀγαπημένοι ὅπως καὶ πρῶτα.»

186. Ὁ **Καλλίας**, ὅταν ἐχειροτονήθη ἱππαρχος εἰς πολὺ νεαρὰν ἡλικίαν, ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους

νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἱππαρχίαν εἰς τὸν ἄδελφόν του **Θεόφιλον** ὡς πρεσβύτερον. Τόσον δὲ τὸν ἐξετίμησαν διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε τὸ ἐπόμενον ἔτος τὸν ἐξέλεξαν πρῶτον.

187. **Λυσίας**, ἓνας ἐκ τῶν δέκα μεγάλων ῥητόρων τῶν Ἀθηνῶν, συνέγραψε κάποτε ἓνα δικαστικὸν λόγον ἐπὶ παραγγελία καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν διάδικον διὰ νὰ τὸν ἀπαγγεῖλῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἄλλ' αὐτὸς ἐπανελθὼν εἶπεν εἰς τὸν Λυσίαν:

Ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἐδιάβασα τὸν λόγον, μοῦ ἐφάνη θαυμάσιος, ἀλλὰ κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην ἀνάγνωσιν μοῦ ἐφάνη ἀνιαρὸς.

— Μήπως δὲν θὰ τὸν διαβάσῃς μίαν μόνον φορὰν καὶ εἰς τὸ δικαστήριον; τοῦ ἀπήντησεν ὁ Λυσίας.

188. Ὁ **Ἱπποκράτης**, ἐκ τῶν δέκα ῥητόρων, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Καρφῶνα, ὁ ὁποῖος ἦτο πολὺλόγος καὶ ἤθελε νὰ σπουδάσῃ πλησίον του, διπλὸν μισθόν. Ὅταν δ' αὐτὸς τὸν ἠρώτησε διατὶ ζητεῖ διπλὸν μισθόν, ὁ Ἱπποκράτης εἶπεν: «Ἐνα μισθὸν διὰ νὰ μάθῃς νὰ ὀμιλῇς καὶ ἓνα διὰ νὰ μάθῃς νὰ σιωπᾷς».

189. Ὁ **Δημάδης**, ὁ ῥήτωρ (ἓνας ἀπὸ τοὺς δέκα) συλληφθεὶς αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἠρωτήθη ὑπ' αὐτοῦ ἀλαζονικῶς: «ποῦ λοιπὸν εἶναι ἡ εὐγένεια καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῶν Ἀθηναίων;» Ὁ δὲ Δημάδης ἀπεκρίθη: «Θὰ ἐνοοῦσες τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, ἂν τῶν μὲν

Ἀθηναίων ἐστρατηγοῦσεν ὁ Φίλιππος, τῶν δὲ Μακεδόνων ὁ **Χάρης**.

190. Ὁ **Δημοσθένης**, ὁ μέγιστος τῶν ῥητόρων, πρὶν ἀναδειχθῆ τοιοῦτος λέγουσιν ὅτι εἶχε πολλὰ φυσικὰ ἐλαττώματα. Δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ καλὰ τὸ ρ, ἐκινεῖτο πολὺ κλπ. Τόσην ὅμως εἶχεν ἐπιμονὴν καὶ φιλοπονίαν, ὥστε διώρθωσε τὰ ἐλαττώματα ταῦτα καὶ παρουσιάσθη πρὸ τῶν Ἀθηναίων ῥήτωρ ἀξιόθαύμαστος. Λέγουν, ὅτι διὰ ν' ἀποκτήσῃ εὐγλωττίαν ἀπήγγειλε λόγους μεγαλοφώνως ἔχων εἰς τὸ στόμα χαλκία· ὅτι μετέβαινεν εἰς τὴν παραλίαν, ὅταν ἡ θάλασσα ἦτο τρικυμιώδης καὶ ἀπήγγελλεν ἐκεῖ φανταζόμενος ὅτι ἡ θάλασσα εἶναι ἡ θορυβώδης ἐκκλησία τοῦ δήμου· ὅτι ἐσποθετοῦσε ἄνωθεν τῶν ὤμων του ξίφος, ἵνα διορθώσῃ κινήσεις τοῦ σώματος· ὅτι ἐπὶ μῆνας ἔμενε κλεισμένος εἰς τὴν οἰκίαν του ἔχων ἐξυρισμένον τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς του (διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξέλθῃ) καὶ ἀσχολούμενος εἰς μελέτας· ὅτι ἀντέγραφε πολλάκις τὰς δημηγορίας τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὰς ἀπήγγελλε ῥητορικῶς· ὅτι διὰ νὰ μὴ κοιμᾶται ἐκράτει βαρεῖαν σιδηρᾶν σφαῖριν, ἡ ὁποία, ὅταν ἀπεκοιμᾶτο ἐπιπτεν ἀπὸ τὸ χεῖρ του ἐπὶ τοῦ πατώματος καὶ τὸν ἐξυπνοῦσε διὰ τοῦ κρότου τὸν ὁποῖον ἐπροξενοῦσεν, κλπ.

191. Οἱ φθονεροὶ ἐχθροὶ του—καὶ ἰδίως ὁ Πυθέας—ἐπείραζον τὸν Δημοσθένην λέγοντες ὅτι οἱ λόγοι του μυρίζουν λυχνάρι (δηλ. ὅτι τοὺς παρασκευάζεν ὀλῆν τὴν νύκτα). Αὐτὸς δὲ ἀτήνησεν εἰς τὸν

Πυθέαν (ὅστις εἶχε φήμην νυκτοκλέπτου) ὅτι δὲν τὸν συμφέρει βέβαια νὰ καίῃ φῶς εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν κλέψῃ!

192. Ὁ Δημοσθένης συλλαβὼν κλέπτῃν τινά, ὁποῖος ἔλεγε: «Δὲν ἤξευρα πὼς εἶναι ἰδικὰ σου», ἀκίνητησεν: ἄλλ' ὅτι δὲν εἶναι ἰδικὰ σου δὲν τὸ ἤξευρες ;.

193. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Θηβῶν ὁ **M. Ἀλέξανδρος** ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἐγγύσιον νὰ τοῦ παραδώσουν τὸν ῥήτορα Δημοσθένην μετὰ ἄλλους τινὰς ῥήτορας καὶ δύο στρατηγούς. Ὁ Δημοσθένης τότε ὑπενοθύμισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν μῦθον τῶν προβάτων, τὰ ὅποια ἦσαν τόσον μικρά, ὥστε παρέδωκαν τοὺς σκύλους των εἰς τοὺς λύκους καὶ παρεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ μὴ κάμουν τὸ αὐτό. Ὁ δῆμος συνεκινήθη καὶ παρεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ ἐπιμείνῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος μεγαλοψύχως τοὺς συνεχώρησεν ὅλους.

ιβ') Φωκίωνος

194. Ὁ **Φωκίων**, ὁ υἱὸς τοῦ Φώκου, Ἀθηναῖος, ἦτο πολὺ πτωχός. Διὰ νὰ μὴ ἔχη δὲ πολλὰς ἀνάγκας εἶχε σκληραγωγῆσει τὸν ἑαυτὸν του ὑπερβολικὰ. Ἐβάδιζεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτῶν του ἀνυπόδητος καὶ ἄνευ χλαμύδος. Ἐτρατήγησε τῶν Ἀθηναίων πλείστας φοράς.

Ὁ Φωκίων ἦτο καὶ ὡς ῥήτωρ ἀπαράμιλλος. Δέγεται ὅτι ὁ μέγιστος τῶν ῥητόρων τῆς ἀρχαιότητος, **Δημοσθένης**, δταν ἔβλεπεν αὐτὸν νὰ σηκώνεται

ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ, ἔλεγεν: «Νὰ τὸ κοπίδι τῶν λόγων μου!»

195. Ἡ γυναῖκα τοῦ Φωκίωνος, δταν ἠρωτήθη διατὶ μόνη ἀπὸ τὰς γυναῖκας δὲν φορεῖ κοσμήματα, ἀπήντησεν: «Ἄρχετὸν κόσμημα δι' ἐμὲ εἶναι ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός μου.

196. Ὁ **Ἀλέξανδρος**, ὁ Μακεδὼν, ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας πρέσβεις, ἵνα φέρωσιν εἰς τὸν Φωκίωνα ὡς δῶρον 100 τάλαντα χρυσᾶ (600.000 ἀρχ. δραχμάς). Ὁ Φωκίων ὅμως δὲν ἐδέχθη αὐτὰ τὰ χρήματα, ἀλλ' ἠρώτησε τοὺς κομιστάς, διατὶ ὁ βασιλεὺς εἰς μόνον αὐτὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀθηναίους προσφέρει χρυσόν. Ὅταν δὲ οὗτοι ἀπήντησαν ὅτι ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μόνον θεωρεῖ χρηστὸν ἄνδρα, εἶπεν ὁ Φωκίων: «ἂν μὲ νομίζῃ χρηστὸν, ἄς μὲ ἀφήσῃ νὰ εἶμαι πάντοτε καὶ πραγματικῶς τοιοῦτος».

Κάποιος φίλος του τὸν ἐπέβριξε νὰ δεχθῆ τὰ χρήματα αὐτά, ἂν ὅχι διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τοῦλάχιστον διὰ τὰ παιδιά του. Τότε ὁ Φωκίων ἀπήντησεν: «Ἐὰν τὰ παιδιά μου μοῦ μοιάσουν, δὲν θὰ ἔχουν ἀνάγκην τῶν χρημάτων αὐτῶν, ἂν δὲν μοῦ ὁμοιάσουν, δὲν θέλω νὰ ἔλθω βοηθός εἰς τὰς ἀκολασίας των».

197. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ **M. Ἀλεξάνδρου** οἱ Ἀθηναῖοι ἠθέλαν νὰ ἐπαναστατήσουν ἀμέσως, χωρὶς νὰ περιμένουν νὰ μάθουν θετικά, ἂν ἡ περὶ θανάτου αὐτοῦ εἴδησις ἦτο ἀληθής. Τότε ὁ Φωκίων

εἶπεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους: «Διατὶ βιάζεσθε; ἂν ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι σήμερον νεκρός, θὰ εἶναι τοιοῦτος καὶ αὖριον καὶ μεθαύριον».

198. Κατὰ τοὺς πολέμους τῶν διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου οἱ ἐχθροὶ του κατηγοροῦσαν τὸν Φωκίωνα μετὰ τινων ὀπαδῶν του, ὅτι ἐκυβέρνησαν ὀλιγαρχικῶς καὶ ἐξήτησαν τὴν καταδίκην των.

Κατὰ τὴν δίκην του οἱ Ἀθηναῖοι οὔτε κἂν ἤθελαν ν' ἀκούσουν τὴν ἀπολογίαν του. Τότε ὁ Φωκίων τοὺς ἠρώτησε: ὦ Ἀθηναῖοι, θέλετε νὰ μᾶς θανατώσετε δικαίως ἢ ἀδίκως; Δικαίως, ἀπήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι. «Αἴ λοιπόν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ εἴσθε βέβαιοι πὼς θὰ μᾶς δικάσετε δικαίως, ἀφοῦ δὲν θέλετε νὰ μᾶς ἀκούσετε;» εἶπεν ὁ Φωκίων

Ὅταν ὁμως εἶδεν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἦσαν διαθεμιμένοι νὰ τὸν ἀκούσουν καὶ ὅτι εἶχαν προαποφασίσει νὰ τὸν καταδικάσουν, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ μέσον τοῦ λαοῦ καὶ εἶπε: -Καλά, ἔστω ὅτι ἐγὼ ἔπταισα καὶ πρέπει νὰ θανατωθῶ, ἀλλ' ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν μαζί μου διατὶ νὰ θανατωθῶν, ἀφοῦ δὲν ἔπταισαν εἰς τίποτε; - «Διότι εἶναι φίλοι σου», ἀπήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι. Ὁ Φωκίων δὲν εἶπε πλέον τίποτε. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κατεδίκαν.

199. Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίκαν εἰς θάνατον τὸν στρατηγὸν Φωκίωνα μετ' ἄλλων τινῶν, οὗτοι μὲν, ὅταν ὠδηγοῦντο εἰς τὴν φυλακὴν διὰ νὰ πῖον τὸ κώνειον, ἐβάδιζον κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι, ἐκεῖνος ὁμως ἐβάδιζε μὲ τὸ ἀτάραχον ἐκεῖνο ὕφος, μὲ τὸ

ὁποῖον μετέβαινεν ἄλλοτε εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ συνοδείαν τῶν φίλων του, ὅταν εἶχεν ἐκλεχθῆ στρατηγός. Ὅλοι τότε θαύμαζον τὴν ψυχραιμίαν καὶ τὴν εὐστάθειαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός. Ὅτε δὲ ὁ φίλος του **Εὐφίλητος** τοῦ εἶπε κλαίον: «Τὶ δυστυχία σὲ ἤρξε! Φωκίων;» «Ὅχι ὁμως καὶ ἀπροσδόκητη, ἀπήντησεν ὁ μελλοθάνατος, διότι ἤξευρα ὅτι τέτοιο τέλος θὰ ἔχω, ἀφοῦ ὑπηρέτησα πιστὰ τὴν πατρίδα μου».

200. Ὁ Φωκίων, εὐρισκόμενος εἰς τὰς φυλακάς, ἐπρόκειτο νὰ πῖη τὸ κώνειον. Ὅτε δὲ ὁ δήμιος τοῦ ἐνεχείρισε τὸ ποτήριον, οἱ συγγενεῖς του τὸν ἠρώτησαν τί παραγγέλῃ ἀφηνεν εἰς τὸν υἱόν του. Ὁ Φωκίων ἀπήντησεν: «Τοῦ παραγγέλλω νὰ μὴ μνησικακῆ κατὰ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὸ φιλικὸν αὐτὸ ποτὸν ποῦ μοῦ προσέφεραν».

201. Ἐνῶ εὐρίσκετο ὁ Φωκίων ἐν τῇ φυλακῇ, ἕνας ἐκ τῶν καταδικασθέντων μαζί του ἔκλαιε μὲ πικρὰ δάκρυα λέγων ὅτι ἄδικα κατεδικάσθη μαζί μὲ τὸν Φωκίωνα, τότε ὁ Φωκίων τοῦ εἶπε, «τί; δὲν εἶναι γιὰ σένα μεγάλη παρηγορία ὅτι πεθαίνεις μαζί μὲ τὸν Φωκίωνα;»

202. Ὁ πιστότατος φίλος του, **Νικοκλῆς**, τὸν περικάλεσε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πῖη αὐτὸς πρῶτα τὸ κώνειον. «Αὐτὸ ποῦ ζητεῖς, εἶπεν ὁ Φωκίων, εἶναι πολὺ σκληρὸν καὶ θλιβερόν, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδέποτε σοῦ ἠρνήθη χάριν, σοῦ παρέχω τώρα ποῦ πεθαίνω αὐ-

τὴν τὴν τελευταίαν ἱκανοποίησιν».

203. Ὅταν ὅλοι οἱ συγκατάδικοι ἔπιαν κώνειον, δὲν ἔμεινε διὰ τὸν Φωκίωνα, ὁ δὲ δήμιος εἶπεν ὅτι δὲν ἐτοιμάζει ἄλλο ἄν δὲν τοῦ πληρώσουν τὴν ἀξίαν του, δηλ. δρχ. δώδεκα (ἀρχαίας). Ἐπειδὴ αὐτὴ ἢ δυσκολία θὰ ἐπεβράδυνε τὸν θάνατόν του, ὁ Φωκίων στραφεῖς πρὸς ἓνα ἐκ τῶν φίλων του εἶπε· «ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πεθάνῃ δωρεὰν ἐν Ἀθήναις, δῶσε σὲ παρακαλῶ αὐτὰ τὰ χρήματα ποὺ ζητεῖ ὁ δήμιος».

204. Τὸ σῶμα τοῦ Φωκίωνος ἐρρίφθη μακρὰν τῶν Ἀθηναίων ὅπου **Κωνωπίων** τις ἔκαυσε τὸν νεκρόν. Μία δὲ γυνὴ χωρική τοῦ ἔκαμε κενοτάφιον, περισυλλέξασα δὲ τὰ ὀστά του τὰ ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ τὰ ἔθαψε ἐκεῖ λέγουσα: «᾿Ω Ἐστία τοῦ οἴκου καταθέτω εἰς σὲ τὰ πολύτιμα λείψανα ἐνὸς ἠναρέτου ἀνθρώπου. Φύλαξέ τα καλὰ διὰ νὰ τὰ ἀποδώσῃς εἰς τὸν τάφον τῶν προγόνων του, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι θὰ ἐπανέσρουν τὸ λογικόν τους».

Τῷ ὄντι μετὰ τινα ἔτη τὰ ὀστά τοῦ Φωκίωνος μετεφέρθησαν εἰς Ἀθήνας, ὅπου τοῦ ἴδρυσαν χάλκινον ἀνδριάντα. Ὁ λαὸς κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν κατηγορήσαντα αὐτόν, δύο δὲ ἄλλοι κατήγοροι ἐφονεύθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του.

VI. ἈΝΕΚΔΟΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

α) Φιλίππου τοῦ Μακεδόνο

205. Ὁ **Φίλιππος**, ὅταν ἐδίκαζε κάποτε δύο ποιηροὺς ἀνθρώπους, διέταξεν ὁ μὲν ἓνας ἐξ αὐτῶν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ὁ δὲ ἄλλος νὰ τὸν καταδιώκῃ φεύγοντα.

206. Ὁ Φίλιππος ἔλεγεν, ὅτι προτιμότερον εἶναι στρατόπεδον ἐλάφων μὲ στρατηγὸν λέοντα, παρὰ στρατόπεδον λέόντων μὲ στρατηγὸν ἔλαφον.

207. Ὁ Φίλιππος, ὅταν ἠρωτήθη ποίους ἀγαπᾷ καὶ ποίους μισεῖ περισσότερο, εἶπε· «ἐκείνους ποὺ πρόκειται νὰ προδώσουν ἀγαπῶ πολὺ, καὶ ἐκείνους ποὺ ἔχουν προδώσει μισῶ πολὺ».

208. Ὁ Φίλιππος ἔλεγεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς πρέπει πάντοτε νὰ ἔχη εἰς τὸν νοῦν του ὅτι εἶναι ἀνθρωπος μὲ μεγάλην ἰσότησον ἐξουσίαν, ἵνα ἐπιδιώκῃ μὲν τὰ καλὰ καὶ θεάριστα, μεταχειρίζεται δὲ ἀνθρωπίνην φωνήν.

209. Κάποτε ἀνέφεραν εἰς αὐτόν οἱ φίλοι του, ὅτι κατὰ τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων οἱ Ἕλληνες, καίτοι τόσον πολὺ εὐηργετήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, τὸν ὕβριζαν καὶ ὅτι πρέπει νὰ τιμωρηθοῦν. Ἐφοῦ ὕβριζον τώρα ποῦ εἶναι εὐηργετημένοι, φαντασθῆτε τί ὕβρεις θὰ λέγουν ἐὰν τιμωρηθοῦν»

εἶπεν ὁ Φίλιππος.

210. Ἐνῷ ἐδίκαιζε κάποτε ἓνα πολίτην, ὀνόματι *Μαχαίταν*, ἐπειδὴ ἐνύσταζε δὲν ἐπρόσεξε πολὺ καὶ τὸν κατεδίκασεν. Ὁ *Μαχαίτας* τότε μὲ φωνὰς ἐζήτησεν ἔφεςιν τῆς ἀποφάσεως. «Ἐνώπιον τίνος θὰ κάμῃς τὴν ἔφεςιν;» ἠρώτησεν ὁ Φίλιππος θυμωμένος. Ἐνώπιόν σου, βασιλεῦ, εἶπεν ὁ δικασθεὶς, ἂν ἀκούῃς χωρὶς νὰ νυστάζῃς καὶ προσεκτικά! Τότε ὁ Φίλιππος διέλυσε τὴν συνεδρίασιν. Ὅταν δὲ ἐσκέφθη καλὰ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐνόησεν ὅτι εἶχεν ἀδικήσει τὸν *Μαχαίταν*, ἠκύρωσε τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὸς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης.

211. Ὅταν μία πτωχὴ γραῖα εἶχε τὴν ἀπαίτησιν νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Φίλιππον καὶ τὸν ἠνώγει ἐπανελημμένως, τῆς εἶπεν, ὅτι δὲν ἀδειάζει νὰ τὴν δικάσῃ. Τότε ἡ γραῖα ἐφώνησε: «Τότε μὴ βασιλεύῃς.» Ὁ Φίλιππος θαυμάσας τὸν λόγον τοῦτον τῆς γραΐας, ὄχι μόνον ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ δλους τοὺς ἄλλους ἐδέχθη καὶ ἤκουσεν ἀμέσως.

212. Ὁ Φίλιππος μετὰ τὸ μέγα κατόρθωμα τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ νίκης δὲν ὑπερηφανεύθη καὶ ἵνα μὴ πάθῃ τοιοῦτόν τι, διέταξε ἓνα δοῦλόν του, ὁσάκις ἐξέρχεται τῆς οἰκίας ἢ ὁσάκις δέχεται κανένα ἐπισκέπτῃν νὰ τοῦ ὑπενθυμίξῃ: «*Φίλιππε*, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος.»

β.) Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου.

213. Τὴν νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγεννᾶτο ὁ Ἀλέξανδρος ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου, οἱ δὲ μάντιες ἐμάντευσαν ὅτι ἡ πυρκαϊὰ αὐτῆ προεσήμαινε τὴν λαμπρὰν δόξαν τοῦ παιδίου ποῦ ἐγεννήθη.

Ἐπὶ τῆς στέγης τῶν ἀνακτόρων ὅπου ἐγεννήθη ἐπεκάθησαν δύο ἀετοί, οἱ δὲ ἱερεῖς εἶπον ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα, τὰ μεγαλύτερα καὶ ἰσχυρότερα ὄλων, ἐστάλησαν, ἵνα προσημάνουν τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τοῦ μέλλοντος βασιλέως.

Τέλος τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ πατὴρ τοῦ Φίλιππος ἐπληροφορήθη ὅτι τὸ ἄρμα του ἐνίκησεν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας καὶ ὅτι οἱ Θηβαῖοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ του.

214. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἀκόμη παιδίον καὶ ὁ πατέρας του κατῶρθωνε μεγάλα ἔργα, δὲν ἔχαιρε, ἀλλὰ ἔλεγεν εἰς τοὺς συνηλικιώτας του: «Ἀλλοίμονο! ὁ πατέρας μου δὲν θὰ ἀφήσῃ τίποτε νὰ κατορθώσω καὶ ἐγὼ! Ὅταν δὲ οὗτοι τοῦ ἔλεγαν, ὅτι δι' αὐτὸν κάμνει τὰς κατακτήσεις ὁ πατέρας του, ἔλεγεν: «Τὶ ὠφελεῖ, ἐὰν ἔχω πολλὰ χωρὶς ἐγὼ νὰ κατορθώσω τίποτε;!»

215. Μίαν ἡμέραν ἔφεραν εἰς τὸν βασιλέα Φίλιππον ἓνα ἵππον τόσον ἀτίθασσον, ὥστε κανεὶς ἐκ τῶν στρατηγῶν του δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸν δαμάσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τὸν ἵππον παρετήρησεν, ὅτι

ἀφηνίαζε, διότι ἐφοβεῖτο τὴν ἰδίαν σκιάν του. Τοῦ ἔστρεψε λοιπὸν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἥλιον τὸν ἐθώπευσε καὶ μὲ ἓνα πήδημα ἀνέβη ἀπ' αὐτοῦ. Εἰς μάτην ὁ Ἴππος ἐπροσπάθησε ν' ἀποτινάξῃ τὸν νεαρόν ἵππεά του. Ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ σφίγγει τὸν χαλινόν, τὸν κεντᾷ μὲ τὰ σπηρούνια, τὸν ἀναγκάζει νὰ τρέξῃ μακρὸν δρόμον καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει μὲ ἡμερωμένον τὸν ἵππον. Τότε ὁ Φίλιππος θαυμάσας τὴν ἱκανότητα τοῦ υἱοῦ του εἶπε: «Παιδί μου, ζήτησε ἄλλο βασίλειον, ἢ Μακεδονία εἶναι μικρὰ διὰ σέ». Ἐκτοτε ὁ Ἀλέξανδρος δὲν μετεχειρίσθη ἄλλον ἵππον ἀπὸ αὐτόν, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο **Βουκεφάλας**.

216. Ὁ φιλόσοφος **Ἀριστοτέλης**, θέλων νὰ καταπραΐνῃ τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἦτο πολὺ θυμώδης καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ παύσῃ νὰ φέρεται μὲ ὀργὴν πρὸς πολλούς, τοῦ ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Θυμώνει κανεὶς καὶ ὀργίζεται ὄχι πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους του, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους του, ἀπὸ σένα ὅμως δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὄχι μόνον ἰσχυρότερος, ἀλλ' οὔτε καν ἴσος».

217. Ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν κάποτε ἠσθένησε ἐπὶ μακρὸν, ἅμα ἀνέρρωσεν, εἶπεν: «δὲν ἔπαθα τίποτε κακόν· ἢ νόσος μοῦ ὑπενθύμισε νὰ μὴ μεγαλοφρονῶ, ἀφοῦ εἶμαι θνητός ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι».

218. Ὁ Ἀλέξανδρος ἰδὼν κάποτε ἐν Ἐφέσῳ εἰκόνα του, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ζωγράφος **Ἀπελλῆς**, δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος. Ὁ ἵππος του ὅμως, ὅτε

εἶδε τὴν εἰκόνα, γνωρίζας τὸν κύριόν του, ἔχρημέτισε. Τότε ὁ Ἀπελλῆς εἶπεν: «Βασιλεῦ, ὁ Ἴππος σου ἐννοεῖ τὴν ζωγραφικὴν καλύτερα ἀπὸ σέ».

219. Πρὶν ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἀσίαν ἀφῆκε τὸν **Ἀντίπατρον** νὰ ἐποπτεύῃ τὰς ἐν Εὐρώπῃ χώρας, ἐμοίρασε δὲ τὴν πατρικὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς φίλους του. «Καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν σου τί ἐκράτησες;» τὸν ἠρώτησε κάποιος. «Τὴν ἐλπίδα», ἀπήντησεν ὁ Ἀλέξανδρος.

220. Ὁ Ἀλέξανδρος διῆλθεν καὶ ἐκ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ἵνα ἐρωτήσῃ τὴν Πυθίαν περὶ τῆς τύχης του. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη δὲν ἤθελε νὰ καθήσῃ ἐπὶ τοῦ τρίποδος ἵνα δώσῃ χρησμόν, τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τὴν ἐκάθησεν διὰ τῆς βίας. Τότε αὐτὴ εἶπεν: «Ἀνίκητος θὰ εἶσαι, ὦ παῖ».

221. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἐπληροφορήθη ὅτι ἐπανεστάτησαν οἱ Θηβῆσιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔσπευσε μὲ ἀστραπιαίαν ταχύτητα πρὸς τὴν μεσημβρινὴν Ἑλλάδα καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὰς Θερμοπύλας εἶπε: Ὁ **Δημοσθένης** (ὁ ὀγῆτωρ τῶν Ἀθηναίων), ὅταν ἤμουν εἰς Ἰλλυρίαν, μὲ ὠνόμαζε παιδί, ὅταν ἔφθασα εἰς Θεσσαλίαν, μὲ ὠνόμασε νεανίαν· τώρα θέλω νὰ φθάσω πρὸ τῶν Ἀθηνῶν διὰ νὰ τοῦ δεῖξω ὅτι εἶμαι ἄνδρας». Μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατέστρεψε τὰς Θήβας καὶ ἠνάγκασε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ὑποκύψουν προτοῦ πλησιάσῃ.

222. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος εὐρίσκειτο ἐν Κορίνθῳ, ἐν ᾧ τόσοι πολιτικοὶ καὶ λόγοι προσήρχοντο καὶ τὸν ἔχαιρέτιζον, μόνον ὁ κυνικός φιλόσοφος **Διογένης**, ὁ εὐρισκόμενος τότε ἐν Κορίνθῳ, ἀδιαφόρησε. Ἐπορεύθη λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Διογένην, ὅστις ἔτυχε τότε νὰ κάθηται εἰς τὸν ἥλιον. Ἀφοῦ δὲ τὸν ἔχαιρέτισε τὸν ἐρώτησε ἂν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην. «Παραμέρισε ὀλίγον ἀπὸ τὸν ἥλιον μου!», εἶπεν ὁ Διογένης. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐγάλασαν, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς εἶπεν· «ἂν δὲν ἤμουν Ἀλέξανδρος, θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι Διογένης».

223. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδιδάχθη τὴν ὀητορικὴν ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου **Ἀναξιμένους** τοῦ Λαμψακηνοῦ. Εἰς τοῦτον ὀφείλουσι οἱ Λαμψακηνοὶ τὴν σωτηρίαν των, ὅταν ἀργότερα ἐτόλμησαν νὰ ταχθῶν μετὰ τὸ μέρος τῶν Περσῶν ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀλέξανδρος ὀργισθεὶς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ ἐκ θεμελίων τὴν Λάμψακον καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐκβιάσῃ τὰς πύλας τῆς πόλεως, ὅτε εἶδε τὸν παλαιὸν διδάσκαλόν του Ἀναξιμένην νὰ πηγαίῃ πρὸς αὐτόν. «Μὴ πλησιάσῃς, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν θὰ ἀκούσω τὰς παρακλήσεις σου, ἀλλ' ὀρκίζομαι ὅτι θὰ κάμω τὸ ἐναντίον ἀπὸ ὅ,τι θὰ με παρακαλέσῃς» Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος μόλις ἐπλησίασε τοῦ εἶπεν· «Βασιλεῦ, σὲ ἱκετεύω νὰ μὴ λυπηθῆς τὴν πατρίδα μου, ἀλλὰ νὰ τὴν καταστρέψῃς ἐκ θεμελίων!» Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ εἶχε δώσει ὄρκον, ἠναγκάσθη νὰ ἀμνηστεύσῃ τοὺς Λαμψακηνοὺς καὶ ἔτσι ἐσώθη ἡ πόλις.

224. Μετὰ τὴν ἐν Ἰσοῦ μάχην ὁ Ἀλέξανδρος κατεδίωκε τὸν φεύγοντα **Δαρεῖον** μέχρις ὄτου ἐπῆλθε νύξ. Ἐπειτα δὲ ἐπιστρέψας ἐκυρίευσεν τὸ περσικὸν στρατόπεδον. Εἶπε δὲ εἰς τοὺς φίλους του· «ἄς ὀρσοισθῶμεν μετὰ τοὺς κόπους μας εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ Δαρείου». «Εἶπε μᾶλλον, εἶπε κάποιος ἐκ τῶν φίλων του, εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, διότι ἡ περιουσία τῶν ἡττημένων εἶναι περιουσία τοῦ νικητοῦ». Ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶδεν ὅλα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀγγεῖα καὶ τὴν λαμπρὰν σκηνὴν τοῦ Ζέρξου εἶπε· «Τοῦτο λοιπὸν, φαίνεται ὅτι ἦτο τὸ νὰ βασιλεύῃ κανεὶς!».

225. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τῶν αἰχμαλώτων γυναικῶν τοῦ Δαρείου. Περσικολούθει δ' αὐτὸν ὁ ἐπιστήθιος φίλος του **Ἡφαιστίων**, ὁ ὁποῖος ἦτο ὀμηλικὸς του καὶ εἶχεν ἀνατραφῆ μαζὶ με αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐφόρει παρόμοια ἐνδύματα ὁ Ἡφαιστίων καὶ ἦτο ὀλίγον ὑψηλότερος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ μήτηρ τοῦ Δαρείου, **Σισύγαμβρις** ὀνομαζομένη, ἐγονάτισεν ἐνώπιον αὐτοῦ κατὰ τὸν συνηθῆ ἄσιατικὸν τρόπον. Ἀλλ' ὁ Ἡφαιστίων ὀπισθοχώρησε καὶ ἕνας ἐκ τῶν ἀκολουθῶν δείχνων τὸν Ἀλέξανδρον εἶπεν εἰς αὐτήν, ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ βασιλεὺς. Αὐτὴ τότε ἐθορυβήθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν ὅτι δὲν ἔκαμε λάθος, διότι καὶ ὁ Ἡφαιστίων εἶναι Ἀλέξανδρος.

226. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Δαρείου, ὅτε δὲ τὸ παιδάκι αὐτὸ

ἄπλωσε τὰς χεῖράς του καὶ ἐνηγκαλίσθη αὐτόν, στραφείς πρὸς τὸν Ἡφαιστῖωνα εἶπε : «Πόσον ἐπεθύμουν νὰ εἶχε καὶ ὁ Δαρεῖος τὸ ἦθος τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ!».

227. Ὅτε ἐκυρίευσε τὴν ἐμπορικωτάτην πόλιν Γάζαν τῆς Συρίας, εὗρεν ἐκεῖ μεγάλην ποσότητα θυμιάματων καὶ ἀρωμάτων. Ἐνεθυμήθη τότε, ὅτι ἐν ᾧ ἦτο ἀκόμη παιδίον, ἔρριπτε μὲ πλήρεις τὰς χεῖράς του θυμίαμα εἰς τὴν φωτιὰν ἐν καιρῷ θυσίας καὶ ὅτι ὁ παιδαγωγὸς του **Λεοννάτος** τοῦ εἶχεν εἰπεῖ : «Ὅταν κυριεύσης καμμιά φορὰ τὴν ἀρωματοφόρον χώραν, τότε θὰ δύνασαι νὰ κατασπαταλᾷς ἔτσι τὸ θυμιάμά σου, τώρα ὅμως πρέπει νὰ εἶσαι φειδωλότερος». Ταῦτα ἐνθυμηθεὶς ἔστειλεν εἰς τὸν Λεοννάτον ὀλοκλήρους σάκκους θυμιάματος μὲ ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, εἰς τὴν ὁποίαν τοῦ ἔγραφεν ὅτι δύναται εἰς τὸ ἐξῆς νὰ προσφέρει πλουσιώτερον θυμίαμα εἰς τοὺς θεούς.

228. Ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἠσθένησεν ἐν Κιλικίᾳ καὶ ὁ ἰατρός του Φίλιππος παρεσκευάζεν ἕνα φάρμακον, ἵνα τὸν θεραπεύσῃ, ἐκομίσθη ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον πού ἔστειλεν ὁ **Παρμενίων**, ὁ πιστότατος φίλος του, εἰς τὴν ὁποίαν ἔγραφε : «Φυλάξου, βασιλεῦ, ἀπὸ τὸν ἰατρὸν **Φίλιππον**, διότι ἔχει δωροδοκηθῆ ἀπὸ τὸν Δαρεῖον νὰ σέ δηλητηριάσῃ». Ὁ Ἀλέξανδρος ἔχων μεγαλυτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Φίλιππον παρὰ εἰς τὴν συκοφαντίαν, ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἰατρὸν, ἐνῶ συγχρό-

ως ἔπιπε τὸ φάρμακον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωκεν οὗτος.

229. Πρὸ τῆς ἐν Ἀρβήλοις μάχης ὁ Παρμενίων ἔχων ὑπ' ὄψει τὴν μεγάλην ὑπεροχὴν τοῦ στρατοῦ (1.000.000 πεζικοῦ καὶ 40.000 ἵππικοῦ), συνεβούλευσε νὰ κάμουν νυκτερινὴν ἔφοδον. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεκρίθη, ὅτι θὰ ἦτον αἰσχρὸν δι' αὐτόν νὰ κλέψῃ τὴν νίκην, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερὰ καὶ ἄνευ δόλου.

230. Ὁ **Πῶρος**, βασιλεὺς τῶν πέραν τοῦ Ἰνδοῦ χωρῶν, συλληφθεὶς αἰχμάλωτος ἠρωτήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἂν εἶχε καμμίαν ἐπιθυμίαν. Ὁ Πῶρος ἀπήντησεν «ἐπιθυμῶ νὰ μὲ μεταχειρισθῆτε βασιλικὰ». Ὅτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶπεν, ὅτι θὰ κάμῃ τοῦτο πρὸς χάριν του καὶ ἠρώτησε μήπως ἐπιθυμεῖ ἄλλο τίποτε, «τὰ πάντα περιέχονται εἰς τὴν λέξιν βασιλικὰ» εἶπεν ὁ Ἰνδός. Ὁ νικητὴς γοητευμένος ἀπὸ τὴν εὐγενῆ παρρησίαν τοῦ Πῶρου τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον καὶ ὄχι μόνον τὸν ἀποκατέστησεν εἰς τὸ βασίλειόν του, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἠΰξησε τοῦτο.

231. Ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον πορείαν ἐν μέσῳ τῆς χώρας τῶν Γεδρωσῶν κατετρύχετο ὑπὸ φοβερᾶς δίψης. Τότε ἕνας στρατιώτης εὗρὼν ὀλίγον νερὸ τὸ προσέφερεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον διὰ νὰ τὸ πιῇ. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως τὸ ἔχυσε, εἰπὼν ὅτι ἐν ὄσῳ ὅλοι οἱ στρατιῶται διψῶν, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτόν νὰ πιῇ μόνος.

232. Ὅταν ὁ Δαρεῖος ἔστειλεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον πρέσβεις περὶ εἰρήνης, ὑποσχόμενος εἰς αὐτὸν ἄπειρα πλοῦτη, τὴν κόρην του ὡς γυναῖκα καὶ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας, ὁ στρατηγὸς Παρμενίων εἶπεν, ὅτι, ἂν αὐτὸς ἦτο Ἀλέξανδρος, θὰ ἐδέχετο τὰς προτάσεις ταύτας καὶ δὲν θὰ ἤθελε νὰ ριψοκινδυνεύσῃ περισσότερον. «Καὶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, θὰ ἐδεχόμην, ἂν ἤμουν Παρμενίων, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶμαι Ἀλέξανδρος θὰ δώσω διαφορετικὴν ἀπάντησιν». Καὶ ἀπέρριψε τὰς προτάσεις.

233. Ὅταν ἐπεσκέφθη τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἀμμωνος, διεδόθη, ὅτι τοῦτο τὸν προσεφώνησεν ὡς υἱὸν τοῦ Διός. Κατ' ἄλλους ὁμοῦ δὲν συνέβη τοῦτο, ἀλλ' ὁ προφήτης τοῦ μαντείου, θέλων νὰ τὸν προσφωνήσῃ ἑλληνιστί, ἀντὶ νὰ «εἰπῇ» παιδίον εἶπε: *παιδίος* μὲ βαρβαρικὴν προφοράν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐνόμισεν ὅτι τὸν προσεφώνησε *παῖ Διός* καὶ ἀπ' αὐτὸ προῆλθεν ἡ παρεξήγησις.

234. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀποθνήσκων ἔνευσεν εἰς τοὺς φίλους του νὰ πλησιάσουν καὶ ἀφαιρέσας τὸ δακτυλίδιον του τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν *Περδίκκαν* εἰπών: Τὸ σῶμά μου νὰ καταθέσῃτε εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἀμμωνος. Τότε τὸν ἠρώτησαν: «Ποῖος θὰ εἶναι ὁ διάδοχός σου;» — Ὁ καλύτερός σας, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος. — Ὁ Περδίκκας τὸν ἠρώτησε πάλιν: «Πότε θέλεις νὰ σοῦ ἀποδώσωμεν οὐρανιας τιμᾶς;» — Ὅταν οἱ Μακεδόνες θὰ εἶναι εὐτυχεῖς, ἀπήντησεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ αὐταὶ ἦσαν αἱ τελευταῖαι λέξεις του.

235. Ὁ *Ὀλυμπιάς*, ἡ μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, πληροφορηθεῖσα ὅτι ὁ υἱὸς της ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔμενεν ἄταφος, ἀναστεναζούσα βαρεῖα καὶ θρηνοῦσα γοερὰ εἶπεν: «Ἀλλοίμονον, παιδί μου! ἐν ᾧ ἤθελες νὰ μετάρχησθαι τοῦ οὐρανοῦ ὡς θεὸς καὶ ἔσπευδες πρὸς τοῦτο τώρα δὲν μετέχεις οὔτε τῆς γῆς (δηλ. ταφῆς) ποῦ μετέχουν ὅλοι οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι.» Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ διὰ τὴν τύχην της παρεπονεῖτο καὶ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ τέκνου της ἑκαυτηρίασε.

VII ΠΝΕΚΔΟΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

α') Διογένους

236. Ὁ *Διογένης*, ὁ Σινοπεὺς, μεταφερθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπωλεῖτο ὡς δούλος εἰς τὴν Κόρινθον. Τότε τὸν ἠρώτησεν ὁ κῆρυξ τί ἐπάγγελμα γνωρίζει. «Νὰ κυβερνῶ ἀνθρώπους», εἶπεν ὁ Διογένης. Ὁ κῆρυξ γελάσας ἐφώνησεν εἰς τοὺς ἀγοραστάς: «πωλῶ ἓνα σπουδαῖον ἄνθρωπον· μήπως θέλει κανεὶς ν' ἀγοράσῃ ἀφεντικόν;»

237. Ὅταν τοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι οἱ συμπολιταὶ του Σινοπεῖς τὸν κατεδίκανσαν νὰ φύγῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τὴν πατρίδα του, εἶπε: «Καὶ ἐγὼ τοὺς κατεδίκανσα νὰ μένουν διὰ παντὸς ἐκεῖ.»

238. Κάποιος εἶπεν εἰς τὸν Διογένην ὅτι εἶναι ἀνόητος. Ὁ Διογένης ἀπήντησε: «Ἀνόητος δὲν εἶμαι, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὰ ἴδια μυαλὰ μὲ σᾶς.»

239. Ὁ Διογένης ἔλεγεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι προμηθεύονται ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ ζήσουν, ἀλλὰ δὲν προμηθεύονται ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ ζήσουν καλά.

240. Ὁ Διογένης βλέπων τοὺς Μεγαρεῖς νὰ κτίζουν τείχη μεγάλα εἶπεν· «ὦ ἀνόητοι, μὴ φροντίζετε διὰ τὸ μέγεθος τῶν τειχῶν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀνδρῶν ποὺ θὰ ὑπερασπίσουν τὰ τείχη».

241. Ὅταν κάποιος Ἀθηναῖος τοῦ εἶπε: «γιατί ἀφοῦ ἐπαινεῖς τοὺς Λακεδαιμονίους δὲν πηγαίνει νὰ κατοικήσῃς ἐκεῖ;» ὁ Διογένης ἀπήντησε «διότι οὔτε ὁ γιατρός πηγαίνει νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ ποὺ εἶναι οἱ ὑγιεῖς ἄνθρωποι».

242. Ὁ Διογένης ἔλεγεν, ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ λέγουν τὰ πρόποντα, δὲν τὰ ἐκτελοῦν, καὶ ὁμοιάζουν μὲ τὴν λύραν, ἢ ὁποῖα, ἐνῶ τραγουδεῖ ὠραία, δὲν αἰσθάνεται.

243. Ὁ Διογένης πολλάκις κατέφευγεν εἰς τὴν στοᾶν τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς καὶ ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ λέγων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ κατεσκευάσαν μεγαλοπρεπέστατον ἐνδιαίτημα.

244. Ὅταν ὁ φιλόσοφος Πλάτων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ζῷον δίπουν, ἄπτερον», ὁ Διογένης τὴν ἄλλην ἡμέραν μαθήσας ἓνα πετεινὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Πλάτωνος καὶ εἶπε: «Ἴδου ὁ ἄνθρωπος τοῦ Πλάτωνος!»

245. Ὁ Διογένης ἀνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων *Κύων*. Ὅταν δὲ κάποιος τὸν ἠρώτησε διατι ὀνομάζεται ἔτσι, εἶπε· «διότι ὅσους μοῦ δίδουν κάτι τι κολακεύω, ὅσους δὲν μοῦ δίδουν γαυγίζω καὶ τοὺς κακοὺς δαγκάνω».

246. Ἐλθὼν κάποτε εἰς *Μύνδον* (τῆς Καρίας) καὶ ἰδὼν πολὺν μεγάλαν τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ πολὺν μικρὰν τὴν πόλιν εἶπεν· «Ἄνδρες Μύνδιοι, κλείσατε τὰς πύλας, μὴ σᾶς φύγῃ ἡ πόλις!».

247. Ὅταν τὸν περιεπαίζαν, διότι ἔτρωγεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἔλεγε· «τρώγω εἰς τὴν ἀγορὰν, διότι εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπεινάσα».

248. Ἐνῶ μίαν ἡμέραν ἔτρωγεν εἰς τὴν ἀγορὰν, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐπειριτριγύρισαν καὶ τοῦ ἐφώναζαν «Σκύλε! σκύλε!».—«Σεῖς εἴσαθε σκύλοι, ἀπήντησεν ὁ Διογένης, διότι ἐνῶ τρώγω μὲ περιτριγυρίζετε».

249. Ὅταν εἶδε κάποτε ἓνα τοξότην ἀδέξιον νὰ κάμνῃ σκοποβολὴν, ἐπῆγε καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸν στόχον λέγων: «Κάθημαι ἐδῶ διὰ νὰ μὴ μὲ πληγώσῃ ὁ τοξότης».

250. Ὅταν τὸν ἠρώτησε κάποιος πῶς ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ διδάσκαλος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὁ Διογένης εἶπεν· «Ἐὰν δ' ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπιπλήττεις τοὺς ἄλλους, ἐπιπλήττεις τὸν ἑαυτὸν σου.»

251. Ὄταν εἶδεν ἓνα παιδί νὰ πίνῃ νερό μὲ τίς χοῦφτές του, ἐπέταξε μακρὰν τὸ κύπελλον του λέγων «τὸ παιδί αὐτὸ μ' ἐνίκησεν εἰς τὴν ἀπλότητα. Ἐπίσης ἐπέταξε τὸ πιάτο του, ὅταν εἶδε ἓνα ἄλλο παιδί νὰ μεταχειρίζεται ὡς πιάτο διὰ τὴν φακὴν του τὸ κοῖλον τοῦ ψωμοῦ του.

252. Ὄταν ἤκουσε μίαν ἡμέραν τὸν φιλόσοφον *Ζήνωνα* νὰ διδάσκη εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι δὲν ὑπάρχει «*κίνησις*», ἐσηκώθη καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐν τῇ σχολῇ.

253. Ὄταν κάποιος τοῦ εἶπε: σὲ περιφρονῶ, ὁ Διογένης ἀπήντησεν: «Ἐγὼ ὁμως δὲν περιφρονοῦμαι».

254. Ὄ Διογένης ἀνάψας λύχνον ἐν καιρῷ ἡμέρας περιήρχετο τὴν πόλιν ψάχνοντας καὶ λέγων! «*Ἄνθρωπον ζητῶ*».

255. Ὄταν ἓνας σοφιστὴς ἀπήγγελλεν ἐγκώμιον τοῦ Ἡρακλέους ὁ Διογένης ἠρώτησε: «Μὰ ποίους κατηγορεῖ τὸν Ἡρακλῆν;» (*Τίς ψέγει τὸν Ἡρακλέα;*)

256. Ὄ Διογένης κατηγοροῦσε τοὺς *Μεγαρεῖς* δι' ἀμάθειαν καὶ ἀπαιδευσίαν καὶ ἔλεγεν ὅτι θὰ ἐπροτιμοῦσε νὰ εἶναι μᾶλλον κριὸς Μεγαρέως παρὰ υἱός. Μὲ τοῦτο δὲ ἐνοοῦσεν ὅτι οἱ Μεγαρεῖς φροντίζουν περισσότερο διὰ τὰ κτήνη τους παρὰ διὰ τὰ παιδιά τους.

257. Ὄταν ὁ Διογένης ἔφυγεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του τὸν εἶχεν ἀκολουθήσει ἓνας δοῦλός του ὀνόματι *Μάνης*.

Οὗτος μὴ ὑποφέρον τὴν μετ' αὐτοῦ διαμονὴν ἐδραπέτευσε μίαν ἡμέραν. Ὄ Διογένης οὔτε κἂν τὸν ἀνεζήτησε. Ὄταν δὲ τὸν προέτρεπον νὰ τὸν ἀναζητήσῃ, εἶπε. «Θὰ ἦτο φοβερόν, ὁ μὲν Μάνης νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἀνάγκην μου, ἐγὼ δὲ νὰ ἔχω τὴν ἰδικὴν του».

258. Ἐνας μοχθηρὸς ἐκρέμασεν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του μίαν πινακίδα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «*Κανένα κἀνὸν νὰ μὴ εἰσέλθῃ ἐδῶ μέσα*». Ὄ Διογένης διερχόμενος ἐκεῖθεν καὶ ἀναγνώσας τὴν πινακίδα εἶπε: «Ἄπὸ ποῦ λοιπὸν θὰ εἰσέλθῃ ὁ κύριος τῆς οἰκίας;»

259. Ὄ Διογένης ἐρωτηθεὶς ποίας καταγωγῆς Κύνων εἶναι, ἀπήντησεν ὅταν πεινῶ εἶμαι *Μελιταῖος* (1) ὅταν δὲ εἶμαι χορτᾶτος εἶμαι *Μολοσσός* (2).

260. Ὄ Διογένης ἔλεγε κάποτε εἰς τοὺς περὶ αὐτόν: «Ὄταν ἀποθάνω, νὰ πετάξετε μακρὰν τὸ πτώμα μου». — «Θὰ σὲ κατασπαράξουν οἱ σκύλοι καὶ τὰ ὄρνεα» τοῦ ἀπήντησαν. — Αἶ, τότε νὰ βάλετε πλησίον μου τὸ ραβδί μου διὰ νὰ τὰ διώχῃω,» εἶπεν ὁ Διογένης. — «Πῶς θὰ τὰ διώχῃς, ἀφοῦ δὲν θὰ αἰσθάνεσαι τίποτε;» τοῦ εἶπαν. — «Ἄφοῦ λοιπὸν δὲν θὰ αἰσθάνωμαι, τί μὲ μέλει ἂν μὲ φάγουν οἱ σκύλοι καὶ τὰ ὄρνεα;» εἶπεν ὁ Διογένης.

261. Ὄταν τις ἐδιάβαζε μακρὸν καὶ ἀνιαρὸν λόγον, ὁ

1) *Μελιταῖος*, κύνων τῆς Μελίτης (Μάλτας) διότι ἐκεῖ οἱ κύνες ἦσαν κολακευτικοί.

2) *Μολοσσοί*, ἐκ τῆς Μολοσσίας (τῆς Ἡπείρου), μανδρόσκυλοι, κύνες θυμώδεις καὶ υπερήφανοι.

Διογένης ἐπὶ τέλους ἰδὼν τὸ τελευταῖον ἄγραφον φύλλον εἶπεν: ἔχετε ὑπομονὴν «*Πῆν ὄρω*» (βλέπω ξηράν, ἐκ τῶν ναυτιλλομένων).

362. Ἐρωτηθεὶς κάποτε ποῖον οἶνον πίνει εὐχαρίστως, εἶπεν: ἐκείνον ποὺ δὲν εἶναι ἰδικὸς μου.

263 Ἐζήτει ποτὲ χρήματα ἀπὸ ἑνα ἀγάλμα. Ὄταν ἠρωτήθη διατι κάμνει τοῦτο, εἶπεν: ἀσκοῦμαι εἰς τὸ νὰ ὑποφέρω τὰς ἀποτυχίας (δηλ. εἰς τὸ νὰ ζητῶ καὶ νὰ μὴ μοῦ δίνουν).

(Ἡ συνέχεια τῶν ἀνεκδότων εἰς τὸ Β' μέρος)

Ἐνέκδοτα Σχολαστικῶν

(Ἀπὸ τὰ ἀστεῖα τοῦ *ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ*)

264. Σχολαστικὸς θέλων νὰ πωλήσῃ τὸ σπίτι του, ἔλαβε μίαν πέτραν ἀπ' αὐτὸ καὶ τὴν περιέφερον ὡς δεῖγμα.

265. Σχολαστικὸς θέλων νὰ μάθῃ ἂν τοῦ πηγαίνει νὰ κοιμᾶται, κλείσας τὰ μάτια ἔκαθρεπτίζετο.

266. Σχολαστικὸς ἀγοράσας οἰκίαν ἐπρόβαλεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἠρώτα τοὺς διαβάτας ἂν τοῦ πηγαίνει τὸ σπίτι.

267. Σχολαστικὸς συναντήσας ἕνα ἰατρὸν ἐκρούφη· ὅταν δὲ τὸν ἠρώτησαν διατι κρούπεται, εἶπεν: «ἔχω πολὺν καιρὸν ν' ἀρρωστήσω καὶ ντρέπομαι νὰ παρυσιασθῶ μπροστά του».

268. Ἐκ δύο διδύμων ἀδελφῶν ὁ ἕνας ἀπέθανε. Ὁ ἕνα Σχολαστικὸς συναντήσας τὸν ἐπιζῶντα τὸν ἠρώτησε· «σὺ ἀπέθανες ἢ ὁ ἀδελφός σου;»

269. Σχολαστικὸς κολυμβῶν ὀλίγον ἔλειψε νὰ πνιγῆ. Ἀπὸ τότε ὠρκίσθη νὰ μὴ μπῆ στὸ νερὸ ἂν δὲν μάθῃ νὰ κολυμβᾷ.

270. Σχολαστικὸς θέλων νὰ συνηθίσῃ τὸ ἵππον του νὰ μὴν τρώγῃ ἔπαυσε νὰ τοῦ δίδῃ κριθήν. Ὄταν δὲ

ὁ ἵππος ἀπέθανεν ἐκ τῆς πείνης, ὁ Σχολαστικὸς εἶπε : «τὶ κρίμα! τώρα ποῦ ἔμαθε ὁ ἵππος μου νὰ μὴ τρώγῃ, ἀπέθανε».

271. Ὁ υἱὸς ἐνὸς Σχολαστικοῦ ἀπερχόμενος εἰς τὸν πόλεμον ὑπέσχετο εἰς τὸν πατέρα του νὰ φέρῃ μίαν κεφαλὴν ἔχθροῦ. Ὁ Σχολαστικὸς τοῦ εἶπεν: «Εὐχόμαι νὰ ἔλθῃς καὶ χωρὶς κεφαλὴν, ἀρκεῖ νὰ σὲ ἰδῶ γερὸν καὶ νὰ εὐχαριστηθῶ.»

272. Σχολαστικὸς ἰδὼν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι ἐπάτησεν ἓνα καρφί, μόλις ἐξύπνησε ἐνόμισε ὅτι τὸν πονεῖ τὸ πόδι του καὶ τὸ ἔδεσε. Ἄλλος δὲ σχολαστικὸς μαθὼν τὴν αἰτίαν τοῦ εἶπε· «γιατὶ νὰ κοιμᾶσαι ξυπόλητος;»

273. Σχολαστικὸς ταξιδεύων ἐπὶ πλοίου ἀνέβη εἰς τὸν ἵππον του καὶ ἔταξιδευσεν ἔφιππος. Ἐρωτηθεὶς διατὶ κάμνει τοῦτο εἶπε: «βιάζομαι νὰ φθάσω γρήγορα».

274. Σχολαστικὸς ἰδὼν σπουργίτια εἰς ἓνα δένδρον ἐπλησίασε σιγά σιγά, ἤνοιξε τὸν κόρφο του καὶ ἐτίναξε τὸ δένδρον διὰ νὰ πέσουν τὰ σπουργίτια εἰς τὸν κόρφο του.

275. Σχολαστικὸς ἐταξίδευσεν μὲ πλοῖον. Κατὰ τὸ ταξίδι τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσεν νὰ πνιγῇ. Ἐνῶ δὲ οἱ ἄλλοι συνταξιδιώται ἐπιάνοντο ἀπὸ διάφορα ἔπιπλα διὰ νὰ σωθοῦν, ὁ σχολαστικὸς ἐνηγκαλίσθη μίαν ἄγκυραν!

276. Σχολαστικὸς συναντήσας ἄλλον Σχολαστικὸν τοῦ εἶπε: «Ἔμαθα ὅτι ἀπέθανες». — «Μὰ βλέπεις πῶς εἶμαι ζωντανός», εἶπεν ἐκεῖνος. — «Δὲν σὲ πιστεύω, ἀπεκρίθη ὁ πρῶτος Σχολαστικὸς, ἐκεῖνος ποῦ μοῦ τὸ εἶπεν εἶναι ἀξιοπιστότερος ἀπὸ σένα».

277. Σχολαστικὸς, ὅταν ἐπῆγε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν ἀγρόν του, ἠρώτησε τοὺς ἐργάτας ἂν εἶναι καλὸ τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ διὰ νὰ πιῇ κανεῖς». «Βέβαια εἶναι καλόν», τοῦ εἶπαν· ἀπ' αὐτὸ ἔπιναν καὶ οἱ πρόγονοί σου». Τότε ὁ Σχολαστικὸς εἶπε: «Μὰ πόσον μεγάλους λαίμους εἶχαν, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ πίνουν νερὸ ἀπὸ τόσο βάθος;»

278. Σχολαστικὸς καὶ φαλακρὸς καὶ κουρεὺς βαδίζοντες μαζὶ εἰς ἐρημικὸν μέρος, συνεφώνησαν, ἔν ᾧ οἱ δύο θὰ κοιμῶνται κατὰ τὴν νύκτα, ὁ τρίτος μὲ τὴν σειρὰν του νὰ ἀγρυπνῇ ὡς φρουρὸς ἐπὶ ὀρισμένην ὥραν. Ἐτυχὲ νὰ φυλάττῃ ὡς φρουρὸς ὁ κουρεὺς καὶ μὴ ἔχων τι νὰ κάμῃ διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του, ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν τοῦ σχολαστικοῦ, ἐνῶ ἔκοιματο. Ὅταν ἤλθεν ἡ ὥρα νὰ φυλάξῃ ὁ σχολαστικὸς, ὁ κουρεὺς τὸν ἐξύπνησε. Ὁ σχολαστικὸς μόλις ἐξύπνησε ἔφερε τυχαίως τὰς χεῖρας εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ αἰσθανθεὶς πολὺ μαλακὸν τὸ ἐξυρισμένον δέρμα ἀνεφώνησε: «Τὶ ἀνόητος ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ κουρεὺς! ἀντὶ νὰ ἐξυπνίσῃ ἐμένα ἐξύπνησε τὸν φαλακρόν».

279. Σχολαστικὸς προσκληθεὶς εἰς ἓν νεῦμα δὲν

ἔτρωγε. Ὄταν δὲ ὁ παρακαθήμενός του τὸν ἠρώτησε διατί δὲν τρώγει, εἶπε· «διὰ τὰ μὴ νομίσουν ὅτι ἦλθα ἐδῶ διὰ τὰ φάγω».

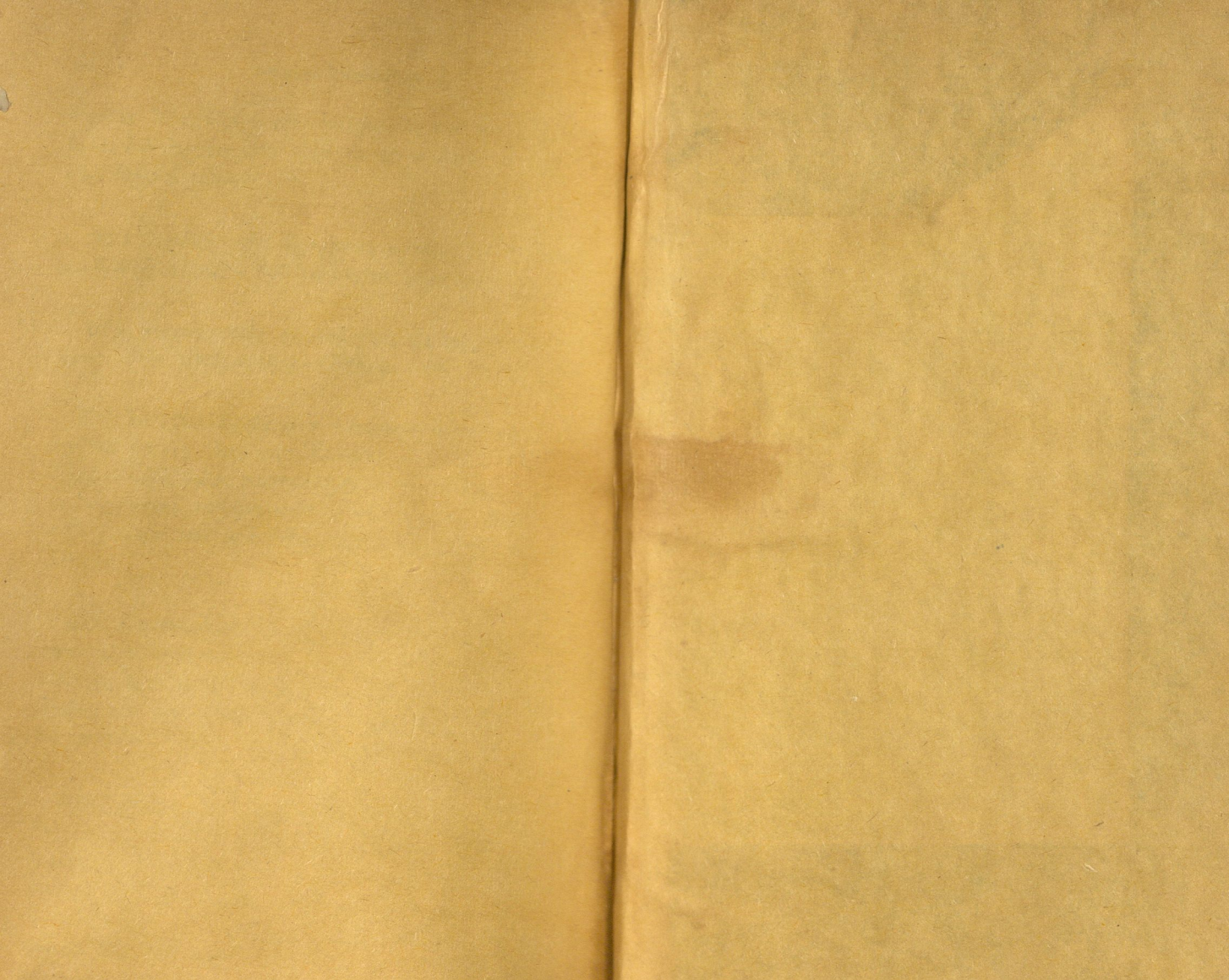
280. Σχολαστικός ἀγοράσας κλοπιμαῖα ἐνδύματα, τὰ ἄλειψε μὲ πῖσα διὰ τὰ μὴ τὰ γνωρίσουν.

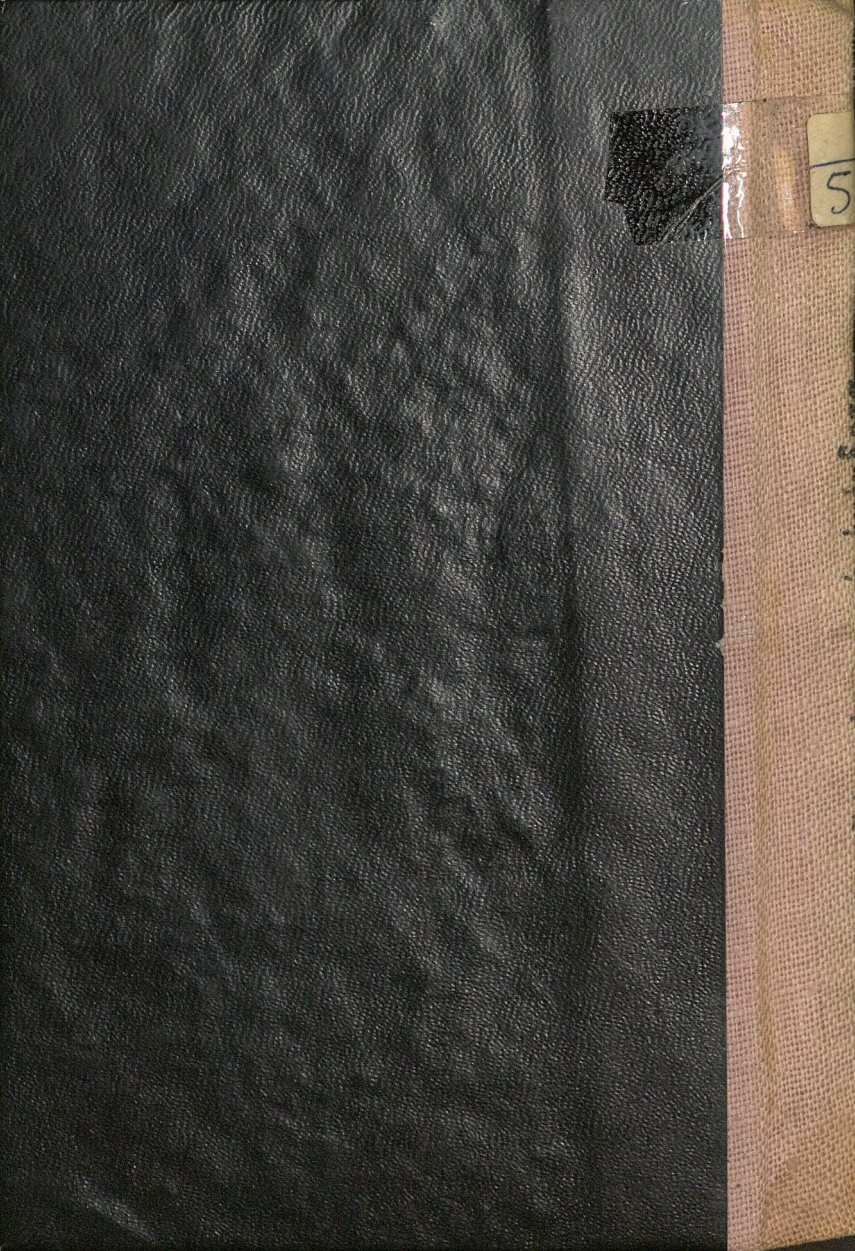
281. Σχολαστικός προσκληθεὶς εἰς γεῦμα γάμου, εἶπεν ὅταν ἀναχωροῦσε: «Εὐχομαι καὶ τοῦ χρόνου».

282. Εἰς ἓνα Σχολαστικὸν ἔγραφεν ἓνας φίλος του τὰ τοῦ στείλη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μερικὰ βιβλία. Ὁ Σχολαστικός ὅμως παρημέλησε τὰ στείλη. Ὄταν δὲ ἀργότερα συνήντησε τὸν φίλον του, τοῦ εἶπεν: «Τὸ γράμμα πρὸς μου ἔστειλες διὰ τὰ βιβλία δὲν τὸ ἔλαβα».

283. Προκειμένου τὰ ταξιδεύσει ἓνας Σχολαστικός τὸν παρεκάλεσε ἓνας φίλος του τὰ τοῦ ἀγοράσει δύο δούλους ἡλικίας δέκα πέντε ἐτῶν ἕκαστον. Ὁ Σχολαστικός τὸν ἠρώτησε: «Ἄν δὲν εὖρω δύο ἀπὸ δέκα πέντε ἐτῶν, ν' ἀγοράσω ἓναν τριάντα ἐτῶν;».

284. Σχολαστικός ἔχασε ἓνα βιβλίον του. Ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἠρεῦνῃσε ματαίως τὰ τὸ εὔρη, καθήσας ἔτρωγε μαρούλια. Ἐν ᾧ δὲ ἔτρωγεν, ἔπεσε τὸ βλέμμα του εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου ὅπου ἔκειτο τὸ βιβλίον πρὸς εἶχε χάσει. Ὄταν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἓνας φίλος του παρεπονεῖτο ὅτι ἔχασε τὴν ἐν-

5